

TÜRKİYE SATRANÇ FEDERASYONU YAYINIDIR.

mavikale

MART 2020 • SAYI: 41 ISSN: 1309-1166

2020 TÜRKİYE KADINLAR ŞAMPİYONU

IM EKATERİNA ATALIK

 EDİZ GÜREL PRAG'DA ŞAMPİYONLUĞU PAYLAŞTI

 2020 SATRANÇ HAKEMLERİ ÇALIŞTAYI'NDA ÖNEMLİ KARARLARA İMZA ATILDI

 30 İLDEN 121 SPORCU ALİ İPEK İÇİN ANKARA'DA BİR ARAYA GELDİ

Türkiye için, **gelecek** için
Türk satrancının yanındayız.

SPOR TOTO
TEŞKİLAT BAŞKANLIĞI

Gülkız Tulay
Başkan
gulkiztulay@tsf.org.tr

Başlarken

ÜRETEN, DEĞİŞTİREN VE DÖNÜŞTÜREN, DOKUNDUĞU HER ŞEYİ GÜZELLEŞTİREN

TÜM KADINLARIMIZI SEVGİYLE KUCAKLIYORUM

Değerli Dostlarım,

8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısı ile dünyamızı renklendiren, üreten, değiştiren ve dönüştüren, dokunduğu her şeyi güzelleştiren tüm kadınlarımızın gününü kutluyor, hepsini sevgiyle kucaklıyorum. Federasyonumuzun ilk kadın başkanı olarak, diğer kadınlara örnek ve rol model olmak için elimden geleni yapıyor, 'bir kadın başkanlık döneminin farklılığını' gözler önüne sermeye çalışıyorum. İstiyoruz ki, Türkiye'de kadın istihdamı artsın, kadın yönetici pozisyonundaki iyi örnekler her sektöre, yaşamın her alanına yayılsın.

Kıymetli Satranç Ailem,

Satrancın usta kadınlarının mücadele ettiği "Arzum Türkiye Kadınlar Satranç Şampiyonası" bu yıl Ankara'da düzenlendi. Arzum Küçük Ev Aletleri A.Ş'nin sponsorluğunda gerçekleştirilen şampiyonada, 13 unvanlı 73 kadın sporcumuz satranç masası başında mücadele etti. 2020 Arzum Türkiye Kadınlar Satranç Şampiyonu Ekaterina Atalık'ı, 2. WIM Nelli Aleksanyan Çadır'ı, WCM Safiye Öykü İnce'yi ve derece elde eden sporcularımızı ve şampiyonaya katılan tüm katılımcılarımızı yürekten kutluyor, başarılarının devamını diliyorum. 1 hafta boyunca şampiyona heyecanını canlı yayın ile tüm Türkiye'ye ileten IM Can Arduman ve Çetin Sel'e, 12 yıldır bizlerle birlikte olan Arzum ailesine bir kez daha teşekkürlerimizi iletiyorum.

Başkent aynı anda iki önemli turnuvaya ev sahipliği yaptı. Satranç sporuna büyük emekler veren, önemli sporcular yetiştiren Ali İpek hocamızın anısına, "Ali İpek 8. Anma Satranç Turnuvası"nı gerçekleştirdik. 30 ilden, 121 sporcunun mücadele ettiği bu anlamlı turnuvaya gösterilen yoğun ilgi gerçekten bizi çok mutlu etti. Başarılı olan ve turnuvaya katılan tüm sporcularımızı kutluyoruz.

11 – 22 Şubat tarihleri arasında Çekya'nın Prag Şehrinde düzenlenen Prag Satranç Festivali'nde 12 yaş genel kategoride ülkemizi CM Ediz Gürel, 14 yaş kız kategoride WCM Gülenay Aydın temsil etti. Çek rakibi ile eş puanla şampiyonluğu paylaşan milli sporcumuz Ediz'i ve Gülenay'ı yürekten tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyorum.

Sevgili Arkadaşlar,

13 - 15 Mart 2020 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleştirmeyi planladığımız Hakemler Çalıştayı ve İl Temsilcileri Toplantısını, ülkemizde Koronavirüs vakalarının gözükmesi nedeniyle 13 – 14 Mart tarihlerinde düzenlemek durumunda kaldık. Toplantı ve çalıştayda hep birlikte satranç için daha güzel neler yapabiliriz, sorun olarak görülen durumların çözüm yolları nelerdir, satranç için daha fazla konuyu masaya yatırdık. Geçtiğimiz yıl 20 - 22 Aralık tarihlerinde gerçekleştirdiğimiz Satranç Kulüpleri Çalıştay'ında fark ettik ki, konuşarak, üreterek ve paylaşarak ortak akılla çok güzel işlere imza atıyoruz. Kulüpler Çalıştayı'nın sonuç bildirgesini de sizlerle paylaşmaktan büyük mutluluk duyuyoruz.

Sağlıkla ve mutlulukla hep birlikte nice güzel işlere atmak dileğiyle…

Sevgiyle kalın…

Sunuş

IA Fatma Yılmaz
Yayın Kurulu Başkanı
fyakademi@gmail.com

41 KERE MAŞALLAH!

Değerli Mavikale okuyucuları,
2008 seçimlerinden sonra Yayın Kurulu oluşturulmuş ve Yayın Kurulunun bir dergi çıkarmasına da yine aynı tarihlerde karar verilmişti. Her başlangıç gibi dergimizin ilk sayısı da fazladan epeyce emek gerektirmiş ve ilk sayımızı ancak Ağustos 2009'da okuyucularımızla buluşturabilmiştik. O tarihten bugüne de dile kolay tam 41 sayıdır büyük bir özveri ve çabayla okuyucularımızla buluşuyor dergimiz.
41. sayıya ulaşırken dünyamızı adeta açık hastaneye dönüştüren bir pandemi süreciyle tanışmak zorunda kaldık. Bu sürece bağlı olarak da turnuvalarımız adeta bıçakla kesilir gibi kesildi bu nedenle de turnuva haberlerimiz yok denecek kadar az bu sayımızda. Böyle olmasına rağmen 41. sayımızın içeriğini de birbirinden değerli yazarlarımızın birbirinden okunası yazılarından oluşturmaya çalıştık. Bu anlayışla oluşturduğumuz sayımızın ilk yazısı kadın satrancımızın önde gelen isimlerinden Handenur Şahin imzasını taşıyor. Şahin, Türkiye Kadınlar Şampiyonası haberini analizli maçlarla zenginleştirerek sunarken, Yayın Kurulumuzun aramızdan erken ayrılan değerli üyesi Ali İpek adına düzenlenen "Ali İpek Anma Turnuvası"nın haberini Haber Koordinatörümüz Burçin Üre yazdı. 2020 Görme Engelliler Türkiye Şampiyonasının haberini ise FIDE Eğitmeni ve IA Fatma Yılmaz görme engelli ustaların analizleriyle hazırladı okuyucularımız için.
Uluslararası turnuvalardan Prag Satranç Festivalinin haberi FM Yasin Emrah Yağız'ın başarılı anlatımı ve zengin analizleriyle; Graz Açık ve Cannes Açık Turnuvalarının haberi ise FM Tarık Selbes imzasıyla ulaşıyor okuyucularımıza.
Eğitim, araştırma ve sanat yazılarımız ise bütün zenginliğiyle yer alıyor dergimizin içeriğinde. Bu yazılardan ilki, Türk satrancının duayeni, kitaplarıyla antrenörlerimize ışık tutan, verdiği eğitimlerle hem hakemlerimizin hem de antrenörlerimizin yolunu aydınlatan Dr. Olgun Kulaç imzasını taşıyor. Kulaç, yazısında "Satrancın Çocuk Eğitimindeki Rolü ve Önemi" üzerinde dururken, WGM Betül Cemre Yıldız Kadıoğlu ortada kalan şahın başına gelenleri "Ortada Şah" başlığı altında birbirinden çarpıcı örneklerle anlatıyor okuyucularımıza. Ülkemizin ilk Uluslararası Kadın Ustası Nilüfer Çınar Çorlulu da Puanlı Satranç köşesinde bizi satranç gücümüzü ölçmeye davet ediyor.
Her yazısını okuduğumda edebiyat alanında da bir şeyler yazmalı diye düşündüğüm FM Tarık Selbes Bir Anlık Beraberlik çeviri yazısıyla bizi on yıllar gerisine götürürken, biraz özlem, biraz hüzün biraz acı çokça da satrançla baş başa bırakıyor. Söyleşe Söyleşe köşemizde ülkemizin ilk "FIDE Senior Traniner" unvanlı antrenörü, Alt Yapı Başantrenörümüz, IM Yakup Erturan'ı yakından tanıma fırsatı bulurken Ustaca köşemizde de ustamızın yine kendi maçlarından seçtiği örnek konumlara ulaşabileceğiz. İlk Yayın Kurulumuzda yer alan ve ilk sayımızdan bugüne kadar aralıksız yazan Prof. Dr. Ergin Çiftçi Satranç ve Sanat köşesinde satranç ile eleştirel bakış açısının adeta özdeşleştirildiği "Eleştirel Düşünce" filmini "Satranç: Büyük Eşitleyici" alt başlığıyla bizlere tanıtırken, filmin kahramanı Marcel Martinez'in maçlarından seçtiği örnek kombinezonları da okuyucularımız için taşıyor Kazancı Bulun köşemize. İlker Pazarcıoğlu "Zamanınızı Nasıl Daha Verimli Kullanırız?" yazısıyla önceliklerimizi belirleme konusunda bir kez daha durup düşünmemizi sağlarken Federasyonumuzun belgelerinde çokça emeği olan, verdiği eğitimlerle yüzlerce belki de binlerce hakemimizin yetişmesine katkı sunan Uluslararası Hakem ve Organizatör Tahsin Aktar Kurallara Dair köşesinde başhakemlerimizin el kitabı niteliğindeki bilgileri paylaşmaya devam ediyor.
Değerli satrançseverler,
Bizlerin bin bir emekle ama keyifle hazırladığı dergimize sizler de okuyarak destek olduğunuz için sağ olun, iyi ki varsınız.
İlk sayımızdan bu sayımıza sürekli yazan, ara ara yazan, bir kez yazan, çok kez yazan; Yayın Kurulumuzda yer alan, Yayın Kurulumuzda yer almasa da yazılarıyla dergimizde adeta yapı taşı görevi üstlenen yazarlarımız, iyi ki sizler de varsınız, sizin yazılarınızla dergimiz hayat buldu, elleriniz dert görmesin.
Haber koordinatörlerimiz, sizin desteklerinizle haberlere ulaşabiliyor, fotoğraflara erişebiliyoruz, eksik olmayın. Dizgisinden baskısına emek veren bütün ekibimiz, sizlerin de ellerine sağlık, emek vermeseydiniz elbette Mavikale olmazdı, var olun!
Bütün bunlara bağlı olarak son söz niteliğinde diyoruz ki ilk günden bugüne dergimize A'dan Z'ye emek veren değerli satrançseverlere 41 kere maşallah!

BU SAYIDA

BAŞLARKEN:
ÜRETEN, DEĞİŞTİREN VE DÖNÜŞTÜREN,
DOKUNDUĞU HER ŞEYİ GÜZELLEŞTİREN
TÜM KADINLARIMIZI SEVGİYLE KUCAKLIYORUM 1

SUNUŞ:
41 KERE MAŞALLAH! 2

2020 ARZUM TÜRKİYE KADINLAR ŞAMPİYONU
IM EKATERİNA ATALIK 4

ANKARA'DA ALİ İPEK ANMA
SATRANÇ TURNUVASI 9

2020 TÜRKİYE GÖRME
ENGELLİLER ŞAMPİYONASI
6 KATEGORİDE REKOR KATILIMLA YAPILDI 10

EDİZ GÜREL PRAG'DA ŞAMPİYONLUĞU PAYLAŞTI 18

MİLLİ SPORCULARIMIZ
2020 GRAZ AÇIK'TA
MÜCADELE ETTİ 22

2020 CANNES AÇIK'TA
FM ENES TANRIVERDİ VE ALİ POLATEL HAMLE YAPTI 26

SATRANCIN ÇOCUK EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ VE ÖNEMİ 28

ŞAH ORTADA ! 34

PUANLI SATRANÇ 39

KİTAP TANITIM:
"BİR ANLIK BERABERLİK"
VE DAWİD PRZEPİORKA 40

SÖYLEŞE SÖYLEŞE:
ALT YAPI BAŞANTRENÖRÜ,
ULUSLARARASI USTA
YAKUP ERTURAN 50

USTACA 59

SATRANÇ VE SANAT
ELEŞTİREL DÜŞÜNCE
SATRANÇ: BÜYÜK EŞİTLEYİCİ! 60

KAZANCI BULUN
KAZANCI GÖRME VE HESAPLAMA 69

MAKALE:
ZAMANIMIZI NASIL DAHA
VERİMLİ KULLANIRIZ? 70

KURALLARA DAİR:
BAŞHAKEMİN TEKNİK HAZIRLIĞI-1 74

YAYININ ADI: Mavikale
Yıl: 12 • Sayı: 41 • Mart 2020
ISSN: 1309-1166

İMTİYAZ SAHİBİ
Türkiye Satranç Federasyonu Adına
Gülkız Tulay

Yayın Kurulu Başkanı
IA Fatma Yılmaz

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Aşkın Keleş

Haber Koordinatörü
Burçin Üre

Yayın Kurulu
IA Fatma Yılmaz
Prof. Dr. Ergin Çiftçi
Hür Yasin
Alper Aydın
FM Tarık Selbes
M. Anıl Şengün
İbrahim Ege Bulduk
Deniz Coşgun
Deniz Seyhanoğlu
IA Müslim Ersoy

Görsel Yönetmen
Kasım Halis / www.medyatime.gen.tr

Yayın Türü/Aralığı
Yerel Süreli / Üç aylık

Yönetim Yeri
Türkiye Satranç Federasyonu
Şehit Yaşar Akansel Sokak
Özgürler İş Merkezi No:3 Kat:6
Ulus-Ankara
Tel: 0312 309 75 94
Faks: 0312 310 96 20
mavikale@tsf.org.tr

Mavikale dergisi, Türkiye Satranç Federasyonu tarafından yayımlanmaktadır. Dergide yer alan yazı, röportaj, fotoğraf, illüstrasyon, grafik v.s. gibi malzemeler izin alınmadan ve kaynak gösterilmeden yayımlanamaz.

2020 ARZUM TÜRKİYE KADINLAR ŞAMPİYONU

IM EKATERİNA ATALIK

2020 Türkiye Şampiyonu Ekaterina Atalık!

Handenur Şahin
Sporcu
handenursahin482@gmail.com

2020 Arzum Türkiye Kadınlar Satranç Şampiyonası 1 - 8 Mart 2020 tarihlerinde Ankara'da düzenlendi. Bu yıl turnuvada 13'ü unvanlı olmak üzere 73 sporcu mücadele etti. Turnuva sonunda şampiyon 8/9 puanla IM Ekaterina Atalık olurken, WIM Aleksanyan Çadır Nelli ve WCM Safiye Öykü İnce 7/9 puanla sırasıyla ikinci ve üçüncü sırayı elde ettiler.

Her yıl 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü kapsayan haftanın içinde yapılan bu önemli turnuva, Türkiye'de kadın satrancı için oldukça önemli. Kadın sporcuların birbirleriyle kıran kırana olan mücadelesi ve 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nün hep birlikte coşkuyla ve satrançla kutlanmasının yanı sıra, pek çok küçük sporcunun kendilerine örnek alabileceği kadın ustalar ile tanışması için büyük bir fırsat. Turnuvada bu yıl da her yıl olduğu gibi, ilk üç derece için kıyasıya bir rekabet yaşandı. İki beraberlik ile turnuvayı kazanan IM Atalık şampiyonluğu kimseye bırakmadı. Özellikle ilk üç derece için son ana kadar verilen mücadele görülmeye değerdi. Umarız ki ileriki yıllarda katılımın daha yüksek ve rekabetin daha da yoğun olduğu bir turnuva olur.

Turnuvada ilk üç dereceyi almış sporcuların kıran kırana mücadelesini biraz daha yakından görmek açısından ilginç olabilecek iki oyunu, analizli olarak sizlerle paylaşıyorum.

Ekaterina Atalık – Safiye Öykü İnce [E18]
Arzum Türkiye Kadınlar Şampiyonası Ankara (5.1), 05.03.2020

1.d4 ♘f6 2.♘f3 e6 3.g3 b6 4.♗g2 ♗b7 5.0–0 ♗e7 6.c4 0–0 7.♘c3 ♘e4 8.♘×e4 ♗×e4 9.♘e5

9.♘e1 Bir başka seçenekti 9...♗xg2 10.♘xg2 d5 ½–½ (22) Karpov,A (2725)-Epishin,V (2620) Madrid 1992

9...♗×g2 10.♔×g2 d6

10...c5 11.d5 d6 12.♘f3 e5 13.e4 Bambaşka bir yapıya götürürdü.

11.♘d3 d5

11...c5!? 12.d5 exd5 13.cxd5 ♗f6÷

12.♕c2 ♗f6 13.e3 ♘d7?!

Bu hamle c6 karesinin zayıflığını kullanılabilir hale getiriyor.

13...dxc4 14.♕xc4 ♕d7

14.c×d5 e×d5 15.♕c6 ♖c8 16.♘f4 ♘b8 17.♕×d5 c5

Piyon kaybına karşı hat açmaya ve aktif bir oyun aramaya çalışan bir hamle.

18.♖d1

18.♕xd8 ♖fxd8 19.d5 g5 20.♘h5 ♗h8 21.♖d1±

18...c×d4 19.e×d4 g5 20.♕×d8 ♖f×d8 21.♘h5 ♗×d4 22.♗×g5 ♗×b2 23.♗×d8 ♗×a1 24.♗×b6 a×b6 25.♖×a1

Bir dizi taktik kırışmalardan sonra Beyazlar bir piyon önde kalıyor. Ancak Beyaz taşların şu anki konumları sebebiyle bazı sorunlar var. Siyah taşlar daha aktif ve a2 piyonu korunmaya muhtaç.

25...♖c5 26.g4

Beyaz, siyah şahın oyuna girmesini engellemek ve taktik olanaklardan faydalanmak için atını h5 karesinden hemen kaldırmak istemiyor ve bu yolla kalesini oyuna soktuğunda bir tempo kazanıyor. Gerçekten de bu fikir en iyi seçenek.

26...♘c6 27.♖e1 ♔f8 28.♖e4 b5 29.♘f6 ♔g7 30.♘e8+ ♔f8 31.♘d6 b4 32.♖e8+ ♔g7 33.♘f5+ ♔f6 34.♘e3 ♖a5!

b piyonu ilerledikçe Beyazların a piyonunun zayıflığı belirginleşiyor.

35.♖c8 ♘e5 36.♖c2 ♘d3 37.♔g3 ♖a3 38.h4 ♔g7 39.g5

Beyaz piyon fazlalığını kullanmak için piyonla-

1400 Rating Altı 1. Defne Güneş 2. Esmanur Bilgin 3. Kardelen Karka

1599 - 1400 Rating Arası 1. Çağla Dinçer 2. Eylül Edibe Çengel 3. Azra Kurnaz

rını ilerletmeye çalışıyor; ancak taşları pasif konumda.

39...♘e1

39...h6! Piyon kesmek berabereye oynayan taraf için her zaman avantaj. 40.f4 hxg5 41.hxg5 ♘e5! 42.fxe5 ♖xe3+ 43.♔f4 ♖a3 44.♖b2=

40.♖c1

40.♖e2 Beyaza daha çok şans veren devamyolu. 40...♘d3 41.♘f5+ ♔g6 42.♔g4 h5+ 43.gxh6 ♖a7 44.h5+ ♔h7 (44...♔f6? 45.♘e7!+–) 45.f4 ♘c1 46.♖e8 ♘xa2 47.♖b8 h ve b piyonlarının değişilmesi ile berabere sonuçlanması muhtemel fakat yine de Siyah için zor bir konum.

40...♘d3 41.♖c6 ♘e5

41...♖xa2?? 42.♘f5+ ♔f8 43.♖c8#

42.♖c5 ♘d3 43.♖d5 ♘c1 44.♔g4 ♖a8 45.♘f5+ ♔f8 46.♖d7 ♘×a2 47.♘d6?

Kazancı kaçıran hamle.

47.♖b7! b piyonunun arkasına geçmek için çok kritik bir an 47...♖d8 48.♔h5! Şahı h6'ya kadar götürüp sonrasında at manevrası ile piyonları düşürme fikri (♘g7–♘h5–♘f6) oyunu kazandırıyor.

47...b3 48.♖×f7+ ♔g8 49.♖b7 ♖a4+ 50.♔h5 ♖b4

1799 - 1600 Rating Arası 1. Nuray Didem Yurdakul 2. Serdil İrem Neylani 3. Gülce Pulat

2000 - 1800 Rating Arası 1. Safiye Öykü İnce 2. Sinem Çağla Gündoğan 3. Dila Baloğlu

Beyaz ♘d6 hamlesiyle bu fikri kesmekte bir tempo geç kalıyor

51.♖e7 b2 52.♖e8+ ♔g7 53.♘f5+ ♔f7 54.♘d6+ ♔g7 55.♘f5+

½–½

Çiğdem Onur - Nelli Alexanian [C06]
Arzum Türkiye Kadınlar Şampiyonası, Ankara (9.2), 08.03.2020

1.e4 e6 2.d4 d5 3.♘d2 ♗e7 4.♘gf3 ♘f6 5.e5 ♘e4!?

Az oynanan bir devamyolu

5...♘fd7 6.♗d3 c5 7.c3 ♘c6

6.♗d3 f5

6...♘xd2 Bu devamyolunda örnek bir oyun 7.♗xd2 c5 8.dxc5 ♗xc5 9.0–0 ♘c6 10.c3 ♗d7 11.♕e2 h6 12.b4 ♗b6 13.♖ac1 a6 14.a4 ♘e7 15.a5 ♗a7 16.♗e3 ♗xe3 17.♕xe3 ♘c6 18.♖fe1 0–0 19.♗b1 ♕e7 20.♕d3 g6 21.h4 f5 22.exf6 ♖xf6 23.♘h2 h5 24.♘f3 ♕d6 25.♖e3 ♖af8 26.♖ce1 ♗e8 27.♗a2 ♗f7 28.♕d2 ♔g7 29.♘g5 ♕d7 30.♘e4 ♖f5 31.♘c5 ♕d8 32.♗b1 ♖f4 33.♘xe6+ ♗xe6 34.♖xe6 ♖8f6 35.g3 ♖f3 36.♗d3 1–0 (36) Nisipeanu,L (2584)-Orr,M (2350) Batumi 1999

7.e×f6 ♘×f6 8.0–0 c5 9.c3

9.dxc5 ♗xc5 10.♘b3 ♗d6 11.♘bd4 ♕e2 ♖e1 ve c3 gibi hamlelerle e5 ve d4 karelerindeki kontrolü sağlamak önemli olurdu

9...♘c6 10.♖e1 0–0 11.♗b1

11.dxc5!? ♗xc5 12.♘b3 ♗d6 13.c4²

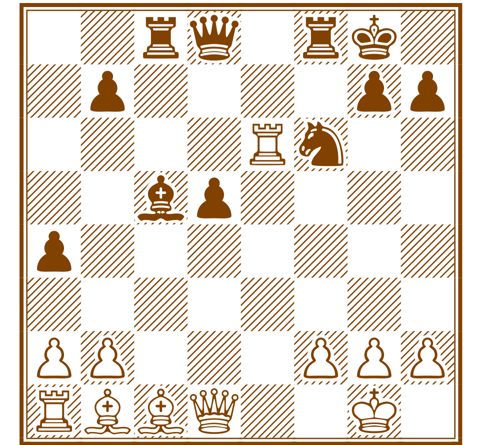
11...c×d4 12.c×d4 ♗d7 13.♘b3 ♖c8

13...a5 Beyaz atı rahatsız etmeyi hedefleyen bu hamle biraz daha iyi

14.♘g5!? a5

14...♗d6 15.♘xe6 ♗xe6 16.♖xe6 ♕d7

15.♘×e6? ♗×e6 16.♖×e6 a4! 17.♘c5 ♘×d4 18.♕×d4 ♗×c5 19.♕d1

Beyaz aldığı piyonu hemen kaybetti ve siyah taş-

ların aktif konumu çok ciddi tehlikeye sebep oluyor.

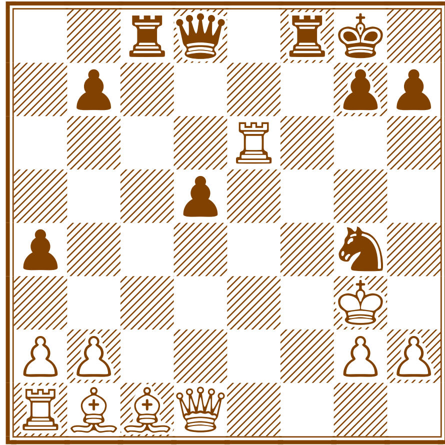
19...♗×f2+!

Siyah, bu güzel taktik hamleyi kaçırmıyor.

20.♔×f2

20.♔h1 daha dirençli olan devamyolu; ancak yine de Siyahın konumu çok iyi 20...♘e4 21.♗xe4 dxe4–+

20...♘g4+ 21.♔g3

21.♔e1 ♕h4+ 22.g3 ♕xh2 23.♗xh7+ ♔xh7 24.♕xg4 ♕f2+ 25.♔d1 ♕f1+ 26.♔d2 ♖f2+ 27.♔e3 d4+ 28.♔e4 ♖e2+ 29.♔d5 ♖d8+ 30.♖d6 ♕f7+ 31.♔c5 ♖c2+–+; 21.♔e2 ♕d7 22.♖e3 ♖f2+ 23.♔d3 (23.♔e1 ♖xg2–+) 23...♕b5+ 24.♔d4 ♕c4#

21...♘f2?

21...♖c4!! Kazandıran tek hamle. Tehdit 22...♕b8+. Beyaz bu tehdidi taş kaybetmeden önleyemiyor. Örneğin 22.♖e4 ♘f2! (22...dxe4 23.♕xd8 ♖xd8 kazanç için yeterli olur.) 23.♕h5 dxe4–+

22.♕h5™

Bu hamle ile Siyah berabere yapmaya mecbur kalıyor.

22...♘h1+

22...♕c7+ iyi olmaz: 23.♖e5 (23.♕e5 ♕f7) 23...g6 24.♗xg6 hxg6 25.♕xg6+ ♕g7 26.♕xg7+ ♔xg7

23.♔h3 ♘f2+ 24.♔g3 ♘h1+ 25.♔h3

25.♔g4?? mata gider: 25...♖c4+ 26.♗e4 ♖xe4+ 27.♖xe4 ♘f2+ 28.♔g3 ♘xe4+ 29.♔g4 ♘f2+ 30.♔g3 ♕d6+ 31.♔h4 ♕xh2+ 32.♔g5 ♕g3+ 33.♕g4 ♕xg4#

25...♘f2+ 26.♔g3

½–½

Arzum sponsorluğunda çok güzel bir turnuva sürecine imza atıldı.

ANKARA'DA

ALİ İPEK ANMA SATRANÇ TURNUVASI

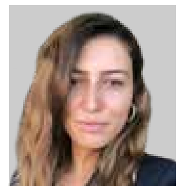

8. Ali İpek Anma Satranç Turnuvasının açış hamlesini TSF Başkanı Gülkız Tulay yaptı.

Bu yıl sekizincisi gerçekleştirilen Ali İpek Anma Satranç Turnuvası, 4–8 Mart 2020 tarihleri arasında Ankara Yüksek Hızlı Tren Garı'nda düzenlendi. Turnuvanın açılış törenine Türkiye Satranç Federasyonu Başkanı Gülkız Tulay, As Başkan Nilüfer Çinar Çorlulu ve Ankara İl Temsilcisi Engin Güleç katıldı. Böylesi önemli bir turnuvada hamle yapmak için 30 ilden katılan sporcular Ankara'da bir araya geldi. 121 sporcunun mücadele ettiği Ali İpek 8. Anma Satranç Turnuvası'nda, birinci Alber Kadir Zor, ikinci Burak Özalp, üçüncü Faik Emre Yaver, dördüncü Murat Demirci, beşinci Ferman Alkan, altıncı Halit Yavuz İbik oldu. Dereceye giren tüm sporcuları tebrik eder, başarılarının devamını dileriz.

Alber Kadir Zor turnuvanın birincisi oldu.

Burçin Üre
TSF Basın Koordinatörü
burcin.ure@tsf.org.tr

2020 TÜRKİYE GÖRME ENGELLİLER ŞAMPİYONASI

6 KATEGORİDE REKOR KATILIMLA YAPILDI

GENEL KATEGORİDE DÖNMEZ, KADINLARDA GÜLERYÜZ, GENÇLERDE SARSAM, YILDIZLARDA İNCE; TAKIM SIRALAMASINDA ÇANKAYA GESK ŞAMPİYON B KATEGORİSİNDE ŞEN, C KATEGORİSİNDE FIRAT BİRİNCİ.

Fatma Yılmaz
Uluslararası Hakem ve Antrenör
fyakademi@gmail.com

2020 Türkiye Görme Engelliler Türkiye Satranç Şampiyonası 3-8 Şubat 2020 tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirildi.

Kadınlar, Gençler ve Yıldızlar kategorisinin de olduğu yarışmada Genel kategorinin ratinge göre A, B ve C olmak üzere üçe bölünmesiyle sporcular altı ayrı kategoride hamle yaptılar. Genel A Kategoride 97, Genel B Kategoride 94, Genel C Kategoride 140, Gençlerde 57, Yıldızlarda 40, Kadınlarda 89 olmak üzere toplamda 517 sporcunun yarıştığı şampiyonanın sonunda aynı kulüp adına yarışan A Kategoriden en yüksek puanlı üç, bayanlardan bir, gençlerden bir, yıldız veya küçüklerden bir sporcunun (toplam altı sporcunun) puanları toplanarak takım sıralaması da ilan edildi.

Görme engellilerin en güçlü sporcularının heyecan dolu maçlarının oynandığı şampiyonanın A kategorisinde 9 maçta aldığı 8 puanla Ünal Dönmez şampiyon olurken, turnuvayı şampiyonla aynı puanda bitiren Uğur Deniz averajla ikinci, Süleyman Saltık da 7 puanla 3. oldu.

Yarışmanın Kadınlar kategorisinde ise şampiyon değişmedi. Düzenlendiği ilk yıldan 2020 dahil katıldığı her şampiyonada şampiyon olan Zeynep Güleryüz 9. Kez şampiyon olurken, turnuvayı şampiyonla eş puanla tamamlayan Ayten Cansel Özkan ikinci, yarışmayı 7 puanla tamamlayan Özlem Erten ise üçüncü oldu.

Genel Kategori B'de Ercan Şen 9 maçta aldığı 8 puanla birinci olurken 7,5 puanlı Ali Ekber Cengiz ikinci, 7 puanlı Uğur Baran Altun üçüncü oldu.

Genel Kategori C'de Cemal Fırat 9 maçta aldığı 8 puanla birinci olurken 7,5 puanlı sporculardan İbrahim Çaltaşı ikinci, Recep Yılmazer ise üçüncü olarak kupaya uzanan sporcular oldular.

Gençler kategorisinde ise Atakan Sarsam 7/7 yaparak birincilik kürsüsüne yerleşirken Emre Eren Balcı 6 puanla ikincilik, İsmail Uysal ise 5,5 puanla üçüncülük kupasına uzandılar.

Kadınlar Şampiyonu Zeynep Güleryüz ve Kadınlar ikincisi Ayten Cansel Özkan ödüllerini GESFE Başkan Vekili Orhan Tanrıkulu'nun elinden aldılar.

Yıldızlar kategorisinde ise Eymen İnce 6,5 puanla birinci olarak geleceğin güçlü sporcuları arasında yer alacağının haberini verirken 5,5 puanlı sporculardan Oğuzhan Sevim ikinci Furkan Efe Dağ ise üçüncü olarak geleceğin geleceğe yönelik umut vaat ettiler.

Şampiyona 8 Şubat 2020'de dereceye giren sporculara ve kulüplere ödüllerinin verilmesinin ardından sona erdi.

Haberimizin sonunda 1999'dan 2017^ye kadar ilk 4-5'te olup aralıksız milli takımda yer alan takım olarak da defalarca Türkiye şampiyonu olan, 2006 Görme Engelliler Şampiyonu Selim Altınok ve 2010 Görme Engelliler Şampiyonu Kerim Altınok kardeşlerin ve 2010 sonrası Görme Engelliler Milli Takımının önde gelen isimlerinden 2017 ve 2020 Görme Engelliler Türkiye Şampiyonu Ünal Dönmez'in, analizli maçlarıyla sizleri baş başa bırakıyoruz.

GESFE Teknik Kurul Balkanı Fatma Yılmaz, Türkiye Görme Engelliler Şampiyonu Ünal Dönmez, GESFE Başkanı Hasan Sayyıdan, Türkiye üçüncüsü Süleyman Saltık ve Başkan Vekili Orhan Tanrıkulu

Kadınlar Final Sıralama İlk On				
Sıra	**İsim**	**UKD**	**Puan**	**Bh.**
1	Zeynep Güleryüz	1371	8,0	53,0
2	Ayten Cansel Özkan	1366	8,0	48,5
3	Özlem Erten	1230	7,0	51,5
4	Büşra Öztürk	1327	7,0	49,5
5	Merve Yön	1227	6,5	47,5
6	Saadet Görmez	1154	6,5	47,0
7	Ebru Battal	1022	6,5	46,0
8	Ceren Yılman	1201	6,5	41,5
9	Tülay Bulut	1088	6,5	40,5
10	Özge Arabacı	1082	6,0	50,5

Genel Kategori A Final Sıralama İlk On				
Sıra	**İsim**	**UKD**	**Puan**	**Bh.**
1	Ünal Dönmez	1908	8,0	51,5
2	Uğur Deniz	1944	8,0	50,0
3	Süleyman Saltık	1622	7,0	51,0
4	Gökhan Güngör	1545	6,5	50,0
5	Ümit Selçuk	1591	6,5	49,5
6	Mümin Aksu	1511	6,5	45,5
7	İbrahim Dal	1636	6,5	45,0
8	Yusuf Solak	1545	6,5	42,5
9	Levent Vural	1550	6,0	47,5
10	Sinan Özalp	1561	6,0	47,5

Genel Kategori B Final Sıralama İlk On				
Sıra	**İsim**	**UKD**	**Puan**	**Bh.**
1	Ercan Şen	1226	8,5	50,5
2	Ali Ekber Cengiz	1177	7,5	48,0
3	Uğur Baran Altun	1105	7,0	51,0
4	Selim Tambay	1159	7,0	50,0
5	Hasan Günday	1230	6,5	49,5
6	Alparslan Çelik	1104	6,5	44,0
7	Süleyman Şahin	1072	6,5	43,5
8	Rahman Turgut	1241	6,5	43,0
9	Salih Adar	1167	6,0	47,5
10	Gökhan Özcan	1124	6,0	47,0

Genel Kategori C Final Sıralama İlk On			
Sıra	**İsim**	**Puan**	**Bh.**
1	Cemal Fırat	8,0	53,5
2	İbrahim Çaltaşı	7,5	51,5
3	Recep Yılmazer	7,5	48,0
4	İbrahim Ünlü	7,5	47,0
5	Ziya Yalvaç	7,0	46,0
6	Tuncer Güleç	7,0	45,0
7	Ergin Koray	7,0	43,5
8	Gökan Yıldırım	7,0	40,5
9	Mehmet Cesur	6,5	50,0
10	Volkan Ceylan	6,5	49,0

Gençler Final Sıralama İlk On				
Sıra	**İsim**	**UKD**	**Puan**	**Bh.**
1	Atakan Sarsam	1569	7,0	26,5
2	Emre Eren Balcı	1308	6,0	25,5
3	İsmail Uysal	1384	5,5	27,5
4	Lütfü Kerim Mazı	1215	5,5	25,5
5	Ramazan Keyvan	1055	5,0	33,0
6	Muhammed Dönmez	1273	5,0	31,5
7	Muhammet Balcı	1275	5,0	29,5
8	Ali Muslu	1081	5,0	24,0
9	Hasan Yıldıray	1082	5,0	24,0
10	Muhammet Şimşek	0	5,0	23,0

Yıldızlar Final Sıralama İlk On				
Sıra	**İsim**	**UKD**	**Puan**	**Bh.**
1	Eymen İnce	1202	6,5	28,5
2	Oğuzhan Sevim	1217	5,5	29,5
3	Furkan Efe Dağ	1065	5,5	29,5
4	Burak Çınarlıdere	0	5,5	27,5
5	Arda Can Yılmaz	0	5,0	26,5
6	Ozan Yahya Ekici	1011	5,0	25,5
7	Ahmet Abay	1026	5,0	24,5
8	Umut Sevinç	1082	5,0	23,0
9	Mehmet Emin Tunç	0	4,5	23,5
10	Hüseyin Yahya Tura	0	4,5	21,5

HABER

Final Sıralama İlk Beş Takım			
Çankaya Belediyesi Görme Engelliler			**Takım Puanı**
İsim	**Rating**	**Kategori**	**39,50**
Ünal Dönmez	1854	A	8,00
Süleyman Saltık	1736	A	7,00
Mümin Aksu	1610	A	6,50
Zeynep Güleryüz	1371	Kadınlar	8,00
Emre Eren Balcı	1308	Gençler	6,00
Dilek Karatepe	0	Yıldızlar-Küçükler	4,00
Denizli Görme Engelliler Spor Kulübü			35,50
Hüseyin Demirel	1590	A	6,00
Turgay Çarıklıoğlu	1420	A	5,50
Recep Aydeniz	1409	A	5,00
Ayten Cansel Özkan	1366	Kadınlar	8,00
Atakan Sarsam	1569	Gençler	7,00
Özcan Yavuz	0	Yıldızlar-Küçükler	4,00
Boğaziçi Engelliler Spor Kulübü			35,00
Gökhan Güngör	1647	A	6,50
İbrahim Dal	1694	A	6,50
Selim Eyüp Altınok	1606	A	6,00
Özlem Erten	1230	Kadınlar	7,00
Lütfü Kerim Mazı	1215	Gençler	5,50
Faruk Angur	0	Yıldızlar-Küçükler	3,50
Kayseri Görme Engelliler Spor Kulübü			34,50
Ümit Selçuk	1612	A	6,50
Sinan Özalp	1453	A	6,00
Tahsin Yurdamlı	1547	A	6,00
Büşra Öztürk	1327	Kadınlar	7,00
Mert Emirimam	0	Gençler	4,00
Ozan Yahya Ekici	1011	Yıldızlar-Küçükler	5,00
Mevlana Engelliler Spor Kulübü			33,50
Levent Vural	1714	A	6,00
Yaşar Bülent Oduncu	1531	A	5,50
Hakan Doğanay	1482	A	5,00
Merve Yön	1227	Kadınlar	6,50
Musa Mıh	1020	Gençler	4,00
Eymen İnce	1202	Yıldızlar-Küçükler	6,50

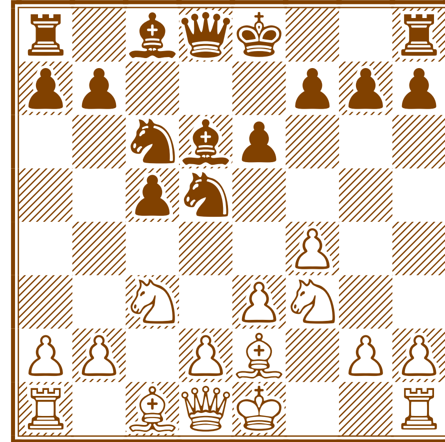

Türkiye Şampiyonu Çankaya Belediyesi Görme Engelliler Spor Kulübü

Levent Vural - Selim Altınok
2020 Türkiye Görme Engelliler Satranç Şampiyonası, Side, Antalya
Analiz: Selim Altınok

2020 Görme Engelliler Şampiyonasındaki en güzel maçım, 4. turda Levent Vural arkadaşımla oynadığım ve kaybettiğim bu maçım!

1.f4 ♘f6 2.♘f3 c5 3.c4 ♘c6 4.♘c3 d5 5.c×d5 ♘×d5 6.e3 e6 7.♗e2

Türkiye İkincisi Denizli Görme Engelliler Spor Kulübü

HABER

Türkiye Üçüncüsü Boğaziçi Görme Engelliler Spor Kulübü

7...♗d6

7...♗e7 daha iyiydi. Siyah fil d6 karesinde güvenli durmuyor.

8.♘e4 0–0 9.b3 b6 10.♗b2 ♗b7 11.0–0 ♗c7!

Siyah için 11...♗e7 hala daha iyiydi. Fili c7 karesine çekerken, rakibimin rok yaptığı kanada bakmasını planlamıştım. Oysaki e7 karesinde yapacağı savunma, b2 filinin gücünü sınırlamak bakımından çok daha önemliydi.

12.♗c4 ♕e7 13.♘fg5

Beyaz saldırıya geçiyor. Atın g5 karesinde durmasını istemediğim için bu konumda h6 oynadım. Hem b2 karesinde duran güçlü fili sınırlamak hem e7'deki vezir ile g7'nin savunma bağlantısını kurmak yönünden belki f6 biraz daha iyi olabilirdi.

13...h6 14.♕h5

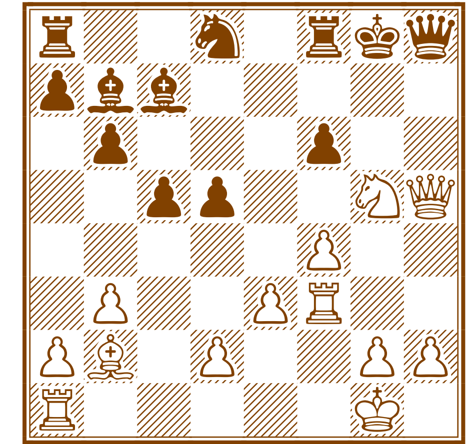
Bu pozisyonlar, beyaz taşlarla oynayan Levent Vural'ın en sevdiği taktik konumlar. Dikkatli ve soğukkanlı olmam lazım!

14...♘d8

Panikleme sonucu oynanmış hatalı bir hamle! Doğrusu 14...♘d4 ile beyaz filin bağlantısını kesmek ve ardından g5 karesindeki atı almaktı.

15.♗×d5 e×d5 16.♘f6+ ♔h8 17.♘g4 f6 18.♘×h6 g×h6 19.♕×h6+ ♔g8 20.♖f3 ♕g7 21.♕h5 ♕h8

21...d4 daha fazla direnç sağlardı.

22.♘h7!

Siyah, atı almak zorunda. Artık şah saldırıya açık ve yardımına gelecek kuvvetler çok uzaklarda!

22...♕×h7 23.♖g3+ ♕g7 24.♖×g7+ ♔×g7 25.♕g4+ ♔h7 26.♕h5+ ♔g7 27.f5 ♗e5

Siyah baskı altında son hatayı yapıyor. ♔f7 biraz daha direnç sağlayabilirdi.

28.♕g6+ ♔h8 29.♗×e5 f×e5 30.f6 ♖f7 31.♖f1 ♗c8 32.♖f3 ♗e6 33.♕h6+ ♖h7 34.♕f8+ ♗g8 35.♖g3

1–0

Tokalaşıp rakibimi tebrik ediyorum. Masadan birlikte kalkıp kol kola salondan çıkıyoruz.

Tahsin Yurdamlı (1373) - Kerim Altınok (1598)
2020 Türkiye Görme Engelliler Şampiyonası, Antalya, 2020
Analiz: Kerim Altınok

1.d4 d5 2.c4 e6 3.♘f3 ♘f6 4.♗g5 ♘bd7 5.♘c3 ♗e7 6.e3 c6 7.♗d3 0–0 8.0–0 d×c4 9.♗×c4 ♘d5 10.♗×e7 ♕×e7 11.♖c1 ♘×c3 12.♖×c3 e5

Kabul edilmeyen Vezir Gambitinin Capablanca'nın da sevdiği devamyolu. Siyah iki taş değişerek c8 filinin de yolunu açtı. Ama hala oyunu eşitlemiş sayılmaz.

13.♖c1

Geri çekilmenin nedeni pek anlaşılmıyor. Kale üçüncü yatayda daha iyi iş yapabilirdi. 13.d5 oynanabilirdi.

13...e×d4 14.♘×d4 ♘e5 15.♗b3 c5 16.♘b5 ♖d8 17.♕c2

Son hamlelerle Siyah dengeyi kurup hafif üstünlüğe geçiyor.

17...a6 18.♘a3 b6

Siyah bunun yerine ♘d3 ve ardından ♗f5'i deneyebilirdi.

19.♖fd1 ♗b7 20.♕f5 g6 21.♕b1

Vezir h3'e çekilip şahına yardım etmeliydi. Beyaz son iki hamlesiyle boşa zaman harcayıp kayıp konuma düşüyor. Şimdi şahkanadından bitirici saldırı geliyor.

21...♕g5! 22.g3 ♘f3+

22. e4 ♘f3+ da kayıptır.

23.♔f1 ♘d2+

23... ♘×h2 de iyiydi.

24.♖×d2 ♖×d2 25.♘c4 ♖dd8 26.♘×b6 ♕h5 27.♘×a8 ♕f3 28.e4 ♖d2

0–1

Hüseyin Demirel (1427) - Ünal Dönmez (1908)
2020 Türkiye Görme Engelliler Satranç Şampiyonası, Side, Antalya
Analiz: Ünal Dönmez

1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♗c4 ♘f6 4.♘g5

Hepimizin bildiği Ciğer Saldırısı ilk gördüğüm de çok etkilemişti... Uzun bir süre 4.♘f6 acaba hata mı diye düşünmüştüm. Şimdi ise 4.♘g5 şüpheli geliyor...

4...d5 5.e×d5 ♘a5

5... ♘×d5 ♘g5'i haklı kılardı, ♘×f7

6.♗b5+ c6 7.d×c6 b×c6 8.♗e2 h6 9.♘f3 e4 10.♘e5 ♗d6

11.♘c4

Siyahların c6 izole piyonun yanı sıra kenardaki at sancısı Beyazların at ve filinin fazla mesaisi sayesinde bir anda çözülmüştür.

11...♘×c4 12.♗×c4

Oluşan son pozisyonda at ile filin 9 hamle harcadığı ortadadır.

12...0–0 13.b3

♗b2 fikri ile ancak takdir edersiniz ki buna pek zaman yok gibi onun yerine 13. d4 daha tutarlı idi.

13...♗e5

Doğal bir tepki, ancak sanırım 13... ♘g4 daha esnek atak imkanları veriyor devamyollarından biri şöyle olabilirdi:

13... ♘g4 ardından ♗c5 14. ♕e2 ♗c5 15. ♗a3 ♗×f2 kimse Beyaz olmak istemezdi sanırım. Geciken faturanın bedeli de en az fatura kadar ağır olurdu. 15. 0–0 ♕h4 16. h3 ♘e5'ten sonra neredeyse ♗×h3 ♘f3+ devamyollarına çare yok!

14.c3 ♗g4

14... ♘g4 de az önceki benzer fikirler ile tercih edilebilirdi.

15.♗e2

Vezirin konfor alanını terk etmeye niyeti yok.

15...♕d7

Kaleler arası bağlantı niyeti ile.

16.h3

Baskıyı kabul ediyorum ve yardım et çığlığı. İşte bu noktada irade kırılırsa sorun yoksa bile varmış gibi hissedilir bunu kullanmak adına şimdi:

16...♗e6

Ne hissediyorsun sorusunu iki taraf da kendine soracak olursa biri her şey yolunda diğeri ise bu sorunu da çözdük diyebiliyor... bir taraf konumunu iyi hale getirmek için fazla enerji harcamazken diğer tarafı yeni sorunlar beklemektedir... Buna sebep olan şey ne peki? Yapılan hamle hatalarının yanı sıra daha çok pratik eksikliği ya da hata yapma korkusudur...

17.♘a3 ♖ad8

17... e3 gerçekten bunu görmedim.

18.♗c4

3. kez c4 karesine gelen fil.

18...♘d5 19.♗b2 ♘f4 20.♗f1 ♖fe8 21. ♘d3+ 22.♗×d3 ♕×d3

d2 erine baskı amacı ile.

23.♘b4 ♕d7 24.♕e2 a5 25.♘c2 c5

Geniş alan psikolojisi.

26.♖d1 a4 27.♘a1 f5 28.0–0 c4 29.b4 a3 30.♗×a3 ♕a4 31.♗b2 ♕×a2 32.♖b1 ♗f4 33.♖fd1 ♖×d2

Geniş alanın getirdiği sonuçlar, sebebi ise hamle kayıpları.

34.♖×d2 ♗×d2 35.♕d1 e3 36.f×e3

36...f4

Aslında tek beğendiğim hamle bu diyebilirim.

37.♘c2 f×e3 38.♘d4 ♗f5

Yine de 38... ♗f7 daha sağlıklı idi.

39.♘×f5 ♕×b1 40.♕×b1 e2 41.♕c2 e1♕+

Zaman iyice azalmıştı.

42.♔h2 ♕e5+ 43.♔h1 ♕e1+ 44.♔h2 ♗f4+

0–1

Oyun sonu özet:

1. Açılışta d4 sürülmemesi Beyazlara gecikmeli gelişim sundu.
2. Kenardaki atı merkez atı ile değiştirdi ama at ve fil ile yapılan hamleler zaman kaybettirdi.
3. Takiben atın a3'ten gelişmesi de zaman kaybı.
4. Rokun gecikmesi de keza aynı şekilde zaman kaybı.
5. Tüm bunlar bir arada fazlası ile Siyahlara şans verdi.
6. Siyahlar 14...♗g4 yerine ♘g4 ile daha hızlı sonuca gidebilirdi bunun dışındaki 17...e3 ise çok ilginç bir hamle.

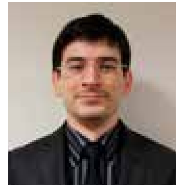
2020 sezonunda masada oynadığım son oyunlardan biri olan bu partiyi sizlerle paylaşmaktan büyük keyif aldım, umarım sizler de okurken keyif alırsınız.

Herkese iyi çalışmalar ve sağlıklı günler dilerim...

HABER ANALİZ

EDİZ GÜREL PRAG'DA ŞAMPİYONLUĞU PAYLAŞTI

FM Yasin Emrah Yağız
FIDE Antrenörü
yasinemrahy@gmail.com

Prag Satranç Festivali, 11 – 22 Şubat 2020 tarihleri arasında Çekya'nın Prag şehrinde düzenlendi. Festival, her kategoride özel davet edilen 10 sporcunun döner sistem usulü yarıştığı Ustalar, Adaylar ve Genç Yetenekler olarak 3 ayrı kategoride gerçekleşti. Özellikle Ustalar kategorisinde Alireza Firouzja ve Jan-Krzysztof Duda gibi dünyanın en elit sporcuları mücadele etti. Adından söz ettiren 14 yaş altı sporcuların yarıştığı Genç Yetenekler kategorisinde ise ülkemizden 12 yaş genel kategoride Türkiye Şampiyonu olan CM Ediz Gürel ve 14 yaş kız kategoride Türkiye Şampiyonu olan WCM Gülenay Aydın özel davet ile bu görkemli festivalde yarışmaya hak kazandılar.

Büyük bir heyecan ile sona eren Prag Satranç Festivali'nin Genç Yetenekler kategorisinde turnuva başından beri adeta zirveye ambargo koyan yıldız sporcumuz CM Ediz Gürel 1 puan avantajla girdiği son turda istediği sonucu maalesef alamadı ve averaj farkı ile şampiyonluğu kaçırarak 2. sırada turnuvayı noktaladı. Turnuvada yarışan bir başka genç sporcumuz WCM Gülenay Aydın ise 4,5 puan ile +66 Elo puanı kazanmayı başardı.

Sporcularımızı tebrik ediyor, ileride daha nice başarılar almalarını temenni ediyorum. Sporcularımız maçlarından birer tanesini analizli olarak sizlere sunuyorum.

Ediz Gürel – Nikola Kanov

1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♗b5

Ediz'in tercihi İspanyol Açılısı oluyor.

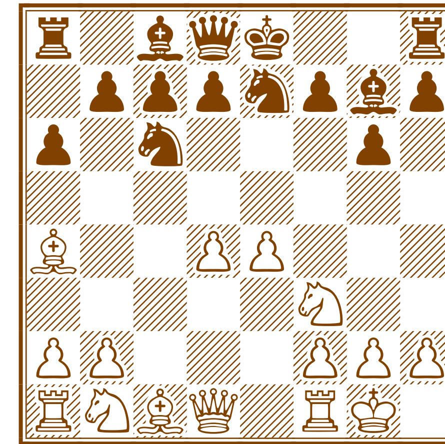
3...a6 4.♗a4 ♘ge7

Siyah günümüzde neredeyse hiç tercih edilmeyen bir devamyolunu tercih ediyor.

5.0-0 g6 6.c3 ♗g7 7.d4

Ediz, rakibin pasif tercihine en iyi karşılığı vererek merkezin kontrolünü ele geçiriyor.

7...e×d4 8.c×d4

8...0–0?

Beyaza sadece merkezi bırakmayan aynı zamanda piyonların tehlikeli ilerlemesine olanak sağlayan bu normal duran gelişim hamlesi adeta fırtınanın habercisi oluyor.

8...b5 9.♗b3 0–0 10.d5 ♘a5 ile devam etmesi Siyah için daha doğru olurdu.

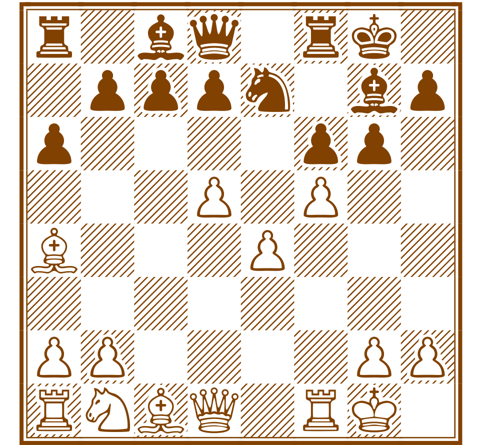
9.d5 ♘e5 10.♘×e5 ♗×e5 11.f4!

Açılış kısmında saldırı adına herhangi bir girişimde bulunmak doğru değildir. Çünkü henüz taşlar oyuna dahil değildir. Fakat Ediz bu önemli prensibin özel bir durumda nasıl da çiğnenebileceğini bizlere gösteriyor. İşte bu bir ustalık özelliği!

11...♗g7 12.f5!

Tehdit f6 ile çatal yapmak ve taş kazanmak.

12...f6

13.d6!

Harika bir öğreti daha! Rakibin gelişimini yavaşlatmak amacıyla.

13...♘c6 14.f×g6

İnanılır gibi değil! 14 hamlede tam 9 piyon hamlesi oynanıyor!

14...♘e5

14...hxg6 15.♗b3+ ♔h8 16.♕g4 ve mat atağı durdurulamaz.

15.♗b3+ ♔h8 16.♕h5 ♘×g6 17.♖f3

Asansör kale manevrası ile Beyaz saldırıya taş getirme prensibini uyguluyor.

17...♖e8

At için f8 karesini boşaltıyor.

18.♖h3 ♘f8 19.♗h6

Saldırıya taş getir prensibi gereğince!

19...♗×h6 20.♕×h6 ♖e5 21.♖g3 ♖g5 22.♖×g5 f×g5 23.♘c3! ♘e6 24.♖f1! ♔g8 25.♘d5

Harika bir sanat eseri! Beyaz tüm taşlarını saldırıda kullanmayı başardı ve Siyah ne filine ne

kalesine ne de vezirine dokunamadı! Etkileyici bir galibiyet! Tebrikler Ediz! **1–0**

Gülenay Aydın – Bayaraa Chinguun

1.e4 c5 2.♘f3 d6 3.d4 c×d4 4.♘×d4 ♘f6 5.♘c3 a6

Sicilya Savunmasının Najdorf devamyoluna giriliyor ve taraflar uzun bir teorik bilgi gösterisi yapıyor!

6.f3 e5 7.♘b3 ♗e6 8.♗e3 ♗e7 9.♕d2 0–0 10.0–0–0

Ters tarafa yapılan rok konumlarında iki tarafında amacı piyon hücumu ile rakip şahın güvenlik duvarını yıkmak ve kalelerin saldırıya katılabilmesi için dikey açmaktır. Hızlı olan, kanattan hızlı gelen kazanır!

10...♘bd7 11.g4 b5 12.g5 b4

Tam da tarif edildiği gibi! Bu mücadelede zaman kaybetmenin bedeli mağlubiyettir.

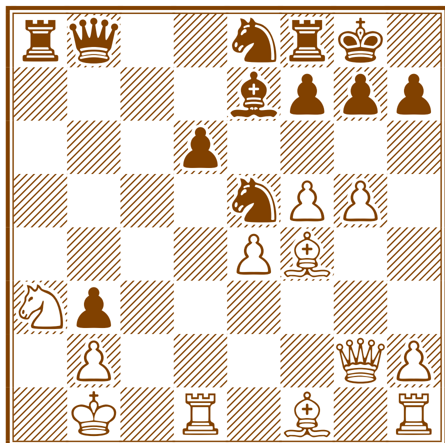
13.♘e2 ♘e8 14.f4 a5 15.f5 a4

İki tarafta planından bir hamle bile geri durmak istemiyor!

16.♘bd4 e×d4 17.♘×d4 b3

17...♗xa2 18.♘c6 ♕c7 19.♘xe7+ ♔h8 20.♕xb4 ile Beyazların daha iyi kalacağı bir konum oluşurdu.

18.♔b1 b×c2+ 19.♘×c2 ♗b3 20.a×b3 a×b3 21.♘a3 ♘e5 22.♕g2 ♕b8 23.♗f4

Taş fedaları yapıldı, riskler alındı ama hepsi teorik bir mücadelenin parçasıydı desem çoğunuz şaşıracaktır. Buraya kadar gelişen mücadelede iki taraf da bilgisi dahilinde hamle yaptı. Tabi ki yol ayrımına gelinecekti.

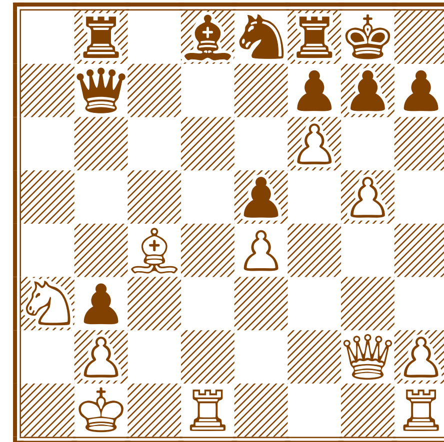
23...♕b7?

23...♔h8 ile Beyazın f6 taktiksel olanağına izin vermemek gerekirdi.

24.f6! ♗d8 25.♗×e5!

Saldırıda olan taraf taş değişiminden kaçınmalıdır ama savunmada önemli rolü olan taşlar da oyundan çıkartılmalıdır!

25...d×e5 26.♗c4 ♖b8

27.h4

27.♖d3! ve devamında ♖hd1 ile Beyaz hedef şaşırtabilir, yedinci yataya inerek galibiyete daha hızlı ulaşabilirdi.

27...♗b6 28.♖h3 ♕c7 29.h5 ♔h8 30.f×g7+ ♘×g7 31.g6 ♖bd8 32.♖×d8 ♕×d8 33.♗×b3 f×g6 34.h×g6 h5 35.♕g4 ♕c7 36.♖×h5+ ♘×h5 37.♕×h5+ ♔g7 38.♕h7+ ♔f6 39.g7 ♕×g7 40.♕f5+ ♔e7 41.♕e6+ ♔d8 42.♕d6+ ♔c8 43.♕×b6 ♕c7 44.♕a6+ ♔d8 45.♘b5 ♖f1+ 46.♔a2 ♕c5 47.♘d6 ♕c1 48.♘f7+ ♔c7 49.♕a7+

Şahın gideceği yere göre de fil hamlesi matı getiriyor. Tekrar tekrar izlenesi bir oyun! Siyaha nefes dahi aldırmadan sürekli baskı kuran taraf Beyaz oldu! Tebrikler Gülenay! **1–0**

GUINNESS REKORTMENİ TÜRKİYE'NİN TEK SATRANÇ MÜZESİ

Pazartesi hariç her gün
10:00 - 12:30 / 13:30 - 18:00

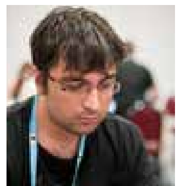
Altındağ Belediyesi Arkası, Sakarya Mah.
Basamaklı Sokak No:3 06230 Samanpazarı, Ankara

gokyaysatrancvakfi.org.tr

MİLLİ SPORCULARIMIZ 2020 GRAZ AÇIK'TA MÜCADELE ETTİ

WGM Kübra Öztürk - WFM Sıla Çağlar- FM Tuna Tuncer

FM Tarık Selbes
Sporcu
tarikselbes@gmail.com

14 - 21 Şubat 2020 tarihleri arasında Avusturya'nın Graz kentinde düzenlenen 2020 Graz Açık'ta Socko, turnuvayı da kazanan Kiril Şevçenko, Martinez Alcantara gibi kuvvetli birçok büyükustanın yanı sıra ülkemizden de üç ismi görmek mümkündü: WGM Kübra Öztürk, FM Tuna Tuncer ve WFM Sıla Çağlar.

Belki 5/9 puanla turnuvayı orta sıralarda noktalayan FM Tuncer ve WFM Çağlar'ın turnuva sonucundan memnun olmak için fazla sebepleri yoktu ancak bu iki genç isimden elbette çok daha fazla tecrübesi bulunan WGM Öztürk'ün tam anlamıyla harika bir turnuva geçirdiğini söyleyebiliriz. 6/9 puan ve 2465 ELO performansıyla ihtiyacı olmasa da IM normu koleksiyonuna bir yenisini daha ekleyen Kübra Öztürk, 44 ELO da kazanarak tekrar 2300 ELO barajının üzerine çıkmayı başardı.WGM Öztürk'ü bu güzel turnuva başarısından ötürü tebrik ediyor, pandemi sonrasında bıraktığı yerden devam etmesini diliyoruz.

Şimdi dilerseniz WGM Öztürk'ün turnuvanın yedinci turunda Romen IM David (2436) karşısında elde ettiği güzel galibiyeti yakından inceleyelim:

Kübra Öztürk - Alexandru David
2020 Graz Açık (7)

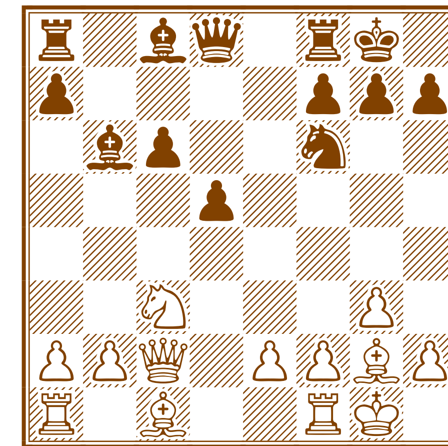
1.d4 ♘f6 2.c4 e6 3.♘c3 c5 4.♘f3 d5 5.c×d5 e×d5 6.g3

Oyun Tarrasch Savunmasına dönüştü

6...♘c6 7.♗g2 c×d4 8.♘×d4 ♗c5

Dubov'un popülerleştirdiği devamyolu.

9.♘×c6 b×c6 10.0–0 0–0 11.♕c2 ♗b6

12.e3 12.♘a4

daha önce oynanan hamleydi ve daha mantıklı görünüyor 12...♗d7 13.b3 ♖e8 14.♗b2 h5 15.h4 (15.e3 h4 16.♘xb6 axb6 17.♕c3 ♖c8 0–1 (42) Rodshtein-Dubov Netanya 2019) 15...♘e4 16.e3 ♖c8 17.♘xb6 axb6 0–1 (59) Aronian -Carlsen Moskova 2019

12...h5 13.h4 ♗g4 14.b3 ♕d7 15.♗a3 ♖fe8 16.♘a4 ♗h3 16...♘e4

Beyaz atın c3'ten ayrıldığı durumlarda gösterilen bir reflekstir ve burada da doğru bir tercih olarak görünüyor.

17.♗c5 ♗c7 17...♖ab8

ile siyah karelerin kontrolünü vermemeye çalışarak oynamak daha iyi olurdu.

18.♗d4

WGM Öztürk şimdi siyah karelerdeki blokajını sağlamış durumda ve hem atı için c5 karesine sahip hem de c6 zayıflığına baskı yapabiliyor olacak.

18...♗×g2 19.♔×g2 ♗e5?! 19...♘e4

20.♖fd1 ♘g4 21.♖ac1 ♖ac8 22.♘c5 ♕d6 23.♕f5!

Biraz hesap da gerektiren harika bir hamle. Vezirlerin kırışılması elbette kronik piyon zayıflıkları nedeniyle Siyah için iyi değil, bunun da hamle yapılmadan önce dikkate alınması gerekiyordu.

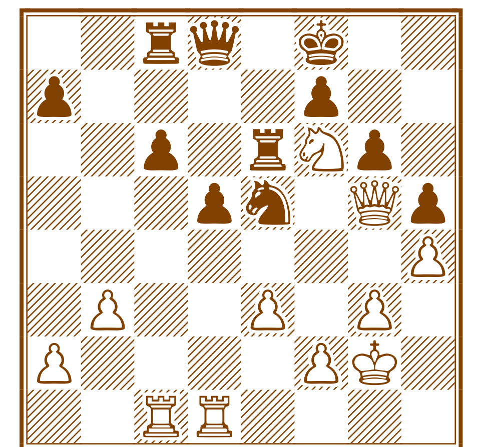
23...g6 24.♗×e5 ♘×e5 24

...♕xe5 25.♕xe5 ♘xe5 26.♖d4±

25.♘e4!

İşte püf noktası! g6 ile f6 karesinin zayıflamasından Beyaz harika bir şekilde faydalanıyor.

25...♕d8 26.♘f6+ ♔f8 27.♕g5 ♖e6

28.♘h7+

WGM Öztürk basit bir şekilde oyunu kendisi için avantajlı finale götürüyor.

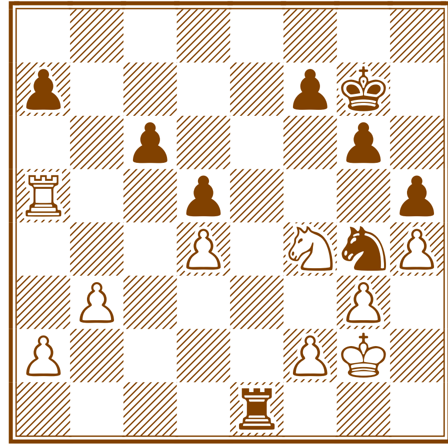
28.♖xc6!! Bu harika hamle kazanca götürüyor ama tüm varyantları hesaplaması ve doğru değerlendirmesi elbette oyunda kolay değil. 28...♘xc6 (28...♖cxc6 29.♕h6+ ♔e7 30.♘xd5+ ♔d7 31.♘f6+ ♔c7 32.♖xd8 ♔xd8 33.♕f8+ ♔c7 34.♘d5+; 28...♖exc6 29.♕h6+ ♔e7 30.♘xd5+ ve benzer bir konumla) 29.♕h6+ ♔e7 30.♘xd5+ ♔e8 31.♕h8+ ♔d7 32.♘f6+ ♔e7 33.♖xd8 ♖xd8 34.♘g8+

28...♔g7 29.♕×d8 ♖×d8 30.♘g5 ♖f6 31.♘e4 ♖e6 32.♘g5 ♖f6 33.♘e4 ♖e6 34.♘c5!

Elbette Beyazın berabere yapma gibi bir niyeti yok!

34...♖f6 35.♖d4 ♘g4 36.♘d3 ♖e8 37.♖c5 ♖e4 38.♖a5 ♖×d4 39.e×d4 ♖e6 40.♘f4 ♖e1

Bu noktaya kadar WGM Öztürk hatasız bir oyun oynadı ancak burada bir hata yapıyor.

41.f3?

41.♖xa7 ♖d1 sanırım WGM Öztürk bu hamleden ve sonrasında f2 ile ilgili problem yaşamaktan çekindi. (Daha iyi olan 41...♔f8 de yetmiyor: 42.a4 ♖d1 43.a5 ♖xd4 44.♔f1! ♖d2 45.♔e1 ♖xf2 46.♘d3 ♖a2 47.♘b4 ♖a1+ 48.♔d2+–) 42.♘e6+ ♔g8 43.♖a8+ ♔h7 44.♘g5+ ♔g7 45.♖a7

41...♘h6 42.♖×a7 ♘f5= 43.♔f2 ♖d1?!

Kaleyi şahtan uzaklaştırmak gerekiyordu.

43...♖b1 44.♘e6+ ♔g8 45.♖a8+ ♔h7 46.♘g5+ ♔g7 47.♖a7 ♖b2+ 48.♔e1 ♘xg3 49.♖xf7+ ♔g8 50.♖f6 ♔g7 51.♖xc6 ♖xa2=

44.♘e6+!

WGM Öztürk tempo kazançlarıyla taşlarının konumunu iyileştirerek atağını f7 noktasına yöneltiyor.

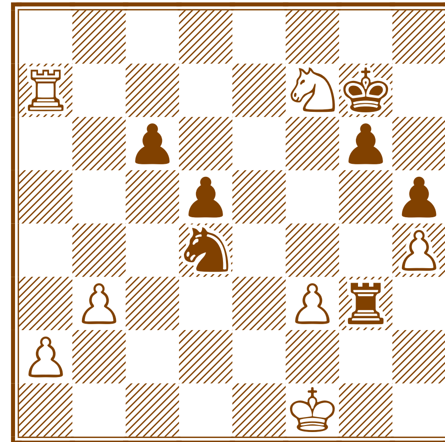
44...♔g8 45.♖a8+ ♔h7 46.♘g5+ ♔g7 47.♖a7 ♖d2+ 48.♔e1 ♖g2 49.♘×f7?! 49.♖×f7+! ♔g8 50.♖f6 ♔g7 51.♖×c6 ♖×a2 52.♖c7+ ♔g8 53.♘e6±

Beyaz kazanca yakın. Oyundaki hamleden sonra Siyahın oyunu kurtarma şansları artıyor.

49...♘×d4 50.♔f1 ♖×g3??

Çok büyük bir hata.

50...♖b2 Siyahın yeterli kompanzasyonu mevcut

51.♘g5+!

WGM Öztürk kaleyi hapsetme fırsatını kaçırmıyor.

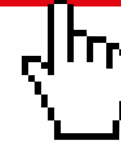
51...♔g8 52.♔f2 ♘f5 53.a4

Oldukça öğretici ve heyecanlı bir parti.

1–0

Satranç Market

www.tsfmarket.com.tr

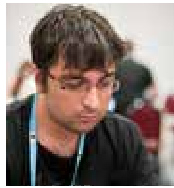

2020 CANNES AÇIK'TA

FM ENES TANRIVERDİ VE ALİ POLATEL HAMLE YAPTI

Ali Polatel - FM Enes Tanrıverdi

FM Tarık Selbes
Sporcu
tarikselbes@gmail.com

17 - 23 Şubat 2020 tarihleri arasında düzenlenen 2020 Cannes Açık'ta birçok büyükusta ve uluslararası ustanın yanı sıra ülkemizden de FM Enes Tanrıverdi ve Ali Polatel mücadele etti. Her ne kadar İsveç Federasyonu bayrağı altında oynasa da elbette FM Deniz Arman'ı da bu listeye eklemek gerekiyor.

Son tur biraz da şanslı bir şekilde elde ettiği galibiyetin ardından genç Hintli Büyükusta Gukesh'in 7,5/9 puanla tek başına kazandığı turnuvayı Ali Polatel 3,5 puanla beklediği yerin uzağında noktaladıysa da 6 puanla 10 - 17. sıraları paylaşan FM Enes Tanrıverdi'nin kendi seviyesinde bir yerde bitirdiğini söylemek mümkün. 5,5 puanla turnuvayı tamamlayan FM Deniz Arman da son tur Godena'ya mağlup olmasa oldukça iyi bir derece elde etmiş olacaktı.

Oyuncularımıza bundan sonra oynayacakları turnuvalarda başarılar dileyerek beşinci turdan Lamard-Tanrıverdi partisine kısaca bir göz atalım:

Lamard - Tanrıverdi
2020 Cannes Açık (5)

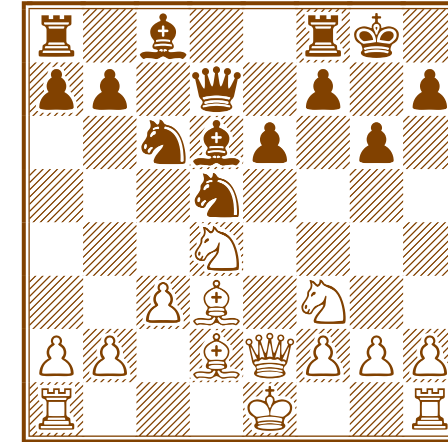
1.e4 c5 2.♘f3 e6 3.c3 d5 4.e×d5 ♕×d5 5.d4 ♘f6 6.♘a3 ♘c6 7.♗e3 c×d4 8.♘b5 ♕d7 9.♘b×d4 ♘d5 10.♗d2 ♗d6 11.♗d3

[11.♘xc6 Salgado Lopez -Wojtaszek Dubai 2014 (14) 1–0]

11...0–0 12.♕e2 g6?!

Öğretici bir an. Bu şekilde şahkanadını zayıflatmaya gerek yoktu, üstelik rakip hangi kanada rok atacağına henüz karar vermemişken.

12...♘xd4 13.cxd4 (13.♘xd4 a6 sonrasında b5–♗b7 ile sadece Siyah daha iyi olabilir) 13...♗f4 sonrasında fillerin değişimi ve b6 ile Siyah rahat bir şekilde şahkanadı hücumundan korkmadan izole piyona karşı bir oyun ortaya koyabilir.

13.0–0?!

Çok doğal görünüyor fakat kötü!

13.0–0–0! sonrasında Beyaz g6 zayıflığından hızlıca h4–h5 oynayarak yararlanabilirdi.

13...♘×d4 14.♘×d4 ♘f4 15.♗×f4 ♗×f4

Siyah çift fil avantajını ele geçirdi, öte yandan Beyaz gelişim olarak önde. Uzun vadede Siyah tercih edilmeli fakat kısa vadede Beyaz tehditler yaparak kendisine kalıcı üstünlükler yaratmak isteyecek.

16.♖ad1 ♕e7 17.♖fe1 ♗h6 18.♗e4 a6 19.♘c2 ♖b8

Siyah vezirkanadı gelişimini tamamlamaya çalışıyor.

20.♕d3 b5 21.♘b4 ♖b6!

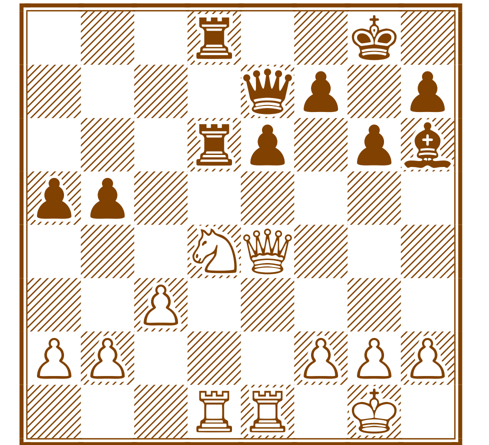
Güzel bir hamle! Siyah ♗b7'yi hazırlıyor.

22.♕g3 ♗b7 23.♕f3 a5 24.♘c2 ♗×e4 25.♕×e4

Beyaz filleri değişti ama sıkıntısı devam ediyor. Vezirkanadında bir azınlık atağı ihtimali Siyah için kendini gösteriyor.

25...♖d8 26.♘d4 ♖bd6

26...♕d7! ve sonra ♖d6 oynamak Beyazın bir sonraki hamlesine izin vermezdi ve Siyah üstünlüğü ele geçirirdi.

27.♘c6!

Beyaz bir dizi dakik hamleyle oyunu eşitliyor.

27...♕b7 28.♖d4 ♖×d4 29.c×d4 ♖d6 30.♘×a5 ♕×e4 31.♖×e4 ♖a6

31...f5 32.♖e5 ♖xd4 33.g3=

32.b4 ♗d2 33.a3 ♗c1 34.♖e5

Oyuncular beraberlikte anlaştı.

34.♖e5 sonrası oyun şöyle devam edebilirdi 34...♗xa3 35.♖xb5 ♗xb4 36.♖xb4 ♖xa5=

½–½

SATRANCIN ÇOCUK EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ VE ÖNEMİ

Her anne ve baba çocuğunun bedensel, zihinsel ve duygusal olarak gelişmesini ister. Bu nedenle pek çok anne baba çocuğunu sportif bir aktiviteye veya sosyal bir etkinliğe gönderir.

Bunda amaç çocuğun fiziksel ve zihinsel gelişimi yanında, çevresini daha iyi tanıması, daha iyi iletişim kurması ve sosyal yönünü daha fazla geliştirmesidir. Sportif faaliyetler ve sosyal etkinlikler bunun bir aracıdır. Satranç sporunun da bu alanda farklı ve özel bir önemi vardır.

Satranç sporunun bu konudaki yeri farklıdır. Bunun böyle olması da doğaldır. Çünkü satranç ile yaşam arasında hiçbir oyuna nasip olmayan bir benzerlik vardır. Diğer sporlar ile yaşam arasında da benzerlikler kurulmaya çalışılmış, bu konuda kitaplar hatta filmler de çekilmiştir. Ama hiç birinin yaşamla benzerliği satranç kadar olamamıştır. Çünkü satranç, pek çok spor gibi hayattan kopuk, yapay bir oyun olmayıp, bizzat hayatın gerçeklerinden esinlenerek ortaya çıkmış bir oyundur. Yaşamda var olan ve hep var olacak mücadelenin tahta üzerinde anlatımıdır. Amerika Birleşik Devletleri eski başkanlarından Benjamin Franklin **“Satranç bir tür yaşam, yaşam bir tür satrançtır.”** diyerek bu benzerliği dile getirmiş. Satranç milli takımımızın eski çalıştırıcısı Vasukov ise bu benzerliği “Büyük hayatın küçük bir modeli” olarak tanımlamıştır.

Dr. Olgun Kulaç
Eğitim Kurulu Başkanı
olgun_kulac@hotmail.com

Akla şu soru gelebilir. Satranç ile yaşam arasında benzerlik olmasının satranç oyuncularına, çocuklarımıza faydası nedir? Satrancın çocuk eğitiminde katkısının önemi burada yatmaktadır. Satranç için doğru olanın hayat içinde geçerli olduğunu unutmamalıyız.

Mademki yaşam ile satranç arasında bu kadar benzerlik vardır; mademki satranç hayatın küçük bir modelidir, bu modeli iyi kavramak, hayatı tanımaktır. O halde gerçek yaşamda uygulamak istediklerimiz için bu modelden yararlanabiliriz; öğrenmeyi öğretme aracı olarak kullanabiliriz.

Çocuk eğitiminde satrancı bir araç olarak kullanıp, hayata yönelik mesajlarımızı satranç modeli üzerinden verebiliriz.

Önce düşün sonra oyna.

Bu satranç derslerinde öğrencilere yaptığımız bir uyarıdır. Ama bunun hayata dönük bir mesaj olabileceğini de bilmeliyiz.

Piyonlar geri gitmez.

Satranç dersinde verdiğimiz bir bilgi, ancak içinde hayata dönük pek çok mesajı sakladığını da bilmeliyiz.

Zamanı iyi kullan.

Satrançta sık kullandığımız diğer bir uyarı sadece satranç için değil hayatın her alanı için geçerli bir uyarı.

Plan yap.

Öğrencilere yaptığımız bu uyarıda hayata yönelik çok önemli mesaj var.

Bunlara benzer şekilde:

Durumu değerlendir.

Kurallara uy.

Rakibine karşı saygılı ol.

Satranç derslerinde yapılan bu uyarılar sadece satranca yönelik değil içinde hayata dönük önemli mesajlar var. Biz bunu yapmasak bile bu mesaj oyunun yapısında zaten var.

İstemesek de bu mesaj bir ölçüde alınacaktır. Ama öğretmenlerin derinlerde duran amaçları açığa çıkarmak, onları daha anlaşılır bir şekilde çocuklara sunmak, satrançtaki uyarıları hayata yansıtmak gibi görevleri vardır. Biz bunu yapmasak bile oyunun felsefesini kavramaya başlayan çocuk, satranç için değerli olanın hayat için de geçerli olacağını anlayacaktır.

Bu konuda satranç öğretmenlerine de büyük görev düşmektedir. Satranç sadece bir oyun olarak düşünülmemeli, ardındaki düşünce birikimi, felsefesi uygun dozlarda çocuğa verilmelidir. Bu şekilde bu oyundan arzu ettiğimiz maksimum faydayı sağlamış oluruz. Satranç düzgün insan yetiştirmeye katkı sağlamayı amaçlıyorsa; satranç öğretmenleri bu uyarıları duyuşsal kazanımların

sağlanmasının bir yolu olarak değerlendirilmesi gerekir.

Çocuklarımıza iyiyi kötüyü, neleri yapıp neleri yapmamaları gerektiğini didaktik bir anlayış içinde öğretmeye çalıştığımızda bunun pek yarar sağlamadığı gibi, itici de geldiği bir gerçektir. Oysa satranç, oyun içinde yapılacak bir hamlenin oyunu nasıl şekillendireceğini, oluşan yeni durumun ne gibi sonuçlar doğurabileceğini bir neden-sonuç ilişkisi içinde ortaya koyar. Bunun sonucunda çocuk günlük hayatta yapacağı davranışların satrançta olduğu gibi bazı sonuçları olduğu gerçeğini kavrar. Onları çevrelerine karşı daha sorumlu olmaya yöneltir.

Yaşamda da satranç oyununda da esas olan mücadeledir. Satranç bir mücadele yönetimidir; yönetim becerisidir, yönetim sanatıdır. Hatta bazen bir kriz yönetimidir. Satranç bizlere oyunda olduğu gibi yaşamda da kısa ve uzun vadeli hedeflerin olması gerektiğini, amacı olmayan oyunun da yaşamın da bir şey ifade etmeyeceğini anlatır. Hedefe ulaşmak için bir plan yapılması bu plan doğrultusunda eldeki olanakların en akılcı, en ekonomik kullanımını öğretir.

Hedefe ulaşan yolda, gelebilecek tüm olumsuzluklara karşın tedbirli olmayı ayrıntılar hesaplansa bile yapılan tüm hamlelerin asıl amaca hizmet etmesi gerektiğini ortaya koyar.

Çocuklarımıza anlatmamız gereken bir olgu da başarıdır. Başarı kavramını anlatmaya çalışırken yine satrançtan yararlanabiliriz. Başarı hemen herkesin ulaşmak istediği bir hedeftir.

Çocuklar da başarıya hemen ve kolay yoldan ulaşmak isterler; oysa başarı insanlara sunulan bir lütuf değildir. Ardında azim, fedakarlık, sabır, planlı çalışma ve tüm bunların yapıldığı bir süreç vardır. Kısacası bir bedel vardır. Adeta bir bedel karşılığında alınmıştır. Başarının bedeli önceden ödenmiştir. Başarısızlığın bedeli ise sonradan ödenir. Başarısızlığı bazıları için cazip kılan da budur. Yaşamın cilveleri denebilen şansın, rastlantıların önemli etkilerine rağmen bedel ile başarı arasında doğru orantı olduğunu söylemek mümkündür. Bu satrançta da böyledir.

Hiçbir oyun satrançta olduğu gibi başarıyı dünya ölçeğinde kıyaslamalı olarak rakamlarla ifade edemez. Çocuk çalışıp oyunculuğunu ilerlettikçe gerek ulusal(UKD) gerek uluslararası(ELO) kuvvet dereceleri artar. Çocuk bedelini ödediği sürece başarı merdivenlerine tırmandığını görecek ve tüm başarı öykülerinin ardında bir bedel olduğu gerçeğini öğrenecektir.

Hayatın bir izdüşümü, bir simülasyonu olarak düşünülen satranç sporunun çocuk eğitiminde olumlu ve kalıcı etkileri olduğu yaygın kabul görmüştür. Dünya eski satranç şampiyonlarından Alekhin "Ben satranç sayesinde kendimi eğittim." diyerek bunun önemini vurgulamıştır.

Çocuklarımızın bir konu üzerinde konsantre olamamaları en fazla şikayet ettiğimiz sorunlardan biridir. Sanılanın aksine, çocukların dikkatlerini bir konu üzerinde toplamasıyla konsantrasyon artmaz. Konsantrasyonu sağlayan en önemli unsur motivasyondur. Çocuk gerçekten sevdiği, istediği şeylere karşı konsantre olur. Satranç bir oyun havası içinde çocuğu zorlamadan, kendi arzusuyla düşüncesini bir konu üzerinde yoğunlaştırmasını sağlar.

Konsantrasyon öğrenilebilir bir özelliğe sahiptir. Satranç sayesinde konsantre olmayı öğrenen çocuk burada kazandığı bu özelliği diğer alanlara da taşır. Bu çocukların daha sonra derslerine ve diğer konulara konsantre olmaları daha kolay olur. Satranç oynayan çocuklarda dikkat dağılması sorununun önemli ölçüde azaldığı zamanla görülecektir.

Satranç oyununda değişik varyantlar sonucunda oluşacak pek çok konum önce zihinde canlanır.

Tahtada olmayan ama zihinde beliren bu konumlardan hangisinin daha iyi olacağına karar verildikten sonra bunu tahta üzerinde gerçekleştirmeye yönelik hamleler yapılır. Çocukların gerçekleştirmek istediklerini önceden zihinlerinde yaşatmaları onlarda yaratıcı düşüncenin filizlenmesine zemin hazırladığı gibi düşündüklerinin gerçekleştiğini görmek kendilerine olan güveni artırır.

Bir satranç oyuncusunun oynadığı oyunu üzerinden bir süre geçmiş olsa bile, hiçbir yere bakmadan tahta üzerinde yeniden oynayabildiği, satranç oyuncularının sık sık şahit oldukları bir olaydır. Bu, yeni başlayan oyuncularda görülmeyen, oyun pratiğinin ilerlemesine paralel olarak gelişen bir özelliktir. Hafıza bilginin depo edilmesi ve gerektiği anda kullanılabilir hale getirilmesidir. Bilginin depo edilip gerektiğinde bilinç seviyesine çıkartılma mekanizması ne kadar iyi çalışıyorsa o denli güçlü hafızadan bahsedilebilir. Bilindiği gibi hafızanın pek çok dalı vardır. Satranç özellikle fotografik (konumsal) hafıza üzerine etkilidir.

Oyuncunun onlarca hamleyi sırasıyla aklında tutabilmesi gelişmiş bir hafızanın sonucudur.

Hafızayı artıran temel unsur belleği zorlamaktır. Satranç hafızayı sürekli zinde tutarak, unutma problemini önemli ölçüde azaltır. Gelişmiş bir hafızanın sadece satranç oyunu ile sınırlı kalmayıp, diğer alanlarda da etkisini göstereceğini söylemek mümkündür.

Satrancın çocuklarımıza kazandırdığı önemli bir özellik de zamanı kullanma becerisidir.

Modern insanın tanımının zamanı ve mekanı en iyi kullanan insan olarak yapıldığı bir dünyada çocuklarımıza öğretmek zorunda olduğumuz diğer bir kavram da zamandır. Yaşamın hızlanması zamanın önemini artırmıştır. Yaşamın daha da hızlanacağını düşünürsek gelecekte zaman kavramının öneminin daha da artacağını rahatlıkla söyleyebiliriz. Zaman sadece bir kavram olmanın ötesinde, artık pek çok kavramın da belirleyicisidir. Doğru bile ancak kendi zamanında yapılırsa doğrudur.

Satranç zamana karşı oynanan bir sürat oyunu değildir. Ama belirli bir zaman dilimi içinde oynanması gereken bir düşünce sporudur. Dolayısıyla sadece hızlı oynamak ya da sadece doğru oynamak yeterli değildir. Esas olan her ikisini de birlikte yapabilmektir. Yani doğru kararı belirli süre içinde verebilmektir. Hayatın da bizden istediği budur.

Günlük yaşamın pek çok anında zamanın baskısı vardır. Yapılan hataların önemli bir nedeni zamanın üzerimize yaptığı baskının oluşturduğu

gerilimden kaynaklanmaktadır. Okula geç kalan çocuk zaman baskısıyla gerilim altındadır. Böyle bir çocuk hata yapma eğilimindedir.

Derslerini zamanında yetiştiremeyen çocuk huzursuzdur. Çevresine karşı kırıcıdır. Satranç zamanın önemini en iyi vurgulayan ve zamanı kullanma becerisini artıran bir oyundur.

Çocukların ilk defa saat kullanarak oynadıkları oyunlar ilginçtir. Örneğin, çocuğun bir saat vakti olmasına rağmen zaman baskısı ile panik içinde hızlı ve yanlış hamleler yaptığı gözlenir. Aynı çocuk saatle oynamaya alışırsa bir süre sonra bir dakikası kaldığı halde sakince doğru hamleleri bulup oynayan biri haline gelir. Bunun iki nedeni vardır. Birincisi çocuğun zamanı daha iyi algılaması diğeri ise kendi yeteneklerini keşfetmesidir. Çocuk kendi kapasitesini tanıdıkça belli bir süre içinde neleri yapıp neleri yapamayacağını bilir. Örneğin tahtaya şah kaleye karşı, şah konumunu dizin ve 30 saniye süre verin. Çocuğun sakin bir şekilde verilen süre içinde matı gerçekleştirdiği görülecektir. Çünkü çocuk bu matı yapmayı bildiği gibi sürenin de yeterli olacağını bilmektedir. Bir saat süresi olmasına karşılık panik içinde hatalı oynayan çocuk bir dakika kalmasına rağmen sakin ve doğru oynayan çocuk haline dönüşmüştür. Başka hiçbir oyunda bu kazanımı görmek olası değildir. Zamanı kullanma becerisi arttıkça insanın biyolojik saati ile zamanın periyodları daha fazla örtüşür. Dolayısıyla biyolojik saatin gerçek zamandan daha hızlı olduğu tez canlılık ve biyolojik saatin daha yavaş kaldığı ağırkanlılık ve bunun sonucunda ortaya çıkan panik ataklara pek rastlanmaz.

Satranç, çocuklarımızı daha iyi tanımamızın da bir aracı olabilir. Pek çok anne baba satranç sayesinde çocuklarını daha iyi tanıdıklarını, onların bilinmeyen özelliklerini keşfettiklerini belirtmişlerdir.

Satranç bir beyin sporu olması nedeniyle, satranç oyuncusu kişiliğini oluşturan pek çok özelliğini satranç tahtasına yansıtır. Bu nedenle kişiliğini bildiğimiz birinin oyun anlayışı hakkında bazı ipuçları elde etmek mümkündür. Bunun tersi de doğrudur. Oyun anlayışına bakarak kişilik yapısı hakkında bazı ipuçları elde edebiliriz.

Kişilik olarak temkinli, kuşkucu, risk almaktan kaçınan, düzenli kurallara aşırı bağlı çocuklarla; atak, risk almaktan çekinmeyen çocukların bu özelliklerini oyunlarında da görmek olasıdır. Sadece oyun anlayışları değil, oynayış biçimleri de onların kişilikleri hakkında bilgi verir. Kendinden emin bir çocuğun taşı hareket ettirmesi ile şüpheci bir çocuğun taşı oynatması farklıdır.

Onlar çocuklarımız bile olsa acaba yeterince tanıyor muyuz? Çocuklarımızın standart tepkilerini belki çok iyi biliyor olabiliriz. Ama önemli olan duygularını en üst seviyede yaşayan çocuğun tepkilerinin ne olduğudur. Sevincini, mutluluğunu, kızgınlığını, öfkesini yaşayan çocuğumuzun tepkisini biliyor muyuz? Böyle anlarda çocuğumuzu tanımakta zorlandığımız oluyor mu? Çocuklarımızın normal koşullarda nasıl davrandıklarından daha önemlisi zor anlarda neler yaptığıdır.

Çocuklarımızın psikolojik sorunlar yaşamasında, istenmeyen alışkanlıklara kapılmasında, suça eğilimli olmasında en önemli etkenin onların içine düştükleri ruhsal boşluk olduğu bilinmektedir. Ruhsal boşluk içinde bulunan bir insanda umutsuzluk, karamsarlık, değersizlik, yalnızlık, kural tanımamazlık gibi duygu ve düşünceler egemendir. Bu tür olumsuz duygu ve düşünceler içindeki bir çocuğun bu boşluğu doldurmak amacıyla toplum tarafından pek kabul görmeyen davranışlarda bulunması ve bağımlılık yapan maddelerden yardım beklemesi sık rastlanan sosyal bir sorundur.

Çocuklarımızın ruhsal gelişimine ne kadar özen göstersek de, ne kadar ruhsal dünyalarını doldurduğumuzu sanıyor olsak da zaman zaman ruhsal boşluğa düştüklerine tanık olmaktayız.

Satranç insanların ruhsal dünyasında oluşan boşlukları doldurabilecek eşsiz bir oyundur.

Çünkü tek başına bile çalışılabilen, problemleri çözülebilen, analizleri yapılabilen, monotonluktan uzak, içinde pek çok güzelliği barındıran ve hayranlık ve saygı duygusu uyandıran bir oyundur.

Çocuklarımızın zaman zaman yaşadıkları yalnızlıklarını paylaşabilecekleri iyi bir arkadaştır. Satranç çocuklarımızı suçtan, suç ortamından uzak tutar. Onlar için güvenilir, hayata bağlayıcı sıcak bir ortam sunar. Pek çok anne baba satranç sayesinde rahat uyuyabildiklerini ifade etmişlerdir.

Satranç bilgisinin ötesinde, satranç kültürü yaşama zenginlik kattığı gibi sorunları çözme becerisini de artırır. Günlük yaşamda karşılaşılan sorunları çözmekle satranç tahtasındaki sorunları çözmek arasında en azından metot açısından bir benzerlik vardır.

Satranç tahtasında öyle konumlar olabilir ki yapılacak bir hamle, oyunun kaderini değiştirebilir. Hayatta da öyle anlar olabilir ki atılacak bir adım yaşamı değiştirebilir. Tahtada da yaşamda da başarı, bir plan doğrultusunda hareket edip uygun zamanda etkili bir atakla sonuca gitmektir.

Satranç ile yaşam arasında bire bir ilişki kurup, satrançta başarılı olmak yaşamda da başarılı olmak anlamı çıkarılmamalıdır. Satranç başarının yöntemini öğreten, analitik düşünme yetisini kazandıran öğrenmenin öğretilmesini sağlayan bir oyundur.

Günümüzün yaşam felsefesinde spor, kaliteli yaşamın bir parçası ve en yararlı sosyal etkinliktir. Çocuğun hayatı kavramasında dengeli ve sağlıklı gelişimi için son derece önemlidir.

Entelektüel bir uğraş olan satranç sayesinde çocuğun çevresini tanıması ve iletişim kurması daha kolaylaşır. Ayrıca çocuğun duygusal olarak daha iyi gelişmesine yardımcı olur.

Bu güne kadar çocuğu satranç oynadığı için pişman olan hiçbir anne babaya rastlamadım.

Ama çocuğu satranç oynadığı için mutluluk duyan pek çok anne babayla karşılaştım. Satranç dünyasında beni en rahatsız eden olay aileler arasındaki çekişmenin çocuklara yansımasıdır.

Başarıyı sadece sayılarla ifade etme, başarıyı sadece derecelerle ölçme alışkanlığı, insanoğlunun kendini yanlış koşullandırmasının bir sonucudur. Oysa satranç iyi bir tercihtir. Bu tercihi yapıp satranç oynayan her çocuk başarılıdır. Tüm bunlar göz önüne alındığında satrancın çocuklarımız için son derece yararlı bir aktivite olduğunu söyleyebiliriz.

Satranca Başlama Yaşı: Satranç her yaştaki oyuncunun oynayabileceği bir oyun olduğu gibi her yaşta da öğrenilebilen bir oyundur. Ancak çocukların zihinsel gelişimi düşünüldüğünde, satranca erken yaşlarda başlamanın önemi açıktır.

Küçük çocuklarda öğrenme yetisi en az büyükler kadardır. Bu nedenle satranç çocuklara kolayca öğretilebilir. Bilimsel çalışmalar çocuklarda yetenek gelişiminin 2 ile 6 yaşlar arasında daha hızlı olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrenmenin öğrenilmesi çocuğun o yaşlarda alacağı eğitimle ilgilidir Yani bir çocuğun bir sanat veya bir spor dalına olan yatkınlığı bu dönemde alacağı eğitimle ilgilidir. Bir spora yatkınlığın gelecekteki başarı için önemi göz önünde bulundurulduğunda, satranca başlama yaşının 4 ile 6 yaş arasında olması gerektiğini söyleyebiliriz.

Burada amaç, satranç figürlerinin ve satranç temasının çocuk gözündeki cazibesinden de yararlanarak, çocuğu satranç ile tanıştırmaktır. Oyun anlayışı içinde başlayan eğitim, verilenler alındıkça, yenilerinin verilmesiyle devam eder. Ancak hiçbir zaman çocukta aşırı yükten bir bezginlik veya aynı şeylerin tekrarından dolayı bir bıkkınlık oluşturmamalı, dersler her zaman monotonluktan uzak, heyecan verici bir tempoda sürdürülmelidir.

ŞAH ORTADA !

Şah güvenliği satrançta en önemli konulardan biridir. Açılışta şah güvenliğini sağlamak için genellikle rok atarız. Bazen rok atmadığımız durumlarda şah daha güvende de olabilir.

Çoğu zaman şahlar oyunsonunda, taşların iyice azaldığı durumlarda, özellikle de vezir ve kaleler yok iken sahaya çıkar. Hatta çıkmak zorunda kalır, şah oyunsonunda en etkili taştır.

Şahın ortaya çıkmasının avantajlarını özetlememiz gerekirse;

1- Rakip şahkanadında "piyon yapısından kaynaklanan zayıflıklar nedeni ile" mat tehdidi durumlarının oluşması,

2- Oyunsonuna girme durumu oluşması durumunda şahın ileride olmasının avantajı,

3- Özellikle zaman sıkışmasında bu şekilde oluşabilecek ilginç tehditlerden dolayı rakibin yanlış karar verme ihtimali,

Peki vezir ve kaleler oyunda iken şahların kendi kalesini terkedip sahaya çıktığı durumlar var mıdır?

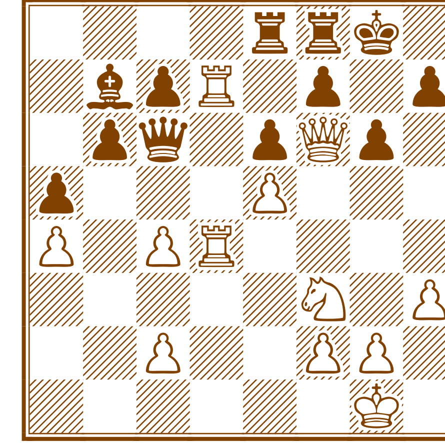
Bu makalemizde bu konu ile ilgili ilginç örnekler göstermek istiyorum.

İlk örneğimiz bu konu ile ilgili en meşhur maç olacak.

WGM Betül Cemre Yıldız Kadıoğlu
Sporcu
betulcemreyildiz@gmail.com

Nigel David Short (2660) - Jan Hendrik Timman (2630)
Tilburg Tilburg (4), 1991

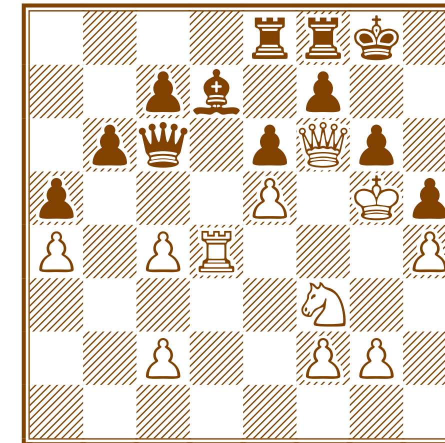
30.h4 h5 31.♔h2! ♖c8

31...♗c8 32.g4 h×g4 33.♘g5 ♗×d7 34.h5 g×h5 35.♕h6

32.♔g3!

Şah ortaya çıkıyor!

32...♖ce8 33.♔f4! ♗c8 34.♔g5!! ♗×d7

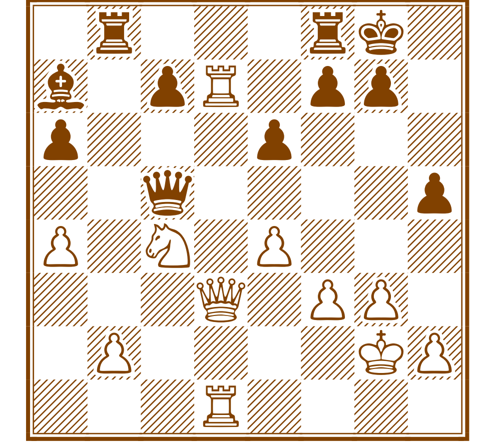

35.♔h6!

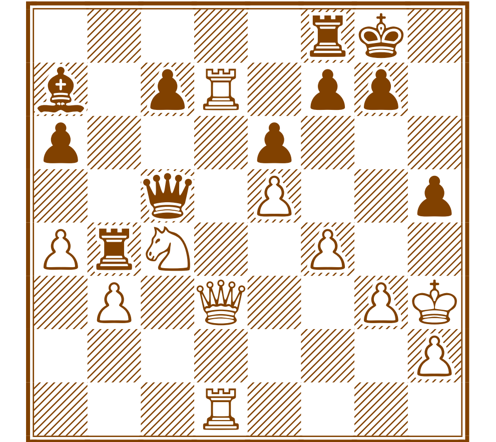
Siyahlar g7 karesinden mat olmayı engelleyemez.

1–0

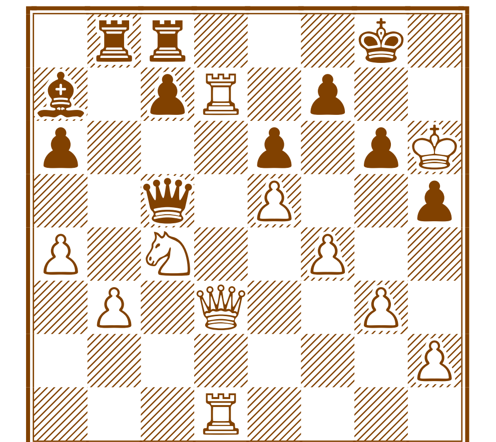
Robert Tibensky (2380) - Robert Franzen (2380)
Tatran Cup 33rd Stary Smokovec (1.4), 27.10.1985

23.♔h3 ♖b7 24.e5 ♖b4 25.b3 ♖bb8 26.f4 ♖b4

27.♔h4! g6
ve Siyah şahkanadında zayıflıklar oluştu.
28.♔g5 ♖bb8 29.♔h6 ♖fc8

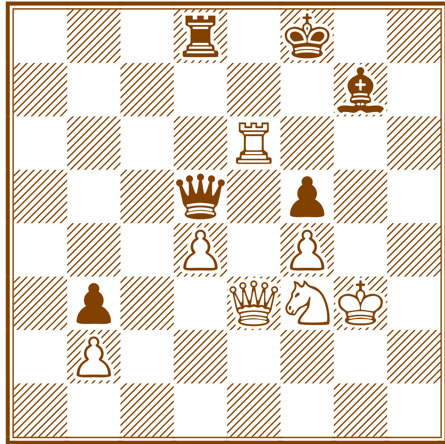
30.♖×f7!! ♔×f7

30...♕f8+

31.♕×g6+ ♔e7 32.♕f6+ ♔e8 33.♘d6+ c×d6 34.♕×e6+ ♔f8 35.e×d6 ♖b7 36.d7 ♖×d7 37.♖×d7 ♕b6 38.♖f7+ ♔g8 39.♖g7+

1–0

Gennadi Zaichik (2510) - Eduard Gufeld (2510)
Tbilisi 47/86 Tbilisi 47/86, 1988

42.♔h4!!+– ♕b5 43.♔g5 ♔g8

43...♕f1 44.♕×b3 ♕h3 45.♔g6!! ♕h6+ 46.♔×f5+–

44.♔g6 ♕d7?!

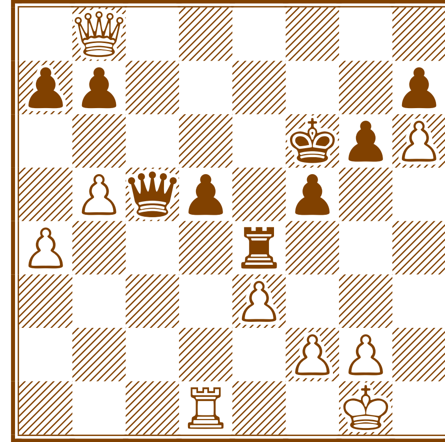
44...♖f8 45.♘g5 ♕b7 46.♕f3!+–

45.♖e7 ♕c6+ 46.♕e6+! ♕×e6+ 47.♖×e6 ♔f8 48.♖b6 ♗×d4 49.♖×b3

Bu örnekte gördüğümüz gibi şahın ileride olmasının bir diğer önemli noktası da oyunsonuna girdiğimizde bu avantajı kullanabilme imkanımız.

1–0

Nikita Maiorov (2544) – Richard Rapport (2509)
40th Bosna Open Sarajevo BIH (10), 14.05.2010

34...♔g5! 35.g3 ♕c2 36.♖×d5 ♔g4 37.♔g2

37.♕d8 ♔h3 38.♖d2 ♕c1+ 39.♖d1 ♕c2= Beyazların kolayca beraberlik şansı olabilirdi. Ancak özellikle zaman sıkışmasında bu tür tehditler yanlış kararlar vermemize sebep olabilir. Beyazlar bu sebeple Şf3 tehdidini Şg2 ile durdurmaya çalıştı.

37...♕e2 38.♕d6 ♕f3+ 39.♔f1 ♕h1+ 40.♔e2 ♕f3+ 41.♔e1 ♔h3! 42.♕a3 ♖c4! 43.♖c5 ♖d4!

her hamlede büyük tehdit!

44.♖c1 ♔g2?

44...f4!! 45.g×f4 ♖×f4 46.♖c2 ♖d4 47.♖c1 ♖g4ê

45.♕a2!

Beyaz Siyahın hatası ile kritik konumu kendi lehine çevirmek üzere

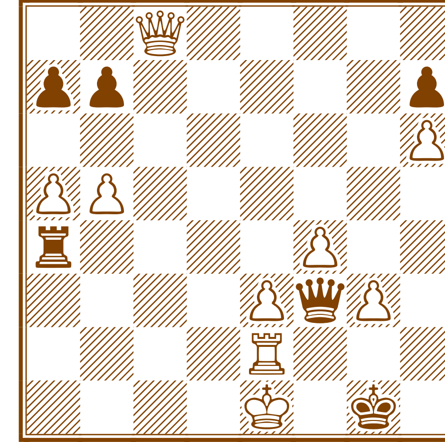
45...♖b4 46.♕c2

46.♕e2!

46...g5 47.♖a1 g4 48.♖a2 ♔h3 49.♖b2 ♖e4 50.a5 f4 51.g×f4 g3 52.♕c8+ ♔g2 53.f×g3+ ♔g1

53...♔×g3 54.♕g8+ ♔h3 55.♕c8+ ♔g3=

54.♖e2 ♖a4

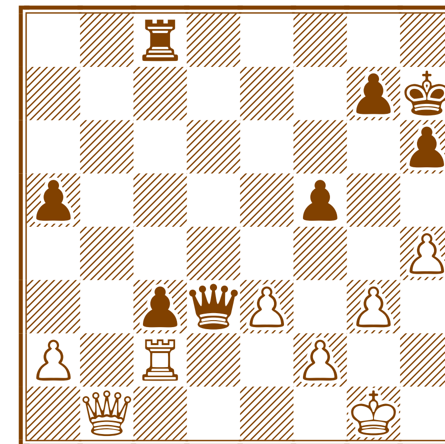
55.♕c3??

55.♕e6Đ Beyazın böyle zor bir durumda - özellikle de zaman sıkışmasında ise - tek doğru hamleyi bulması pek kolay değil. 55...♖a1+ 56.♔d2 ♔f1 57.♕h3+ ♔g1 58.♕h2+ ♔f1 59.♕h3+ ♔g1=

55...♕f1+ 56.♔d2 ♖a2+ 57.♔d3 ♕×e2+ 58.♔e4 ♖a4+ 59.♔f5 ♕h5+ 60.♔e6 ♖e4+ 61.♔d7 ♕f7+

0–1

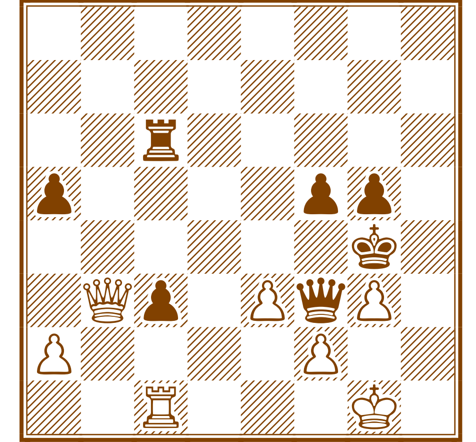
Tim Hebbes (2112) -Jonathan Hawkins (2563)
London Classic Open 2015 London ENG (1.10), 04.12.2015

38...♔g6 39.♕b3 ♖c6 40.♔h2 ♔h5 41.♕b1 g5 42.h×g5 h×g5 43.♕b3 ♔g4 44.♖c1 ♕e2

44...♔f3!

45.♔g1 ♕f3

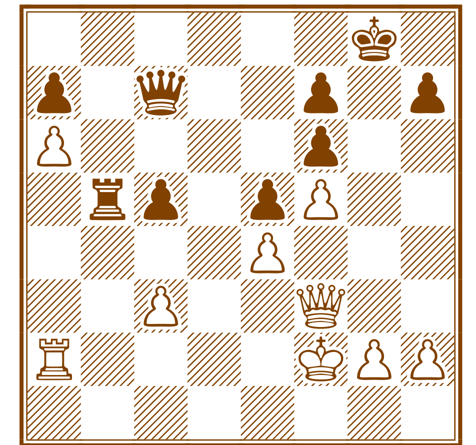
46.♖×c3??

46.♕b5!=

46...♔h3 47.♔f1 ♖b6! 48.♕c2 ♖b2!

0–1

Hao Wang (2730) – Victor Bologan (2648)
30th ECC Open 2014 Bilbao ESP (6.1), 19.09.2014

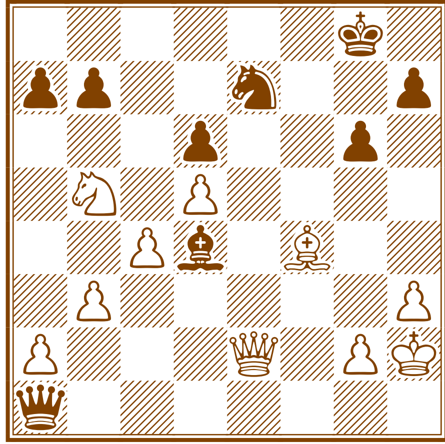

29.♔g3 ♖b6 30.♔h4 ♖d6 31.♔h5 ♕b8 32.♕e2 ♔h8 33.h4 ♕g8 34.♖b2 ♖d8 35.♖b7 c4 36.g4 ♕g7 37.g5 f×g5 38.h×g5 h6 39.g6 ♕f6 40.♕e3 f×g6+ 41.f×g6 ♔g8 42.♖f7 ♕d6 43.♕f3 ♖d7 44.♕f1 ♖c7 45.♖×c7 ♕×c7 46.♔×h6 ♕g7+ 47.♔g5 ♕e7+ 48.♕f6

Şahın oyunda olmasının avantajlarından: Oyunsonunda aktif şah!

1–0

E. Geller - M. Tal
Moscow 20/184 Moscow 20/184, 1975

31...♗g1+?

31...♕g1+ 32.♔g3 ♘f5+ 33.♔f3 ♗f6=

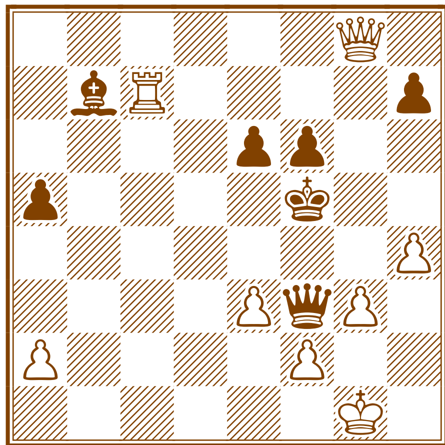
32.♔g3

Bu örneğimizde rakip beyaz şahın ortaya çıkmasına yardım ediyor.

32...♘f5+ 33.♔f3 ♘h4+ 34.♔g4 ♘f5 35.♕e8+ ♔g7 36.♕d7+ ♔h8 37.♘×d6! ♕d1+ 38.♔g5 ♕h5+ 39.♔f6 ♗d4+ 40.♔e6 ♘g7+ 41.♔f7 g5+ 42.♔f8

1–0

Miroslav Filip - Klaus Darga
EU-chT (Men) 02nd Oberhausen (2.2), 22.06.1961

33.♕×h7+??

Yanlış karar!

33.g4+!! ♔e5 34.♖c5+ ♗d5 35.♕b8+ ♔e4 36.♕b1+ ♔e5 37.♕b2+ ♔d6 38.♕b6+ ♔e5 39.♕c7+ ♔e4 40.♖c4+ ♔d3 41.♖d4+ ♔e2 42.♕c2+ ♔e1 43.♕d2#

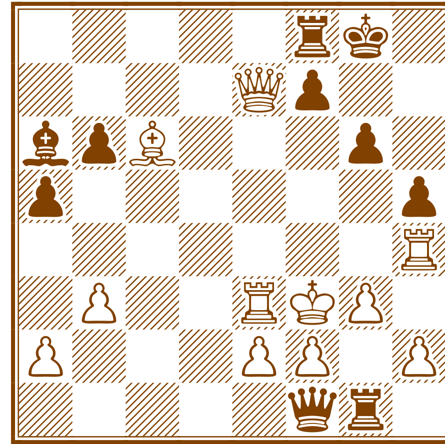
33...♔g4 34.♖×b7

34.♔f1 ♕d1#

34...♔h3

0–1

Tiger Hillarp Persson (2544) - Tomas Laurusas (2484)
43rd Olympiad 2018 Batumi GEO (7.15), 01.10.2018

30.♔f4!? ♕×f2+??

Siyah tehlikenin farkında değil.

31.♔g5 ♔g7 32.♖f4 ♕×h2 33.♕f6+ ♔h7 34.♕×g6+ ♔h8

34...f×g6 35.♖e7+ ♔g8 36.♗d5+ ♖f7 37.♖e8+ ♔g7 38.♖×f7#

35.♔h6

1–0

Çoğu zaman şahlar oyunsonunda, taşların iyice azaldığı durumlarda, özellikle de vezir ve kaleler yok iken sahaya çıkar. Hatta çıkmak zorunda kalır, şah oyunsonunda en etkili taştır.

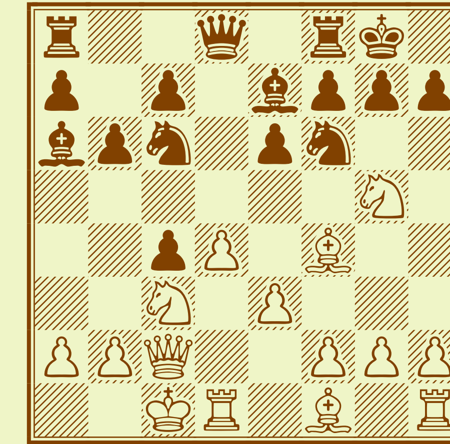
WIM Nilüfer Çınar Çorlulu
4. Kademe Antrenör

Satranç gücünüzü ölçün

Değerli satrançseverler, puanlı satranç, oyunculuk gücünüz hakkında fikir edinmeniz için yararlı olabilecek eğlenceli bir çalışmadır. Diyagramdaki konumdan başlayarak Beyazın hamlesini bulmaya çalışınız. Düşündüğünüz hamleyi ve aldığınız puanları not ediniz. Puanlarınızın toplamını değerlendirme tablosundan karşılaştırarak kuvvet derecesi puanınızı bulabilirsiniz. Oyunun sonuna kadar kendinize 90 dakikalık süre tanıyınız.
Bu sayımızda güzel bir saldırı oyununun hamlelerini bulmaya çalışacaksınız.

Daniil Dubov (2699) - Rasmui Svane (2592) [D37]
Batum, 31.10.2019

1.c4 e6 2.♘c3 d5 3.d4 ♘f6 4.♘f3 ♗e7 5.♗f4 0–0 6.e3 b6 7.♕c2 ♗a6 8.0–0–0 d×c4 9.♘g5 ♘c6

Hamle	Puan	Siyahın hamlesi ve yorumlar
10. a3	2	… g6
11. h4	3	… ♗d6
12. g3	2	… ♕e7 12.♗×d6 c×d6 13.h5 varyantı için 2 puan
13. h5	4	… e5
14. h×g6	5	… h×g6 14.♘×h7 e×f4 15.h×g6 ♘×h7 16.♖×h7 varyantı için 3 puan
15. ♗g2	3	… e×f4
16. ♗×c6	2	… f×g3 16.g×f4 ♕e8 17.♖h4 ♗c8 18.♖dh1 varyantı için 3 puan
17. ♔b1	2	… ♖ad8
18. f4	3	… ♗c8 18.f×g3 ♔g7 19.♖df1 ♕×e3 20.♘ce4 varyantı için 4 puan
19. ♖de1	2	… ♔g7
20. ♘d5	3	… ♘×d5
21. ♖h7+	4	… ♔g8
22. ♖×f7	3	… ♖×f7
23. ♕×g6+	2	… ♔f8

Hamle	Puan	Siyahın hamlesi ve yorumlar
24. ♕h6+	3	… ♖g7
25. ♗×d5	2	… ♔e8
26. ♕h5+	3	… ♔d7
27. ♕h3+	2	… ♔e8
28. ♕h5+	2	… ♔d7
29. ♗e6+	3	… ♔c6 29...♕×e6 30.♘×e6 ♔×e6 31.f5+ ♔e7 varyantı için 5 puan
30. ♕f3+	4	… ♔b5
31. ♗×c4+	5	… ♔a5
32. ♕d5+	4	… ♗c5
33. b4+	3	… ♔a4
34. ♕g2	5	… ♗×b4
35. ♕c6+	4	… ♔×a3
36. ♗b3	5	… ♗d7
37. ♕c1+	4	… ♔×b3
38. ♕c2+	5	… ♔a3
39. ♕a2#	3	…1–0

Değerlendirme Tablosu • Aldığınız puanların toplamına göre yaklaşık rating puanınız:

80 ve daha fazla ise 2500 ve üstü, 70-79 arası 2400-2499, 60-69 arası 2300-2399, 50-59 arası 2200-2299, 40-49 arası 2000-2199, 30-39 arası 1800-1999, 20-29 arası 1600-1799, 10-19 arası 1400-1599, 10’dan az ise 1399 ve aşağısı

“BİR ANLIK BERABERLİK” VE DAWİD PRZEPİORKA

Her şeyin ama en çok da iletişim teknolojilerinin durmaksızın değiştiği bir çağda posta kutusu da artık arkaik bir nesne haline geldi. Çok değil birkaç kuşak önce bireyler arasındaki başlıca yazılı iletişim kanalı olan posta bugün daha çok kurumların bireyler ile olan iletişimini sağlamakla yükümlü, anahtarı posta kutusunun kilidine sokup çevirdiğimizde bizi karşılayan Marquise de Merteuil’den bir mektup -yahut konumuz satranç olduğu için Yakov Estrin veya Tunç Hamarat’tan bir hamle- değil fatura veya kredi kartı ekstresi oluyor. Bu yüzden herhalde posta kutusunda Alman bir arkadaşımdan gelen sarı bir zarf görünce yaşadığım mutluluğu tahmin edebilirsiniz.

“Zarfa değil mazrufa bakın” öğüdünü dinleyerek zarfı yırttığımda ise beni, arkadaşımın mektubunun yanı sıra küçük bir kitap da karşılayınca elbette mutluluğum daha da arttı: Daha önce hiçbir eserini okumadığım Litvanyalı bir yazar Icchokas Meras’tan Almanca çevirisiyle “Remis für Sekunden”. “Birkaç Saniyelik Beraberlik” veya “Bir Anlık Beraberlik” olarak dilimize çevrilebilir, ama eserin Türkçe çevirisinde “Oyun Asla Berabere Bitmez” başlığı kullanılmış, merak edenler Om

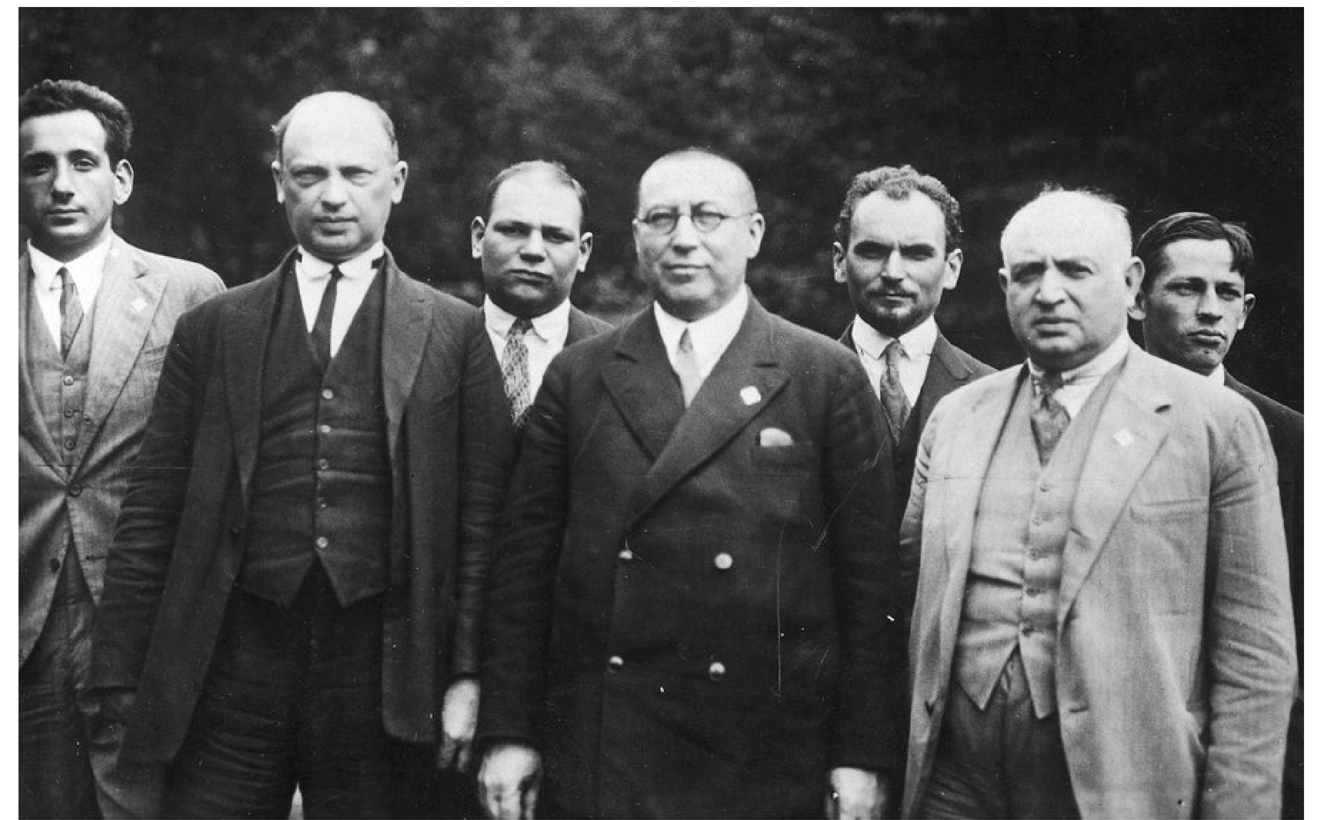
FM Tarık Selbes
Sporcu
tarikselbes@gmail.com

Yayınevi’nden 2012’de Aykut Derman çevirisiyle çıkan eseri internet üzerinden edinmeye çalışabilirler.

İkinci Dünya Savaşı yıllarında Nazi işgali altındaki Vilnius’ta Yahudi gettosunda geçen roman, 17 yaşındaki genç Isaak ve getto komutanı Schoger arasında hayat ve ölüm üzerine oynanan bir satranç partisini temel alıyor. Satranç meraklısı bir Nazi subayı olan Schoger, kendisinden iyi bir oyuncu olan Isaak’a bir seçim sunar: Partiyi Isaak kazanırsa gettodaki çocuklar toplama kampına gönderilmeyecek fakat Isaak kurşuna dizilecektir, eğer Isaak kaybederse kendi hayatı kurtulacak fakat gettodaki çocuklar ölüme yollanacaktır. Isaak bu ikilemi çözmenin en iyi yolunun beraberlik olduğunu düşünür ancak partiyi berabere bitirmek o kadar kolay olmayacaktır.

Bergman’ın “Yedinci Mühür”de yaptığı gibi satranç partisini bir leitmotiv gibi kullanan Meras, sade ve insancıl bir dille gettodan aşk, direniş ve dayanışma hikayeleri anlatarak bize hem getto hayatının bir eskizini çiziyor hem de insanlık tarihinin herhalde en korkunç zulmüne karşı Yahudilerin ruhen kazandıkları “zafer”i anlatıyor. Romanı kesinlikle tüm edebiyatseverlere -ve elbette siz satrançseverlere-tavsiye ediyorum, Icchokas Meras, getirdiği farklı duyarlılık ve özgün dille İkinci Dünya Savaşı literatüründe Primo Levi, Romain Gary gibi isimlerin yanında mutlaka anılması gereken bir isim.

Auschwitz-Birkenau’yu ziyaret etmemin -iki düzeyde rahatsız edici bir tecrübe: Yaşanan trajedinin korkunçluğu ve de bunu turistik bir deneyim haline getirmenin ve bu oyunun bir parçası olmanın suçluluğu- birkaç ay sonrasında bir de bu eseri okumak bana savaşın satranç ve satrançççılar üzerindeki etkileri hakkında bir yazı kaleme almayı düşündürdü. Hem Müttefikler hem de Mihver tarafında birçok farklı satranççı savaştan fazlasıyla etkilenmiştir kuşkusuz, 1939 Buenos Aires Olimpiyatı’ndan sonra Najdorf, Czerniak gibi birçok satranççı savaşın başladığı Avrupa’ya geri dönmemeyi seçerken Estonyalı efsane Keres tarihe şampiyon olarak geçme fırsatını Alekhine ile planladığı unvan maçı savaş nedeniyle gerçekleşmediği için elde edememiştir. Ancak elbette en başta savaş meydanlarında, esir kamplarında yahut şehir bombardımanlarında yaşamını yitiren birçok yetenekli ustayı anmak lazım: Kadın satrancının öncüsü Vera Menchik, Çek satrancının babası Karel Treybal, ünlü Rus ustalar Aleksandr İlyin-Jenevski, Nikolay Riumin ve İlya Rabinoviç, Hollandalı Salo Landau, yetenekli Letonyalı usta Vladimirs Petrovs, ünlü

etütçü Leonid Kubbel, diğer tarafta inançlı bir Nazi olarak ölen Klaus Junge ve daha niceleri… Hepsi için ayrı ayrı yazılar yazılabilir ancak bu yazının konusu iki savaş arası Polonya satrancının en kuvvetli isimlerinden biri, ünlü oyuncu ve problem kompozitörü: Dawid Przepiórka.

1880 yılında Varşova'da varlıklı bir Yahudi ailenin çocuğu olarak doğan Dawid Przepiórka ("David Pşepyurka), (soyadının Lehçe'de bıldırcın anlamına geldiğini de ekleyelim) satrancı 7 yaşında, ailesinden kimsenin bilmemesine karşın kendi kendine öğrendi. Satranç tarihçisi Lissowski'ye göre ilk defa ismine 1891'deki bir problem çözme yarışmasında rastlanan Przepiorka, bir sene sonra henüz 12 yaşındayken ünlü usta Jan Taubenhaus'u bir gösteri oyununda yenmeyi başardı. Varşova Üniversitesi'nde matematik eğitimi aldıktan sonra Przepiorka 1905'te lisans sonrası eğitimi için önce Göttingen, daha sonra da Münih'e gitti. 1905-1914 arasında o zamanlar satrancın merkezi olan Almanya'da yaşayan genç Przepiorka'yı bu yıllarda uluslararası turnuvalarda oynarken görmeye başlıyoruz.

Satranca başladığında harika çocuk olarak kabul edilen genç Leh'in uluslararası arenadaki ilk deneyimleri aslında pek parlak değildi. Leo Fleischmann (Forgacs)'ın kazandığı 1905 Barmen Ustalar-B Turnuvası'nda -kariyerlerinin başındaki Spielmann ve Niemzowitsch'i de bu turnuvada görmekteyiz- +3 -6 =8 gibi vasat bir skor elde eden Przepiorka, en üst seviyedeki ilk turnuvası olan -5. Alman Satranç Birliği Kongresi kapsamında düzenlenen- Nürnberg 1906'yı son sırada tamamlayabildi. Przepiorka'nın oyununda yüzeysel bir açılış hazırlığı, yeterince gelişmemiş bir tehlike duygusu ve düşük taktik farkındalığın izlerine rastlamak mümkün ki bu da Tarrasch, Marshall, Janowski gibi devlerle mücadele etmek için elbette yeterli değildi. Schlechter'e kaybettiği bu oyun satranç tarihine geçmiştir:

Carl Schlechter – Dawid Przepiorka
15. Alman Satranç Birliği Kongresi (8), 31.07.1906

1.d4 d5 2.c4 e6 3.♘c3 ♘f6 4.♘f3 ♘bd7 5.♗g5 ♗e7 6.e3 b6? 7.c×d5 ♘×d5 8.♘×d5 e×d5 9.♗f4

9.♗xe7 piyon kazanırdı. 9...♕xe7 10.♖c1 ♕d6 11.♕c2 c5 12.♗b5 0–0 13.♗xd7 ♗xd7 14.dxc5 bxc5 15.♕xc5

9...0-0 10.♗d3 c5 11.0-0 ♗b7 12.♖c1 ⌓

12.b3

12...♖e8

12...c4 13.♗b1 b5

13.♘e5 ♘×e5 14.♗×e5 c×d4??

Przepiorka'nın 1906'da tecrübesizliğinin ve tehlike sezisinin gelişmemişliğinin çarpıcı bir örneği.

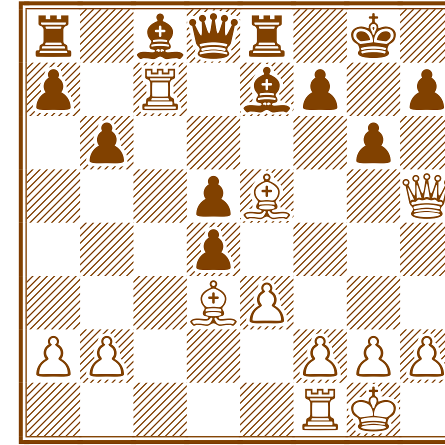

14...c4 sonrası Siyahın hiçbir problemi yoktu, g6–♗f8 – ♗g7 ile etkili bir savunma formasyonu kurduktan sonra vezirkanadındaki çoğunluk harekete geçirilirse hatta inisiyatifi ele almak bile mümkündü.

15.♖c7!

Schlechter fırsatı kaçırmıyor.

15...♗c8 16.♕h5 g6

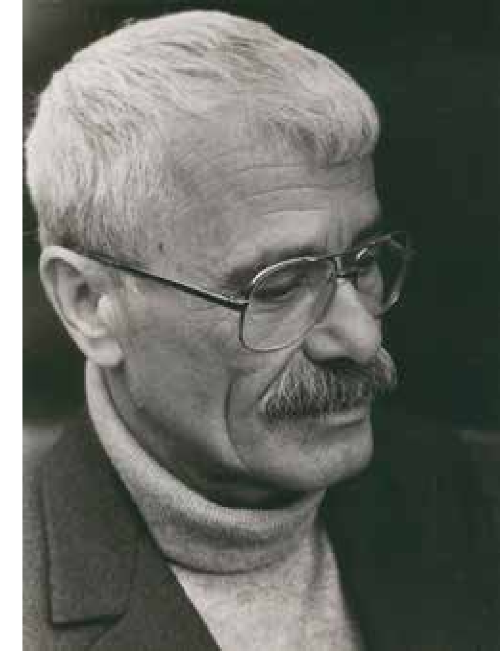
17.♗×g6!

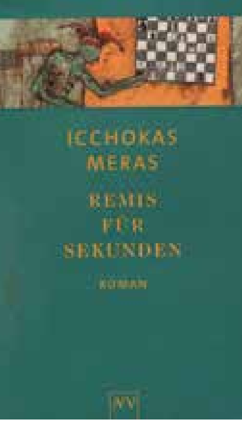
17.♗xg6 fxg6 (17...hxg6 18.♕h8#) 18.♕h6 g7'den mat tehdidi fil oynandığında ♕xh7 olduğu için savunulamıyor. Şah ile kaçma denemesi de işe yaramıyor: 18...♔f7 19.♕xh7+ ♔e6 20.♕xg6+ ♗f6 21.♖c6+ Schlechter'den estetik bir bitiriş!

1–0

Nürnberg'teki facianın ardından iki yılda bir düzenlenen Alman Satranç Kongresi'nin turnuvalarında oynamaya devam eden Leh satranççı skorunu giderek geliştirdi ve yurttaşı Rubinstein'ın Duras ile birinciliği paylaştığı 1912 senesinde 8,5/17 skoruyla zamanının en iyi satranççıları arasında -Lasker, Capablanca ve henüz rüştünü tam ispat etmediyse de Alekhine dışında-turnuvayı orta sıralarda bitirmeyi başardı. Yine de bu turnuvadaki oyunlarına bakıldığında Varşovalı satranççının oyun seviyesinin henüz üst düzeyde olmadığı anlaşılır.

Araya giren dünya savaşının ardından Przepiorka 1920'li yıllarda en büyük başarılarına imza attı. Meran 1924'te Grünfeld, Spielmann ve Rubinstein'ın ardından ünlü problem kompozitörü Selezniev ile 4-5. sıraları paylaşan oyuncu aynı yıl Györ'deki turnuvada Nagy'nin ardında fakat Maroczy, Steiner, Vajda, Vukovic gibi isimlerin önünde ikinci olmayı başardı. İki grup halinde düzenlen 1924/25 Hastings Turnuvası'nda grubunda birinciliği paylaşan Przepiorka -daha sonra Marienbad ve Debrecen'de hayal kırıklığına uğradıysa da- artık satranç elitinin bir üyesi olmaya hak kazanmış gibi görünüyordu. Hastings'te Seitz'ı yendiği güzel parti teorik önemi ve kuşkusuz kendi stiline yakınlığı nedeniyle Alekhine'in dikkatini çekmiş ve geleceğin şampiyonu, partiyi Wiener Schachzeitung için analiz etmişti:

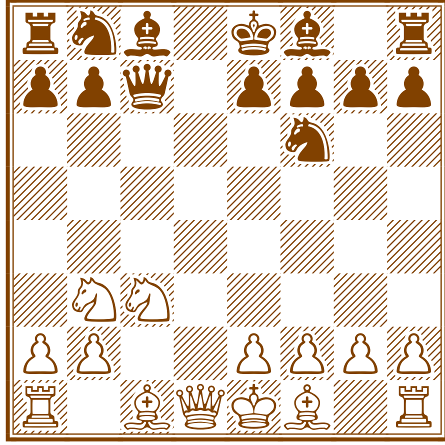

Dawid Przepiorka - Jakob Adolf Seitz
Hastings, 1925 - Analiz: Alekhine

1.d4 d5 2.c4 c5

Birçok otoritenin reddettiği nadiren oynanan bir savunma. Sadece Dr. Tarrasch "Vezir Gambiti Savunması" kitabında bu savunmanın lehine yazmaktadır, zira Rubinstein tarafından Collijn'de tavsiye edilen bir oyun tarzının refütasyonunu bulduğunu düşünmektedir. Bu görüş söz konusu partide temelden çürütülüyor.

3.c×d5 ♕×d5 4.♘f3 c×d4 5.♘c3 ♕a5 6.♘×d4 ♘f6 7.♘b3 ♕c7

Daha ilk bakışta açılışta vezirin tahtada bu şekilde dolaştırılması iyi bir izlenim bırakmıyor, özellikle de vezirin ileride beyaz at ve kalelerin tempo kazanmalarına sebep olacak hoşnutsuz bir konumda olduğu dikkate alınırsa.

8.g3!

Rubinstein tarafından tavsiye edilen 8. ♗g5 hamlesinden çok daha iyi. Tarrasch analizinde bu hamleye karşı tatmin edici bir oyuna yol açan 8...♘c6 yanıtını öneriyordu. Beyaz oyundaki hamle ile şah filine (f1–fili) çok güzel bir gelecek hazırlıyor ve -daha az önemli olmamak üzere- Siyahı merkezdeki konumunu zayıflatan e5 hamlesini oynamaya zorluyor.

8...e5

Yine de bu hamleyi ♗f4'ten önce oynamak zorunlu değildi.

Ancak 8...♘c6 9.♗g2 ♗f5 10.♘b5! ♕b6 11.a4 sonrasında da Beyaz üstün olurdu, örneğin: 11...♖d8 (veya 11...♘g4 12.0–0 ♖d8 13.♕e1 a6 14.h3! axb5 (14...♘xf2? 15.♕xf2) 15.hxg4 vs.) 12.♗e3! ♖xd1+ 13.♖xd1

9.♗g2 ♘c6

9...♗b4 10.0–0 ♗xc3 11.bxc3 0–0 daha katlanılır bir konum olurdu. Oyundaki hamleden sonra Siyah rok atamıyor ve neticesinde oyunu kaybediyor.

10.0–0 ♗f5 11.♘b5 ♕b6?

Sonrasında siyah kamptaki siyah karelerin acınası derecede zayıf olacağı f8–filinin değişimine izin vermek oyunun sonucunu belirleyen hata olarak değerlendirilmeli.

11...♕b8! ile Siyah geride kalmış gelişimine rağmen henüz bir direnç ortaya koyabilirdi.

12.♘d6+ ♗×d6 13.♕×d6

14. Fxc6 ve 15. Vxe5 tehdit ediyor.

13...♘e4 14.♗×e4 ♗×e4 15.♗e3 ♕d8

Biraz daha iyi olan 15...♖d8 sonrasında da Beyazın baskısına sonsuza kadar karşı koyulamazdı 16.♕c5! ♕c7 17.♖ac1 vs. Oyundaki hamleden sonra her şey hızlı bir şekilde bitiyor.

16.♕a3! ♕e7 17.♗c5 ♕e6 18.♖fd1 f6

Bu yapay rok atma denemesi de başarısız kalıyor.

Siyahın konumu o kadar hasarlı ki burada 18...h5 ile başlayan şahkanadında bir "aldatma hücumu" yapması halinde fazla bir şey riske etmiş olmazdı.

19.♕a4! ♗c2 20.♖d6 ♕f5

20...♕f7 tabii 21.♖xc6 yüzünden olmazdı.

21.♕c4

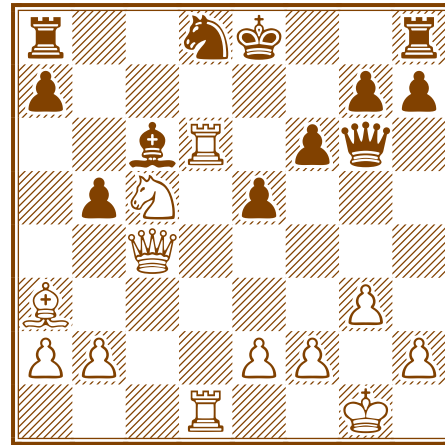
22.g4 tehdidiyle.

21...♘d8 22.♖c1 ♗e4 23.♗a3 ♗c6 24.♘c5 ♕g6

Değilse 25. ♘e6 kazanıyor.

25.♖cd1 b5

Siyahın mantıklı bir hamlesi yok

26.♖×d8+

İki hamlede matla. Beyaz tarafından kusursuz bir şekilde idare edilmiş bir parti.

1–0

1926'da ilk kez düzenlenen Polonya Şampiyonası'nı kazanan Przepiorka aynı yılın sonunda önce Meran'da Colle'nin sadece yarım puan arkasında 2-4. sıraları paylaştı ve hemen ardından Münih'te Noel zamanı düzenlenen altı kişilik küçük bir turnuvayı 4,5/5 skoruyla Bogolyubov, Spielmann ve Saemisch'in önünde birinci bitirerek en önemli başarılarından birine imza attı. 1926 itibariyle Bogolyubov ve Spielmann'ın Lasker, Capablanca, Alekhine, Niemzowitsch ile birlikte dünyanın en iyi satrançççıları arasında olduğu düşünülürse bu zaferin önemi daha iyi anlaşılır. Kariyerinde birçok defa yendiği Spielmann'ı belki de Avusturyalı satrançççının en formda olduğu sene nasıl mağlup ettiğine bir bakalım isterseniz:

Dawid Przepiorka - Rudolf Spielmann
Münih, 1926

1.♘f3 ♘f6 2.c4 c5 3.d4 e6 4.♘c3 c×d4 5.♘×d4 ♗b4 6.♕b3

6.g3 günümüzde üst düzeyde tercih ediliyor

6...♗c5 7.♗e3 ♘a6

7...b6 c8 filinin gelişimini Beyaz g3 oynamadan hazırlayan bu hamle daha sonra Spielmann'ın tercihi olmuştu Monticelli-Spielmann San Remo 1930 (15) 0–1

8.♘c2

8.h3 ♘g4'ü engelleyen Tarrasch'ın hamlesi mantıklı ve güvenilir görünüyor ama uzun çapraza ilk Siyah filini yerleştirebileceği için Beyazın doğal g3–♗g2 gelişimi bu varyantta güç. Tarrasch-Spielmann Semmering 1926 (10) ½–½ 8...b6 9.g4!? ♗b7 10.♖g1 ile orijinal bir tarzda oynamak ilginç olabilir elbette; 8.g3 ♘g4 9.♘c2 ♘xe3 10.♘xe3 ♗xe3 11.fxe3 b6 12.♗g2 ♗b7 13.♗xb7 ♘c5 14.♕a3 ♘xb7 15.♖d1 ♕e7

8...0–0 9.g3 ♘g4 10.♗×c5?

Beyaz vezirin talihsiz konumu yüzünden bu hamle rakibe kritik bir tempo veriyor ve iyi değil.

10.♗g2 ♘xe3 11.♘xe3 ♗xe3 12.fxe3 Oluşan piyon yapısı zayıflığı, Siyahın geri kalmış d-piyonu,c8–filinin gelişim zorluğu ve beyaz kalelerin kullanımına açık d ve f hatları ile telafi ediliyor.

10...♘×c5 11.♕b4 d6

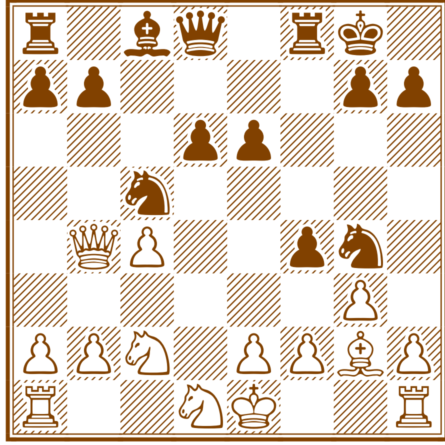
11...b6 12.♗g2 ♘e5! Bu hamleyi görebilmek gerekiyordu, a5 v e sonrasında ♘×c4 veya ♗a6 ile vezir düşecek.

12.♘d1

Przepiorka vezirin geri dönüşünü mümkün kılıyor.

12...f5 13.♗g2 f4

Spielmann stiline uygun olarak bir hücum başlattı

14.♕d2!

Çok güzel! Beyaz f4'ü almak istediği gibi c5–atını da b4 ile kovmayı tehdit ediyor.

14...f×g3?

Beyaz kale olduğu yerden oyuna dahil oluyor ve f4 piyonunun yarattığı gerilim ortadan kalkıyor, bu da bu hamlenin taktik bir nedeni yoksa yanlış olduğuna işaret.

Siyahın üstünlüğünü koruyabilmesi için dakik oynaması gerekiyordu 14...♘e5 15.b3 f3 16.exf3 ♘xf3+ 17.♗xf3 ♖xf3 18.0–0 e5 Beyaz karelerde çok etkili olabilecek filiyle Siyah daha üstün olmalı.

15.h×g3 a5 16.♘ce3 ♘e5

16...♘xe3 17.♘xe3 ♕e7 Her ne kadar Beyaz üstünse de oyundan daha iyi olacağı kesin.

17.f4! ♘g6

"Doğru Feda Etmek" diye ünlü bir kitap yazan ve "Son Romantik" diye anılan Spielmann, f4 sürdürmenin kendisine taktik olanaklar sağlayacağını düşünüyor olmalı ama Przepiorka son derece sakin ve metodik oyunuyla Alman oyuncunun denemelerini boşa çıkaracak.

18.♘f2 ♕b6 19.♘e4 ♗d7?

Spielmann karışıklıklar için oynuyor.

19...♘xe4 20.♗xe4 ♗d7 21.0–0–0± Konumun giderek basitleşiyor oluşu Alman oyuncunun hoşuna gitmediğinden partideki hamleyi seçmiş olmalı. Yine de bu varyant çok daha iyi olurdu ve oyun uzun bir süre devam edebilirdi.

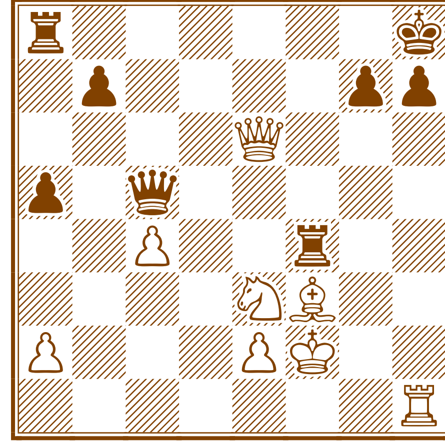
20.♕×d6 ♕×b2 21.♘×c5! ♕×a1+ 22.♔f2 ♕e5

23.♕×d7

En iyisi, Beyaz Siyahın çekeceği birkaç şahtan korkmuyor.

23.♕xe5 ♘xe5 belki Spielmann'ın oyunu kurtarmak için planıydı ama bu halde de 24.♖h5 kazanıyordu.

23...♘×f4 24.g×f4 ♖×f4+ 25.♗f3 ♕×c5 26.♕×e6+ ♔h8

27.♕g6! ♔g8

27...h6 28.♖xh6+ gxh6 29.♕xh6+ ♔g8 30.♕xf4

28.♕×h7+ ♔f7 29.♖h5 ♕b6 30.♖f5+

Przepiorka'dan savunmanın güzel bir örneği. Belki açılışta dakik bir oyun sergileyemedi ama Polonyalı satranççı problemler somutlaştığı zaman onları başarıyla çözmesini bildi, üstelik Spielmann gibi o yılın en sansasyonel oyuncularından birine karşı, Rudolf Spielmann'ın 1926'nın Mart ayında Semmering'te Capablanca ve Lasker hariç bütün üst düzey oyuncuları geride bırakarak Alekhine'in yarım puan önünde birinci olduğunu hatırlayalım.

1–0

1928'de ilk defa düzenlenen Dünya Amatörler Şampiyonası'nı aralarındaki partiyi kazanmasına karşın Max Euwe'nin bir puan gerisinde ikinci bitiren Przepiorka -Bu arada Budapeşte 1929'da Capablanca ile berabere kaldığını da anmadan geçmeyelim- 1930'da Hamburg'ta düzenlenen 3. Satranç Olimpiyatı'nı şampiyon bitiren Polonya takımında Rubinstein ve Tartakower'in ardından üçüncü masada oynamış ve masasında 9/13 skoruyla önemli katkı yapmıştır. Bir sonraki yıl Prag'ta ABD'nin arkasında sürpriz bir şekilde ikinci olan takımda yine yer alan Przepiorka daha sonra turnuva satrancından çekilerek Polonya Satranç Federasyonu'nda görev almış, finansal olarak hamilikte bulunmuş ve 1935'te Varşova'da düzenlenen 6. Satranç Olimpiyatı'nı başarıyla organize eden ekibin de başında yer almıştır. Tüm bunlar olurken 1926-1935 yılları arasında Swiat szachowy (Satranç Dünyası) satranç dergisini çıkarmayı da ihmal etmeyen Przepiorka, Mareşal Pilsudski'nin genç cumhuriyetinde yükselen antisemitizm dalgasına rağmen satrancın gelişmesine önderlik eden bir pozisyondadır.

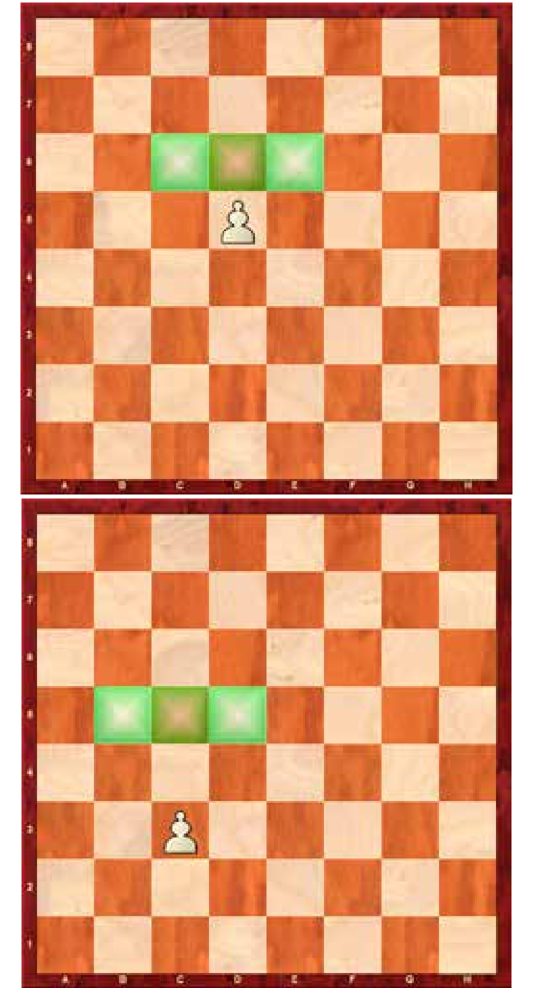
Nazi Almanyası ile nispeten dostane ilişkilerine ve hatta Çekoslovakya işgalinde iş birliği yapmasına rağmen Polonya Cumhuriyeti, 1 Eylül 1939'da işgal edilmekten kurtulamaz. Wehrmacht, hızlı bir şekilde tüm Polonya'yı ele geçirirken zaten çok da rahat bir durumda olmayan Polonya Yahudileri için kâbus başlamıştır. Satranca meraklı Hans Frank'ın başında bulunduğu Genel Hükümet, bir yandan Alekhine, Bogolyubov, Junge, Schmidt gibi oyuncuların katıldığı turnuvalar organize ederken diğer yandan da her alanda olduğu gibi satrançta da Yahudilere zulmetmek ve hatta ırkçı teorilerini pratiğe dökmek adına kitlesel katliam politikası izler.

Varşova'daki evi daha savaşın başında Nazi bombardımanında yıkılan Przepiorka, kendisi gibi yine ünlü bir problem kompozitörü olan hem öğrencisi hem dostu Marian Wróbel'in (Kaderin cilvesi, onun soyadı da "serçe" anlamına geliyor.) evine taşınır. Satranç sevgisi ölümüne dek devam eden üstat, Ocak 1940'ta işgal altında, toplantı yasaklarının olduğu şehirde satranç kahvesine çevrilmiş bir apartman dairesinde 30 kadar satranççıyla birlikteyken bir Gestapo baskınıyla tutuklanır. Tutuklananların arasında bilindik bir isim, Mojzesz Lowcki (Lowtzky (Vovski) diye de ismine kitaplarda rastlamış olabilirsiniz.) de vardır. Yahudi olmayanlar birkaç gün sonra serbest bırakılırken Przepiorka ve Lowcki'nin de aralarında olduğu Yahudi satranççılar Pawiak Hapishanesi'ne nakledilir. Bir süre tutuklu kalan Przepiorka Nazilerin Polonya'nın kültürel ve siyasi elitlerini yok etme programı çerçevesinde Varşova'nın kuzeybatısındaki Kampinos Ormanı'na komşu yer alan Palmiry kasabasına götürülür ve büyük ihtimalle 22 Ocak 1940'ta ormanın içerisinde hazırlanan bir alanda Polonya entelijansiyasının birçok önemli ismi ile birlikte kurşuna dizilerek hayatını kaybeder.

Tutukluyken beraber kaldığı Zygmunt Szulce, ki kendisi daha sonra Leh satranç literatürü için önemli bir oyunsonu kitabı yazacaktır, daha sonra Przepiorka'nın son günlerine dair şöyle yazmıştır:

"Cezaevi yetkilileri satranç oynamamıza izin vermişlerdi, böylece zaman öldürmek ve sinirlerimizi yatıştırmak için biz de ışık elverdiğince neredeyse durmaksızın satranç oynuyorduk. Bir gün Przepiorka kritik kareler hakkında ufak bir ders verdi, herhalde son dersiydi. Bu ders benim -piyon oyunsonlarında- yarattığım hat konsepti için bana yardımcı oldu ve ben de bu hattı Przepiorka'nın anısına "Przepiorka Hattı" olarak isimlendirdim."

"Przepiorka Hattı", şah ve piyon şaha karşı oyunsonlarında piyon sahibi olan tarafın şahının hangi karelerde olursa kesinlikle kazanacağına dair bugün hemen her satranççının bildiği teoriyi cisimleştirir.

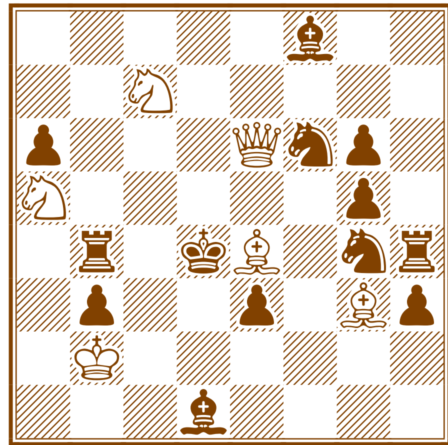

Bugün savaş suçlusu Hans Frank ve diğer Naziler nefretle anılır, infaz mangalarında yer alan as-

kerlerin isimleri tarihin çöplüğünde yer alırken Przepiorka ürettiği problemler, etütler ve bize miras bıraktığı oyunları ve yazılarıyla halen yaşamaktadır. Bu yazı Przepiorka başta olmak üzere Holokost kurbanı tüm satranççılara ve elbette bu yazı için ilham veren Icchokas Meras ile kahramanı Isaak Lipman'a ithaf olunur.

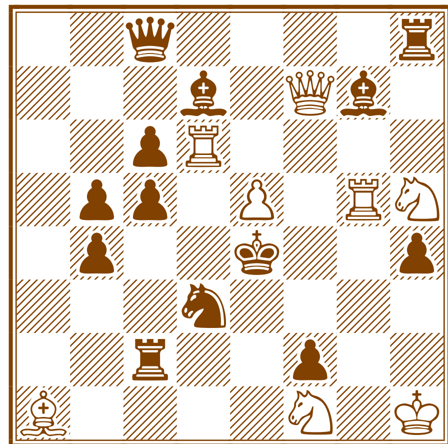
Son olarak en az oyunculuğu kadar kompozitörlüğüyle de ünlü Przepiorka'dan küçük bir problem seçkisiyle bitirelim.

Časopis Československých Šachistů (ÚJČŠ),1925

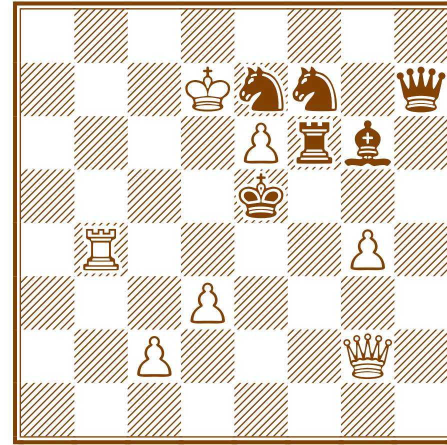
Beyaz oynar, 3 hamlede mat.

Schweizerische Schachzeitung Birincilik Ödülü, 1916

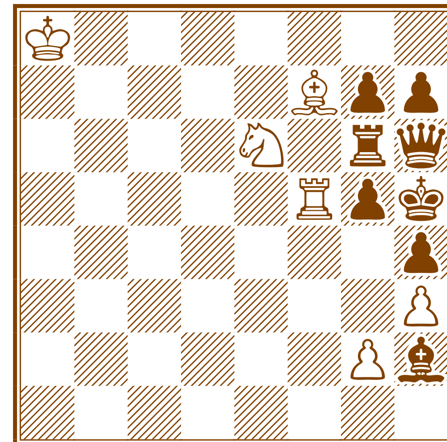
Beyaz oynar, 4 hamlede mat.

Algemeen Handelsblad Üçüncülük Ödülü, 1917

Beyaz oynar, 3 hamlede mat.

Akademische Monatshefte, 1909

Beyaz oynar, 12 hamlede mat.

Yararlanılan Kaynaklar:

- *Wiener Schachzeitung Arşivi*
- *Deutsche Schachzeitung Arşivi*
- *Vistula Aylık Satranç Dergisi (http://szachowavistula.pl/vistula)*
- *https://pl.wikipedia.org/wiki/Dawid_Przepiórka*
- *Chessbase Megabase 2019*
- *Yet Another Chess Problem Database (https://www.yacpdb.org)*

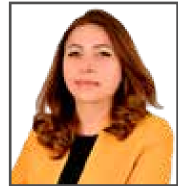

ALT YAPI BAŞANTRENÖRÜ, ULUSLARARASI USTA

YAKUP ERTURAN

Türkiye'nin FIDE Senior Trainer unvanını kazanan ilk antrenörü IM Yakup Erturan

Fatma Yılmaz
Uluslararası Hakem ve Antrenör
fyakademi@gmail.com

Biz sizi yaş gruplarının başarılı sporcusu, bir dönemin vazgeçilmez milli takım üyesi, günümüzün alt yapı antrenörü, antrenörler kurulu başkanı olarak tanıyoruz. Daha fazlası için bize kendinizden söz eder misiniz? Yaşınız, eğitiminiz, işiniz aileniz... Kısacası kimdir Yakup Erturan?

Öğretmen bir anne babanın son çocuğuyum. 1982 doğumluyum. Bir ablam, iki ağabeyim var.

Celal Bayar Üniversitesi İktisat bölümü mezunuyum. Profesyonel satranç antrenörlüğü yapıyorum. Oyunculukta International Master, antrenörlükte ise FIDE Senior Trainer unvanım var. Bir de 23-31 Ağustos 2007 Bratto Açık'ta kazandığım GM normum var.

Peki, sporcu olarak yükselişte olduğunuz bir dönemde bu normların devamı neden gelmedi?

Aynı anda iki işi birden üst düzeyli yürütmek imkansız demesem de çok zor bende de antrenörlük ağır bastı. O nedenle de sporculuğa yeterince zaman ayırıp normlarımı tamamlayamadım.

Peki, ailenizde başka satranç oynayan var mı?

Ailemde herkes satranç bilir. Hatta Hakan ağabeyimin 18 yaş Türkiye şampiyonluğu var. Ablam da yaş gruplarının başarılı sporcusuydu, kendi yaş grubunda kızlarda Türkiye ikinciliği var. Bu başarısından dolayı da 1997'de Paul Keres'in memleketi Estonya'da yapılan Avrupa Yaş Grupları Şampiyonalarında milli takım sporcusu olarak ülkemizi temsil emişti. Bu başarıdan benim payıma da ablamın oradan alarak bana hediye ettiği Keres'in hayatının maçlarının olduğu kitap düşmüştü ki hala unutamam.

Onca yol aldığınız satranca kimin aracılığıyla ne zaman başladınız?

Satrancı 8 yaşındayken abilerimden öğrendim. Yani satrançla tanışalı yaklaşık 30 sene oluyor.

Geride kalan yıllar, onlarca belki de yüzlerce başarı… Peki, bu düzeye gelinceye kadar hangi hocalardan ders aldınız?

Düzenli bir hocam hiçbir zaman olmadı. İzmir Satranç Kulübünde satrancımı geliştirdim. Oradaki satrançcılardan çok şey öğrendim.

Yakup Erturan başarı basamaklarını anlatıyor:

Satrançla tanışmam yedi yaşında olmuştu. O yaşta ilk olarak taşların hareketlerini öğrenmiş, sadece abilerim ve yakın çevremle oynamıştım. İlkokul üçüncü sınıfa giderken bir gün satranç kolu öğretmenimiz bir satranç turnuvası düzenleneceğini söylemiş ve bu turnuvaya katılmak isteyen olup olmadığını sormuştu. Adı geçen turnuva İlkokullararası İzmir Satranç İl Birinciliği'ydi. Ben de satranca olan sevgimden dolayı hemen bu turnuvada oynamak istediğimi söylemiştim. Bu katıldığım ilk turnuvada üçüncü olmuş ve ilk plaketimi almıştım. Hala aklımdan çıkmayan bir anı; plaketi elimde gören babamın uzun bir süre "kendisine şaka yapıldığını, plaketi benim kazanmadığımı, kendi okulundaki başka bir öğrenciye ait olduğunu" düşünmesidir! Daha sonra babam satrancımı nasıl geliştirebileceğimi araştırmaya başladı ve benim yıllarca devam ettiğim İzmir Satranç Kulübü Derneği'ne yazılmam da bu vesileyle oldu. İZMİR SATRANÇ KULÜBÜ DERNEĞİ yaklaşık 15 yıl sıkılmadan gittiğim, satrancımı oradaki oyuncuları izleyerek ve oynayarak geliştirdiğim, eskimez dostluklar kazandığım, satrancın o güzel yıllarında unutulmaz anılarımın olduğu yer! Burası hakkında o kadar çok söylenecek sözüm var ki, ben şimdilik sadece satranca profesyonel olarak ilk adım attığım satranç kulübü diyeyim. Satranca profesyonel olarak başladıktan sonraki o yıllarda kendi ilimdeki ve Türkiye çapındaki hemen her turnuvaya katılmaya başladım. Katıldığım bu turnuvalarla beraber başarılar kazanıyor, deneyim sahibi oluyor, bu spora gönül vermiş duayenlerimizi tanıyor ve satrançta ileriye doğru yol alıyordum. Satranç kariyerimde gelişimim bu şekilde oldu ve milli takımı uluslararası turnuvalarda temsil etmek başta olmak üzere birçok önemli başarı elde ettim.

1992 Türkiye İlkokullar Satranç Şampiyonası, Ankara

Öğrendiğiniz bu bilgiler size hangi başarıları getirdi?

İl düzeyindekileri saymazsak 1992 Türkiye İlkokullar satranç şampiyonluğum ilk önemli başarım. Sonrasında da ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite, 16 yaş altı, 18 yaş altı Türkiye şampiyonluklarım bulunuyor. Genel kategoride de Türkiye ikincilik ve üçüncülüklerim var. Uluslararası turnuva olarak da 2007 yılı Tunus Açık'ı kazanmıştım.

Birbirinden ayırmak elbette çok zor, her başarı bir sonrakine basamak oluşturuyor ama ben yine de bu başarılarınız içinde sizin için en önemlisi desem?

Türkiye'nin en iyi satranççılarının katıldığı bir turnuva olması nedeniyle en önemli başarım olarak 2005 yılı Türkiye Satranç Şampiyonası Seçmelerinde almış olduğum birinciliği söyleyebilirim.

Güzelyalı Rotary Kulübü Satranç Şampiyonası, 1995, İzmir

Bir kez başlayıp bir daha vazgeçemediğiniz satranç size neler kazandırdı?

Hayatım boyunca satrançla ilgilendiğim için bu soruya şu şekilde cevap vereyim: En önemli değerlerden bir tanesi Milli Takım sporcusu ve Milli Takım antrenörü olma duygusunu yaşattı diyebilirim.

Milli Takım demişken hangi yıllarda oyunculuk yaptınız, hangi yıldan beri de antrenörlük yapıyorsunuz?

2002-2009 tarihlerinde milli takımda oynadım. 2012 yılında başladığım altyapı antrenörlüğünü, 2015'ten bu yana başantrenör olarak sürdürüyorum.

Yine 2015'ten beri Antrenörler Kurulu Başkanlığı görevini de sürdürüyorum.

24-25 Ağustos 2006, Simultane gösterisi, Bahçesaray, Van

Satrançla bu kadar dolu bir hayat yaşarken düşünmek bile zor olabilir ama ben yine de sorayım: Hayatınızda satranç olmasaydı hangi meslekle uğraşıyor olurdunuz?

Hayatımda satranç olmasaydı futbolcu ya da mühendis olurdum diye düşünüyorum.

Yıllardır oynuyorsunuz, ailenizde herkesin iyi düzeyde satranç oynadığını da biliyoruz, aynı zamanda milli takım düzeyinde antrenörlük yapıyorsunuz. Bütün bunlara dayanarak satranççılara, ailelere, eğitmenlere önerileriniz?

Günümüzde çocuklar çok fazla aktivite yapıyor ve belli bir dalda profesyonelleşmeye çalışmıyorlar. Bu yöntem büyük başarılar getirmez. Aileler çocuklarını iyi tanımalı onları sevdikleri alanlara yönlendirmeliler. Çocuklara önerim de çok fazla dağılmadan belirledikleri ana hedef doğrultusunda profesyonel bir şekilde ilerlemeleridir. Boş zamanlarında başka aktivitelere amatör olarak zaman ayırabilirler. Eğitmenlere önerim her zaman işlerini sevmeleri ve kendilerini geliştirmeye çalışmalarıdır. Çünkü satrançta öğrenme hiçbir zaman bitmez.

Avrupa Bireysel Satranç Şampiyonası, 3-17 Nisan 2006, Kuşadası

Dünya satrancından beğendiğiniz isimler?

Dünya satrancından beğendiğim isim Vasily Ivanchuk'tur. Eskilere gidersek de Robert James Bobby Fischer diyebilirim.

Söyledikleriniz içerisinde sizce satrancın en büyük ismi kim?

Satrancın en büyük ismi ifadesinin diğer isimlere haksızlık olduğunu düşünüyorum. Dünya satrancında zamanının ilk 10 sporcusu arasında olan herkes bence büyük isimdir.

2007 Uluslararası Akropolis Açık Turnuvası

2007 Kharkov Belediye Kupası

Türkiye Şampiyonası, 2006

2008 Aeroflot Açık Turnuvası

2009 Avrupa Şampiyonası

2013 Karpos Açık Satranç Turnuvası

15. Uluslararası Hırvatistan Kupası (2006)

Dostları Yakup Erturan'ı anlatıyor:

IM Can Arduman

Kendisini çok uzun zamandan beri tanığım sevgili Yakup, yıllardan beri Türk satrancına çalışmalarıyla değer katan gerek Milli Takım seviyesinde olsun gerek daha farklı seviyelerde olsun, her seviyede oyuncuya da hocalık edebilen çok başarılı bir antrenör, yönetici, oyuncu ve "abi" kişiliğine sahip bir insandır. "Abi" diyorum çünkü biliyorum ki bunları yaparken o aynı zamanda öğrencilerine yaklaşımıyla tam bir abi rolünü de üstlenmektedir. Yardımsever, çalışkan ve mütevazi kişiliğiyle Yakup Erturan camiamızın hep sevilen sayılan bir ferdi olmuştur.

Engin Yaşar Işık

FIDE Tranier ve Milli Takım Alt Yapı Antrenörü

Yakup ile küçük yaşlardan başlayan dostluğumuz, yıllar içerisindeki paylaşımlarımız ve harika anılarımız bizi bugün insanın değer verdiği kavramlardan dostluk seviyesine ulaştırmıştır.
Onun kafasında her zaman planlar vardır. O planları hayata geçirirken bir sonraki adımı güncelleyerek devam eder. Planını tamamlasa da o planlar hiç bitmez çünkü bitenin hemen arkasından yepyeni planlamaları başlar.
Beşeri ilişkiler olarak dürüst, çalışkan, ciddi ve kararlı bir yapıya sahip olmasının yanında şaşırtan ve güldüren espirileriyle de meşhurdur.
Sen bütün güzel özelliklerinle iyi ki dostumsun Yakup.

FM Ata SEÇER

FIDE Trainer ve Milli Takım Alt Yapı Antrenörü

1998 senesi Ekim ayı İzmir Satranç Derneğine ilk adım attığım gün, top oynama davetiyle tanıştığım arkadaşın sonradan 2222 UKD'si olduğunu duymamla yaşadığım şaşkınlığı hala unutamam. Sonrasında tanıştık, arkadaş olduk ve dostluğumuz gelişerek hep devam etti.
O seneler çok güzeldi, Yakup'un avanslı yıldırım maçları, Mehmet Ertınas'ın etüdleri, Münir Yücel'in puanlıları... İzmir Satranç Derneği gelişmek için oldukça uygun bir ortam sunuyordu bizlere. Ve tabi ki Yakup'un benim satrancıma ve antrenörlüğüme katkısı çok büyük oldu. Her iyi dostlukta olduğu gibi arada dargınlıklarımızda oldu ,fakat ikimizde bilirdik ki, birbirimiz hakkında hep iyi şeyler düşünüyorduk.

Sevgili dostum, hayatın boyunca hep mutlu olmanı ve dostluğumuzun sürmesini dilerim. Sağlıcakla kal.

GM Kıvanç Haznedaroğlu

Yakup ile dostluğumuz yaklaşık 27 yıla yaklaşmıştır. Birçok turnuvayı beraber oynamışlığımız vardır. Dostum Yakup Erturan'ı anlatmak istesem öncelikle çok duygusal ve vicdanlı bir insan olduğunu söyleyebilirim.
Onunla otururken ciddi durmanız imkansız çünkü espri yeteneği ve mizah zekası gerçekten normalin üstünde bir insan. Nice turnuvalar hatırlıyorum her günümüz kahkahalarla geçmiştir. Satranca olan tutkusu nedeniyle oyunculuğa ara verip veya azaltıp bilgilerini gençlerle ve gelecek kuşaklarla paylaşmaya yoğunlaşmıştır. Çoğu kişinin bilmediği veya şaşırabileceği bir sır da vereyim. Müthiş bir taklit yeteneği vardır. Bir iki kez görmesi ve izlemesi taklit etmesi için yeterlidir.
İyi ki tanışmışız ve dostluğumu devam ettirmişiz diyebileceğim kıymetli bir dostumdur.

GM Mert Erdoğdu

Her zaman en kuvvetli rakiplerimden olan Yakup ile zaman içinde çok derin bir dostluğumuz oluştu
Pratik zekası, mücadeleci karakteri, başarılı satrancının ana hatlarını oluşturuyordu. Oyunculuk kariyerini çok erken bırakıp antrenörlüğü seçmesi gençler için önemli bir kazanç, satranç için ise buruk bir kayıp olmuştur.

Türkiye satrancının geçmişi ve bugünü. Yönetim, sporcu, kaynak, hakem, antrenör turnuvalar vb. açısından değerlendirir misiniz?

Benim ilk başladığım yıllarda sporcu sayısı çok azdı ve çok az sayıda turnuva oluyordu. Yılda ulusal turnuva olarak 3-4 tane turnuva oynayabiliyorduk. Unvanlı sporcu sayısı azdı ve en kuvvetli sporcuların yüzde doksanı İstanbul'da ikamet ediyordu. Kaynak sayısı çok azdı ve bazı kaynaklara ulaşmak oldukça zordu. Fischer'in daha fazla kaynağa ulaşmak ve daha fazla satranç kitabı okumak için Rusça öğrendiği söylenir. Türkiye açısından durum çok daha fazla imkansızlıklarla doluydu.

Günümüze direkt olarak geçtiğimizde sporcu sayımız rekor üstüne rekor kırıyor. Turnuvalarımız il çapındakiler dışında ulusal ve uluslararası çapta mayıs ayının başından başlayıp aralıksız eylül ayının sonuna kadar devam ediyor. Eskisinin tam tersine kaynak o kadar fazla ki insan hangi kitaptan çalışacağını şaşırıyor. En önemlisi de artık iyi sporcular birçok farklı ilde ikamet ettiği için ve internet üzerinden ders alma olanağı olduğu için sporcular hangi ilde yaşadığının önemi olmadan kendilerini geliştirebiliyorlar. Tüm bu gelişmelerin de Türk satrancını eskiye göre dünya sıralamasında çok üst yerlere taşıdı diyebilirim.

Erturan, FIDE Senior Trainer unvanını kazandı, 2017.

Ancak eski ile günümüz arasındaki en büyük fark olarak maalesef şunu da söyleyebilirim; eskiden satranç oyununda yaratıcılık çok fazla, ezber azdı. Günümüzde ise açılışların inanılmaz hızlı gelişimi ile beraber yaratıcılık çok az, ezber çok çok fazla duruma geldi.

Oyunlarınız dediğimizde sizde iz bırakan birkaçı desem?

2004 yılı 36. Dünya Satranç Olimpiyatları'nda Türkiye – Hırvatistan maçında, Hrvoje Stevic ile oynadığım oyun, 2006 yılı Avrupa Şampiyonası'nda Davor Rogic ile oynadığım oyun, 2007 yılı Bratto Open'da Ronald Salvador ile oynadığım oyunu söyleyebilirim.

Yakup Erturan (2281) - Hrvoje Stevic (2539) [B01]
Calvia ol (Men) Mallorca,2004

1.e4 d5 2.e×d5 ♘f6 3.d4 ♗g4 4.f3 ♗f5 5.♗b5+ ♘bd7 6.c4 e6 7.d×e6 ♗×e6 8.♘c3 a6 9.d5 ♗f5 10.♗a4 ♗c5 11.♕e2+ ♕e7 12.♗f4 0–0–0 13.♕×e7 ♗×e7 14.0–0–0 ♘b6 15.♗b3 ♘fd7 16.♘h3 ♘c5 17.♘f2 ♗d6 18.♗×d6 c×d6 19.♖d4 a5 20.♗c2 ♗×c2 21.♔×c2 f5 22.b3 ♖he8 23.♖dd1 ♘bd7 24.♘d3 ♘×d3 25.♔×d3 ♘e5+ 26.♔d2 ♘g6 27.♖hg1 ♔d7 28.f4 ♘e7 29.♖de1 ♘g8 30.♖×e8 ♖×e8 31.♖e1 ♖c8 32.♔d3 ♘f6 33.♔d4 ♘e8 34.♘a4 ♖c7 35.c5 ♔d8 36.♖e6 ♖e7 37.c×d6 ♖×e6 38.d×e6 ♘×d6 39.♔e5 ♔c7 40.♘c3 ♔c6 41.♘d5 ♘c8 42.♘e3 g6 43.♘d5 b5 44.h3 a4 45.b×a4 b×a4 46.♘c3 a3 47.♘b1 ♔c7 48.♘×a3 ♔d8 49.♘c4 ♔e7 50.♘e3

1–0

Davor Rogic (2533) - Yakup Erturan (2365) [C92]
EU-ch 7th Kuşadası, 2006

1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♗b5 a6 4.♗a4 ♘f6 5.0–0 ♗e7 6.♖e1 b5 7.♗b3 d6 8.c3 0–0 9.h3 ♘d7 10.d4 ♗f6 11.♗e3 ♘a5 12.♗c2 ♘c4 13.♗c1 e×d4 14.c×d4 ♖e8 15.b3 ♘cb6 16.♗b2 ♗b7 17.♘bd2 c5 18.e5 d×e5 19.d×e5 ♗e7 20.♕e2 ♘f8 21.♘e4 ♘d5 22.♖ad1 ♕b6 23.♘h2 ♖ad8 24.♘g4 ♘g6 25.g3 h5 26.♘h2 h4 27.♘g4 h×g3 28.f×g3 ♘b4 29.♗b1 c4+ 30.♔h2 ♘d3 31.♗×d3

Türkiye Küçükler ve Yıldızlar Milli Takım Havuzu Genel Kampı (2016 olabilir.)

c×d3 32.♖×d3 ♖×d3 33.♕×d3 ♖d8 34.♕f3 ♖d2+ 35.♖e2 ♖×e2+ 36.♕×e2 ♕c6 37.♘gf2 ♘f8 38.♗d4 ♘e6 39.♗e3 ♕d5 40.♕d2 ♕×e5 41.♕d3 f5 42.♕d7 ♗×e4 43.♕×e7 ♗c6

0–1

Yakup Erturan (2389) - Roland Salvador (2452) [E11]
Bratto op-A 27th Bratto, 2007

1.c4 ♘f6 2.♘f3 e6 3.d4 ♗b4+ 4.♗d2 a5 5.♘c3 b6 6.e3 ♗b7 7.♗d3 ♗×c3 8.♗×c3 ♘e4 9.♗×e4 ♗×e4 10.d5 f6 11.♘h4 ♔f7 12.♕d4 ♗g6 13.f4 ♘a6 14.0–0 ♘c5 15.♘f3 ♖e8 16.♖ae1 e×d5 17.f5 ♗×f5 18.♘g5+ ♔g6 19.♖×f5 ♔×f5 20.♕×d5+ ♖e5 21.♗×e5 f×e5 22.♘f7 ♕h4 23.♖f1+

1–0

Satranç yöneticisi olarak neler yaptınız, neler yapmak istiyorsunuz?

Satranç antrenörü olarak Milli Takım Altyapı 18 yaş altı başantrenörlüğü yapıyorum. Milli Takım kampları düzenliyoruz ve bu kampları her zaman daha verimli hale getirmek için kendimizi geliştirmeye çalışıyoruz. Dünya ve Avrupa Yaş Grupları ile Dünya ve Avrupa Okullar Şampiyonaları'na Milli Takım olarak katılıyoruz. Orada sergilediğimiz profesyonel tutum ve başarılar ile birçok ülkeye örnek olduğumuzu düşünüyorum. Antrenör seminerlerine başladık ve bunu yaygınlaştırıp daha da gelişmek istiyoruz. Buradaki temel felsefemiz; önce antrenöre ulaşıp onun gelişimini sağlamak, sorularına ve sorunlarına yanıt vermek daha sonra o antrenörlerin sporcularımıza ulaşmasını sağlamaktır. Bu şekilde her antrenörün daha fazla motive olup kendi illerindeki satrancı daha fazla geliştireceklerine inanıyoruz.

Satranç yazarlığınız?

Satranç yazarlığım; Satranç-Life dergisi, Satrançsever dergisi, Mavikale'de bir iki yazı, Galatasaray Dergisi ve bunun dışında Soru Bankası kitaplarının editörlüğü diyebilirim.

Küçük sporcularımızdan kimlerle ilgili neler demek istersiniz?

Ben burada birini diğerinden ayırt etmek istemiyorum. Satranç sevgileri ve azimli çalışmaları devam ederse hepsinin Türk satrancında ve Dünya satrancında önemli yerlere geleceklerine inanıyorum.

Şöyle bir düşünürsek, geçmişten günümüze satrançta epeyce yol almışız ama satrancın daha da yaygınlaşması için ayrıca önereceğiniz şeyler var mı?

Şu an satrancın yaygınlaşması için yapılanları

yeterli buluyorum. En önemlisi satrancın anaokuluna sokulup orada eğitimlerin verilmesi ve ilköğretimde de bu eğitimin devam etmesiydi; bu başarıldı. Turnuva sayısı inanılmaz artırıldı. Milli Takıma giren sporculara önemli denecek bursların verilmesi bu spordaki profesyonelleşmenin önünü açtı. Kısaca satrancın yaygınlaşması için her şeyin yapıldığını düşünüyorum.

Peki, diğer ülkelerle Türkiye'yi satranç yönünden karşılaştırır mısınız?

Eskiden olsa bizden çok daha ilerideler derdim ama şu an bunu kesinlikle söyleyemem. Unvanlı sporcu sayımız, sporcuların almış olduğu uluslararası başarılar, sporculara sağlanan imkanlar diğer ülkelerle kıyaslandığında çok daha iyi olduğunu düşünüyorum. Daha önce de belirtiğim gibi Milli Takım adına gittiğimiz turnuvalarda bizi örnek alan ve takdir eden, nasıl bu kadar ilerlediğimizi soran pek çok antrenör, sporcu ve yönetici oluyor.

Satrançla ilgili son sorumuz:

Her şeyden bağımsız düşünürsek, oyunculuk mu antrenörlük mü sizin için daha çok tercih sebebi?

Milli Takım seviyesinde profesyonel olarak oynadığım için burada oyunculuk diyeceğim. Ama belli bir yaştan sonra yerinizi genç sporculara bırakıp altyapıdaki sporculara eğitim vermenin de önemli bir sorumluluğumuz olduğunu düşünüyorum. Onların aldığı uluslararası başarıları izlemek ve o başarıların sahiplerine ufak da olsa katkıda bulunmuş olmak bizi gerçekten çok gururlandırıyor.

2019 Avrupa Okullar Satranç Şampiyonası'nda Altyapı Başantrenörü Yakup Erturan Milli sporcularımız ile hazırlık maçında.

Galatasaray'da satranç branşının açılmasına öncülük eden Erturan, aynı zamanda branşın başantrenörlüğünü de sürdürüyor.

Başantrenörsünüz, bu nedenle başantrenörlüğünü yaptığınız ülkemizin saygın kulüplerinden birinden Galatasaray Satranç Akademi'den de söz etmemek olmaz. Kısacık da olsa Galatasaray ile ilgili neler demek istersiniz?

Galatasaray'da 2013'te satranç branşını açtık, o günden bu güne de başantrenörlük görevim devam ediyor.

Geleceğinizle ilgili planlarınız?

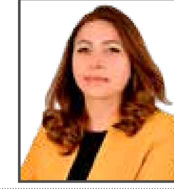
Geleceğim ile ilgili planım üstlendiğim sorumluluğun bilincinde, işimin hakkını vererek yapmaya çalışmaya devam etmek olacaktır.

Ve son sorumuz: Satranç dışı zamanlarınızda neler yapıyorsunuz?

Satranç dışı hobilerimin başında futbol oynamak ve balık tutmak geliyor. Bunların dışında kitap okumayı ve sabah sporu yapmayı seviyorum.

Geldik söyleşimizin sonuna: Bütün okuyucularımız adına diyoruz ki birbirinden değerli sporcularımızın yetişmesine sunduğunuz katkı ve onca yoğunluğunuz içerisinde zaman ayırıp bu çabalarınızı bizlerle paylaşarak okuyucularımıza ulaşmasını sağladığınız için çok teşekkür ediyor satrançla, satrançla gelen başarılarla dolu, bol sporlu, nice sağlıklı yıllar diliyoruz.

USTACA

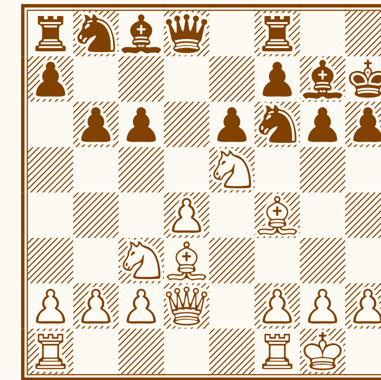
Fatma Yılmaz
Uluslararası Hakem ve Antrenör
fyakademi@gmail.com

Bu sayımızın sorularını, Söyleşe Söyleşe köşemizin konuğu IM Yakup Erturan'ın maçlarından kendi seçkisiyle sunuyoruz sizlere.

Bakalım sizler de usta sporcumuz gibi kazançları görebilecek misiniz?

Soruları çözmeye çalışırken rakibin şah çekebileceği yerleri, kazançlarını, kısacası en iyi hamlelerini de göz önünde tutmayı unutmayınız.

Yakup Erturan - Adam Tukhaev
Süper Lig, Ankara, 2018

wKg1,Qd2,Nc3,Ra1,e1,Pa2,b2,c2,d4,f2,g2,h2/
bKf7,Qg7,Nb8,f6,Bc8,Ra8,Pa7,b6,c6,e6
Beyaz oynar, kazanır.

1.♘×f7! ♖×f7 2.♗×g6+! ♔g8 3.♗×f7+ ♔×f7 4.♗×h6 ♕h8 5.♗×g7 ♕×g7 6.♖fe1+–

Yakup Erturan - Kotau Arsen
Avrupa Bireysel Satranç Şampiyonası, 2017

wKa1,Qc3,Nc1,Rd2,h1,Pb2,d5,e4,f4,g2,h5/
bKg8,Qa6,Nc4,Rb8,f8,Pa2,a4,c5,d6,f7,g6,h7
Beyaz oynar, kazanır.

1.♖hh7! ♖aa3 2.♔g5! ♖a5+ 3.♔h6! ♖h5+ 4.♔×g6 1–0

Sergey Fedorchuk A - Yakup Erturan
Avrupa Bireysel Satranç Şampiyonası, 2017

wKa1,Qc3,Nc1,Rd2,h1,Pb2,d5,e4,f4,g2,h5/
bKg8,Qa6,Nc4,Rb8,f8,Pa2,a4,c5,d6,f7,g6,h7
Siyah oynar, kazanır.

1...♖d2 2.♖f1 e3 3.f×e3 ♕c2 4.♕×f6 ♖×g2+ 5.♔h1 ♖h2+
0–1

Yakup Erturan - Mihaela Sandu
Benasque Open, 2017

wKa1,Qc3,Nc1,Rd2,h1,Pb2,d5,e4,f4,g2,h5/
bKg8,Qa6,Nc4,Rb8,f8,Pa2,a4,c5,d6,f7,g6,h7
Beyaz oynar, kazanır.

1.♕f6+– ♖fe8 2.h×g6 f×g6 3.♖×h7 ♔×h7 4.♖d1+–

Yakup Erturan - Roland Salvador
Bratto Open, 2007

wKg1,Qd4,Nf3,Bc3,Re1,f1,Pa2,b2,c4,e3,g2,h2/
bKf7,Qd8,Nc5,Bf5,Ra8,e8,Pa5,b6,c7,d5,d7,f6,g7,h7
Beyaz oynar, kazanır.

1.♘g5+ ♔g6 2.♖×f5 ♔×f5 3.♕×d5+ ♖e5 4.♗×e5 f×e5 5.♘f7 ♕h4 6.♖f1+
1–0

Andrea Stella - Yakup Erturan
Karpos Open, 2013

wKa1,Qc3,Nc1,Rd2,h1,Pb2,d5,e4,f4,g2,h5/
bKg8,Qa6,Nc4,Rb8,f8,Pa2,a4,c5,d6,f7,g6,h7
Siyah oynar, kazanır.

1...a4 2.h4 ♔f7 3.f4 ♔e7 4.f5 g5 5.h×g5 f×g5 6.♔f3 ♔f6 7.♔e4 h4 8.♔f3 h3 9.♔g3 g4 10.♔h2 ♔g5 11.♔g3 ♖d3+ 12.♔h2 ♔h4 13.♖×b6 g3+
0–1

ELEŞTİREL DÜŞÜNCE

SATRANÇ: BÜYÜK EŞİTLEYİCİ!

Mavikale'nin bu sayısında, satranç tutkunu bir öğretmenin çabasıyla, yaşadıkları olumsuz şartlara rağmen bir başarı hikâyesi yazmayı başaran bir grup lise öğrencisinin mücadelesini anlatan bir filmi tanıtacağım: Eleştirel Düşünce

FİLMİN KÜNYESİ	
Türkçe adı	Eleştirel Düşünce
Orijinal adı	Critical Thinking
İngilizce adı	Critical Thinking
Yönetmen	John Leguizamo
Yapım yılı	2020
Yapımcı ülke	ABD
Orijinal dil	İngilizce, İspanyolca
Süresi	117 dakika
Eserin yazarı	Dito Montiel
Oyuncular	John Leguizamo, Jorge Lendeborg Jr., Angel Bismark Curiel, Will Hochman, Corwin Tuggles, Jeffry Batista, Ramses Jimenez, Rachel Bay Jones, Michael K. Williams
IMDB Puanı	6.2

Perde 1998 Miami'sinde, siyah tenli bir gencin evinde açılır. Uyanır uyanmaz, rüyasında ne gördüğünü anlarız: Sicilya Savunması… **e4, c5, ♘f3**… Sedrick Roundtree adlı bu gencin birlikte yaşadığı babasının da satranca ilgi duyduğu anlaşılır. Sedrick harçlık istiyorsa onu hak etmeli, bunun için babasını satrançta yenmelidir. Sedrick oyuna hazır olduğunu belli etse de babası çok da istekli değil gibidir: "İlk hamlemi biliyorsun!" Siyah taşları almış olan Sedrick önce babasının alışılmış hamlesini oynar: **1. e4**, sonra aynı piyonun tam karşısına kendi piyonunu sürer. Hamle sırasının kendisine geçtiğini gören baba yattığı kanepeden doğrulur ve ikinci hamlesini yapar. Kısa süre sonra bir açılış tuzağına düştüğünü anlayan Sedrick yenilgiyi çaresizce kabullenir: Bu gün de harçlıksız geçecektir (Diyagram 1).

Prof. Dr. Ergin Çiftçi
Sporcu
erginciftci@gmail.com

Eleştirel Düşünce filminin afişi.

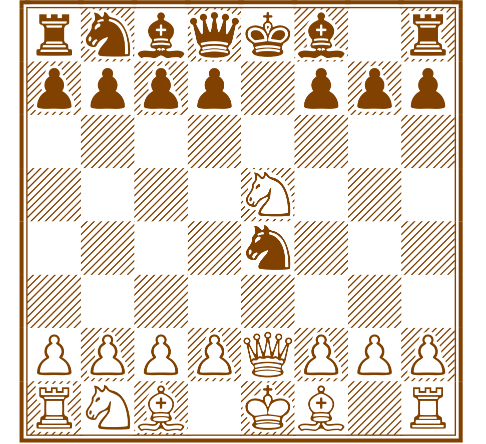
Kamera, Ito adlı bir başka gence odaklanınca, olayların geçtiği bölgenin, görkemli gökdelenlerin gölgesindeki bir getto olduğunu düşünmemizi sağlar. Latin Amerika'nın farklı renklerinden yoksul insanlar adeta sığınmıştır buraya. Ito, Sedrick ile karşılaşınca ikisinin okuldan iyi arkadaş olduklarını anlarız. Nihayet Miami Jackson Lisesi'ne gireriz, Latinlerin egemen olduğu ama her renkten yoksul öğrencinin bulunduğu bir okul…

Sedrick ve Ito, seçmeli derste bir araya gelir: Eleştirel Düşünce. Dersin öğretmeni Mario Martinez, öğrencilerinin hitabıyla "Bay T", işini severek yaptığı daha ilk bakışta anlaşılan, kendisinin de Latin kökenli olduğu her halinden belli olan bir adamdır. Dersin adı bir tarafa, ilk bakışta göze çarpan, duvarda asılı satranç panosu, kocaman bir Paul Morphy fotoğrafı, masalardaki satranç takımları ve üstünde Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı yazan devasa bir afiş ile aslında bir satranç sınıfında olduğumuz anlaşılır.

Bay T, derse başlangıç yaparken 64 kareden ve 32 taştan bahsedince ilk derste olduğumuzu düşünürüz. Öğretmen kendi satranç felsefesini bize cömertçe sunar: "Satranç büyük eşitleyicidir!" Bu sözüyle, her birinin kendine özgü olumsuz koşulları olduğu anlaşılan, hayata geriden başlamış bu çocukları, diğerleriyle eşit şartlarda başlama şansı sunulan, bir fırsat yakaladıklarına inandırmak istemektedir. Ardından dersin konusunu tahtaya yazar: İskandinav Savunması! Bay T, açılışın hamlelerini panoda gösterirken bir taraftan da, sözlerini öğrencilerin dikkatini çekecek biçimde vurgulayarak ve süsleyerek, anlatmayı sürdürür. Okul müdiresi tarafından, başka bir derste sorun çıkarttığı için satranç sınıfına getirilen bir öğrenciyi istemeyerek kabul etmek zorunda kalır. Kendi dersliğinin nezarethane olarak kullanılmasından hiç hoşlanmamıştır. Buradan satranç dersinin okulun favorilerinden olmadığı da anlaşılmış olur. Bay T her yeni gelen öğrenciye yaptırdığı seçimi yineler: "Burada ya hiçbir şey yapmazsın ya da satranç oynarsın!" Yeni gelen de öncekiler gibi hiçbir şeyi seçse de Bay T bir gün bir öğrencinin sonunda satrancı seçeceği yönün-

FİLMDEN DİYAGRAMLAR

Diyagram 1

wKe1,Qe2,Nb1,e5,Bc1,f1,Ra1,h1,Pa2,b2,c2,d2,f2,g2,h2/
bKe8,Qd8,Nb8,e4,Bc8,f8,Ra8,h8,Pa7,b7,c7,d7,f7,g7,h7

Baba Roundtree - Sedrick Roundtree

Siyah hamlededir.

1... ♘d6? 2.♘c6++– 1-0

Sedrick, Petroff savunmasında 1.e4 e5 2.♘f3 ♘f6 3.♘xe5 ♘xe4 4.♕e2 hamleleriyle oluşan konumda tuzağa düşüyor.

Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı turnuva salonuna giriyor: Ito, Sedrick, Rodelay, Gil ve Bay T

deki inancını sürdürdüğünü ilan eder.

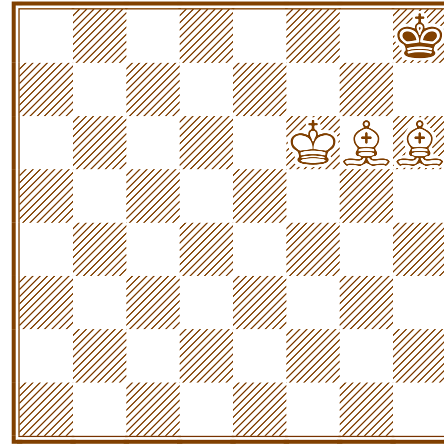
Ito, yere düşürdüğü vezirini, hemen önüne oturan, yeni gelen sorunlu öğrenciden isteyip de bir karşılık alamayınca öfkelenir. Sınıfta tansiyon birden yükselince Bay T derhal müdahale ederek ortalığı sakinleştirir. Ders bitiş ziliyle de gelecek hafta hazırlık yapılarak gelinecek konuyu ilan eder: Zugzwang!

Aynı gün, Ito ile kavgaya tutuşan sorunlu öğrenci sokakta sudan bir sebeple vurulup hayatını kaybedince, çocukların aslında hayatın ne kadar değersiz olduğu bir atmosferde yaşadıkları gerçeği bir kez daha su yüzüne çıkar. Bay T yine de umutludur. Sınıftan bir turnuva için dört kişilik bir satranç takımı çıkarmak istemektedir. Sedrick, Ito ve Rodelay… Peki, dördüncü kim olacaktır? Sedrick, yine sudan bir sebeple kavga ettiği Gil Luna'yı hatırlar. Gerçekten de Gil'den özür dileyince okul takımı kurulmuş olur.

Okul takımı bölgesel turnuvayı kazanmakta zorlanmaz. Oyuncuların satranç oynarken neşelerini ve iyimserliklerini kaybetmedikleri göze çarpar (Diyagram 2).

Turnuva zaferinden sonra Bay T çok önemsediği bir ders yapar; Paul Morphy'nin bir maçını analiz eder. Opera Oyunu adı verilen bu maçı yeniden canlandırırken kendisi de havaya girmiştir. O zamanlarda kullanılan tarzda bir peruk takar, öğrencilerine Morphy'yi tanıtır, onun sözlerinden

Diyagram 2

wKf6,Bg6,h6/bKh8

Ito Paniagua - Adı Bilinmeyen Rakip

Beyaz hamlededir.

1.♗c2 Ito, hamlesini yapmadan önce 4 hamlede mat ilan ediyor. **1... ♔g8 2.♔g6 ♔h8 3.♗g7+ ♔g8 4.♗b3#** devamyolu ile mat gerçekleşmekle birlikte filmde son hamlenin **♗g7#** olması **1.♗c2 ♔g8 2.♔g6 ♔h8 3.♗d1** veya aynı çaprazda benzeri bir bekleme hamlesi **3... ♔g8 4.♗b3+ ♔h8 5.♗g7#** devamyolunun izlenerek matın dört hamlede gerçekleşmediğini gösteriyor.

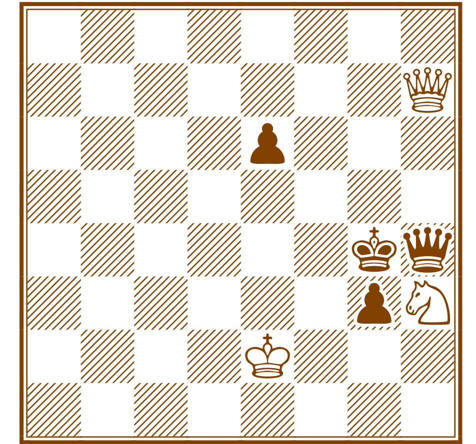

Satrançtan para kazanmaya çalışan Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı ummadıkları bir kayaya çarpıyor!

alıntılar yapar, farklı milletlerden oyuncuların aksanıyla konuşarak öğrencilerini eğlendirir. Fedaların havada uçuştuğu satranç maçı sınıfı gerçekten kendine hayran bırakmıştır. Söz dönüp dolaşıp sınıfı oluşturan öğrencilerin üstlerinde hissettikleri ırk ayrımcılığına gelir. Bay T, kendileri gibi bir Latin olan Capablanca'nın gelmiş geçmiş en büyük satranç oyuncusu oluşundan, satrancın Hindistan'da keşfedilip İranlılar tarafından geliştirildiği ama bir İspanyol olan Maura tarafından modernize edildiğinden söz eder. Bütün bunların, kendileri gibi renkli insanların her zaman her yerde olduğunu gösterdiğini ama şu anda egemen olan beyaz kültürün, kendi renkli tarihlerini ve insanlığa yaptığı katkıları görmezden geldiği çıkarımını yapar.

Bay T'nin takımını bölge yarışmalarına götürme hayali finansal nedenlerle tehlikeye girer. Okul yönetimi öğrencilerin bu turnuvaya katılması için gerekli masrafları ödemeyi kabul etmez. Okul müdiresi, para vermek yerine, yapabileceğinin yalnızca bu olacağını söyleyerek, elindeki bir miktar çikolatayı satranç takımına verir. Bay T, öğrencilerinden bunları satarak masrafları karşılayabilecekleri parayı toplamalarını ister, grup başlangıçta gönülsüzdür, ancak çikolatalarla uyuşturucu içeren kurabiye yapıp satmaya kalkıştıkları anlaşılınca Bay T yeniden devreye girer. Masrafları kendisinin karşılamasından başka çare kalmamıştır.

Diyagram 3

wKe2,Qh7,Nh3/bKg4,Qh4,Pe6,g3

Adı Bilinmeyen Rakip - Ito Paniagua

Beyaz hamlededir.

1.♕g6+! ♔xh3 2.♔f3!! 1-0 Zugzwanga düşen Ito, dört taşından hangisiyle hamle yaparsa yapsın kaybediyor. 2...g2 3.♕xg2#;

2...♔h2 3.♕c2+ g2 4.♕xg2#;

2...e5 3.♕f5+ ♔h2 4.♕c2+ g2 5.♕xg2#;

2...♕c4 3.♕h6+ ♕h4 4.♕xe6+ ♔h2 5.♕a2+ ♔h3 6.♕g2#

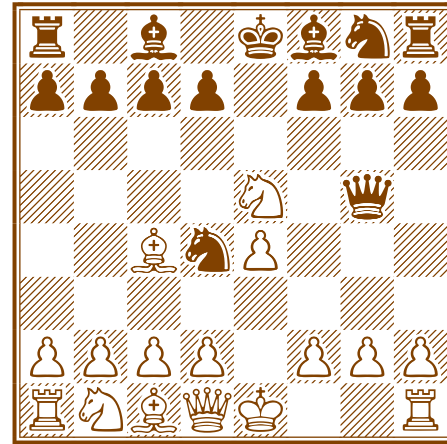

Bay T, gizemli Kübalı ve onun defteriyle tanışıyor

Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı, salona geldiğinde turnuva neredeyse başlamak üzeredir. Kuşkusuz, kendilerinden daha seçkin okullardan gelen takımlarla aralarındaki fark daha ilk bakışta göze çarpmaktadır. Son turda üç masada kazanmışlar, oyunu süren Ito'dan yalnızca bir beraberlik beklemektedirler. Ito, maçı dramatik biçimde kaybetse de şampiyon olmayı başarmışlardır (Diyagram 3). Takım kutlama yaparken Sedrick ve Bay T birbirlerini daha iyi tanıma fırsatı bulurlar. Sedrick annesini çok küçükken kaybetmiş fakat bu kaybı babası bir türlü kabullenememiş, kendini alkole vermiştir. Bay T de oğlunu bir serseri kurşuna kurban vermiş, hayatta sanki mesleğinden ve öğrencilerinden başka bir tutkusu kalmamıştır.

Sedrick eve dönüp turnuvayı kazandıklarını söylese de babası onu ve çalıştığı satranç kitabını küçümser. Sedrick babasını bu kez satrançta yenince aldığı eğitimle ne kadar ilerleme kaydettiğini de göstermiş olur (Diyagram 4). Turnuvanın zafer sarhoşluğundan ilk kurtulan Ito olur. Turnuvaya gittiği için garajdaki işinden kovulmuş ve işsiz kalmıştır. Kupa kazanmışlar da ne olmuştur? Yaşadıkları bu zor çevrede hayatta kalmalarına ne katkı sağlamıştır? Arkadaşları Ito'yu teselli etmeye çalışsa da onun bu boş laflara karnı toktur. Bundan sonra bu boş işlerle zaman kaybetmek istememektedir.

Diyagram 4

wKe1,Qd1,Nb1,e5,Bc1,c4,Ra1,h1,Pa2,b2,c2,d2,e4,f2,g2,h2/bKe8,Qg5,Nd4,g8,Bc8,f8,Ra8,h8,Pa7,b7,c7,d7,f7,g7,h7

Baba Roundtree - Sedrick Roundtree

Beyaz hamlededir.

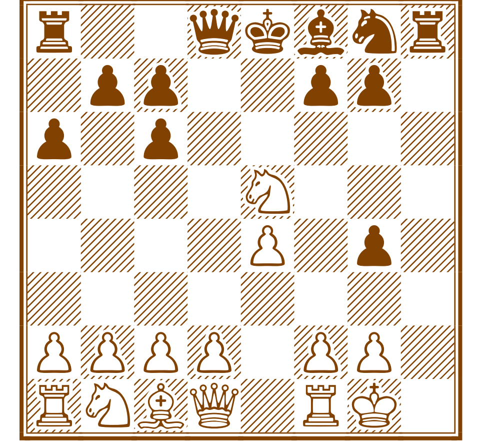
1.♘xf7? Geçmişte babasının açılış tuzaklarına düşen Sedrick, bu kez 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♗c4 ♘d4 4.♘xe5 ♕g5 hamleleri ile oluşan konumda babasını bir açılış tuzağına düşürüyor: 5.♘xf7? ♕xg2 6.♖f1 ♕xe4+ 0-1

Takımın gerisi; Sedrick, Gil ve Rodelay satrançtan para kazanacak kadar ustalaştıklarına inanmışlardır. Parayla satranç oynanan, özellikle Kübalıların takıldığı bir parka giderler. Karşılarına çıkan, Küba'dan yeni gelen Marcel'i imha etme görevini Rodelay üstlenir. Ancak hiç beklemedikleri bir şey olur; Kübalı çetin ceviz çıkar (Diyagram 5). Rodelay, yenilmesine rağmen parayı vermeyi kabullenmek istemese de Marcel'in hakkını teslim eden Sedrick bu esrarengiz oyuncunun kuvvet derecesini sorar. Aldıkları yanıt dudak uçuklatacak cinstendir: "2300!"

Genç yetenek Marcel'in aynı okula kaydolması ve satranç sınıfına gelişi takımdaki bütün dengeleri değiştirir. Bay T, bütün oyunlarını bir deftere kaydeden bu gencin yeteneğini görmek ister. Marcel beklenenin çok ötesinde olduğunu gösterir; Bay T, Sedrick, Rodelay ve Gil'den oluşan dört masaya karşı körleme oynayıp kazanan Marcel, ne denli büyük bir yetenek olduğunu kanıtlar. Çok etkilenen Bay T, onu satranç tutkusuyla tanınan Marcel Duchamp'a benzetir.

Eyalet şampiyonası masraflarını araba yıkama kampanyası ile toplamayı başaran takım sonunda basının ve elbette okul yönetiminin de desteğini almaya başlamıştır. Bir süredir takımdan uzak kalan Ito da yuvaya dönmüştür. Florida Eyalet Şampiyonasını kazanan takım, ulusal turnuva için bir havayolu şirketinden bedava uçak bileti de kazanmış olur.

Diyagram 5

wKg1,Qd1,Nb1,e5,Bc1,Ra1,f1,Pa2,b2,c2,d2,e4,f2,g2/bKe8,Qd8,Ng8,Bf8,Ra8,h8,Pa6,b7,c6,c7,f7,g4,g7

Rodelay Medina - Marcel Martinez

Siyah hamlededir.

1... ♕h4!–+ 0-1 Rakibini küçümseyen Rodelay, 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♗b5 a6 4.♗xc6 dxc6 5.0-0 ♗g4 6.h3 h5 7.hxg4 hxg4 8.♘xe5 hamlelerinden oluşan bir minyatürle oyunu kaybediyor.

Marcel, dört masaya karşı körleme oynuyor.

Harutyun Akopyan (solda) ile Marcel Martinez final maçında.

Ulusal şampiyonaya Ito katılmaz, geride kalmak ve eninde sonunda yapmak zorunda olduğu, kendini suç çemberine çeken çeteyle yüzleşmek zorundadır. Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı, Los Angeles'a uçakla gider. Turnuvanın yapılacağı salon gerçekten göz kamaştırıcıdır. Maçlar çok çetin geçer ama elbette bütün maçlarını kazanan Marcel başarısıyla göz doldurur. Final tura gelindiğinde takım yarım puan geridedir. Final maçı, son üç yılın şampiyonu Harutyun Akopyan ile Marcel arasında oynanacak, Marcel'in kazanması halinde Miami Jackson kupayı kucaklayacaktır. Marcel beyaz taşlarla oyuna başlar, İspanyol Savunması ile karşılar Akopyan. Tahtada kimin avantajlı olduğunu bilmediğimiz bir sırada Akopyan tuvalete gitmek ister ve Marcel'i de oraya davet eder. Akopyan, her ikisinin de Sovyet satranç ekolünden geldiğini belirterek maçın beraberlikle bitmesini önerir ancak Marcel beraberliğin kendilerine yaramadığını bilmektedir. Akopyan ve ardından Marcel masaya döndüğünde, Akopyan hamlesini yapmış olmasına rağmen saatini durdurmadığını fark eder. Saate basar ancak çok az zamanı kalmıştır, zaman konusunda hakeme itirazda bulunur, ancak saati uygun biçimde durdurmamasının kendi hatası olduğu söylenerek itiraz reddedilir. Süresi çalışmaya başlayan Marcel'in ise hamle yapmadığı dikkati çeker. Acaba beraberlik mi teklif edecektir? Marcel süresi tam Akopyan'ınki kadar kalınca hamlesini yapar ve saate basar! Akopyan'a kendisininkiyle eşit süre tanıyarak, hakkı teslim edilmeyecek bir galibiyeti istemediğini peşinen ilan etmiştir. Zaman sıkışmasında her iki taraf da hamlelerini art arda yaparken kimin üstün durumda olduğunu anlamak da mümkün değildir. Akopyan bir an durur ve ümitsizlik içinde şahını devirir. Marcel Martinez ve Miami Jackson Lisesi Satranç Takımı şampiyon olmuştur!

Yönetmen bize kupayı göğüsleyen takımın fotoğrafını gösterince filmin gerçek olaylara dayandığına ikna oluruz: O çocuklar, şimdi hayatlarının satrançla değiştiği o günleri yad eden, orta yaşlı erişkinler olmuştur. Perde iner.

Eleştirel Düşünce, Küba kökenli Amerikalı öğretmen Mario Martinez ve Miami Jackson Lisesi'nde ulusal şampiyonluk kazanan satranç takımının gerçek hikâyesini anlatıyor.

Pek çok büyük yapımda aktör olarak karşımıza çıkan John Leguizamo'nun ikinci kez yönetmen koltuğuna oturduğu Eleştirel Düşünce'yi aynı zamanda aktör olarak da sürüklediğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Kolombiya asıllı yönetmenin, kendi parlak kariyerine rağmen, bütün hayatı boyunca tanık olduğu ve büyük olasılıkla bizzat da yüzleştiği ırk ayrımı ve onun getirdiği sosyoekonomik geride bırakılmışlık duygusunu yıkmak için Miami Jackson Lisesi'nin efsanevi başarısını seçmesi şaşırtıcı değil. Yönetmen, bütün kahramanları hayatta olan satranç öğretmeni ve oyuncularını da izleyiciyle tanıştırarak hem izleyiciye hem de gerçek kahramanlara güzel bir jest yapıyor.

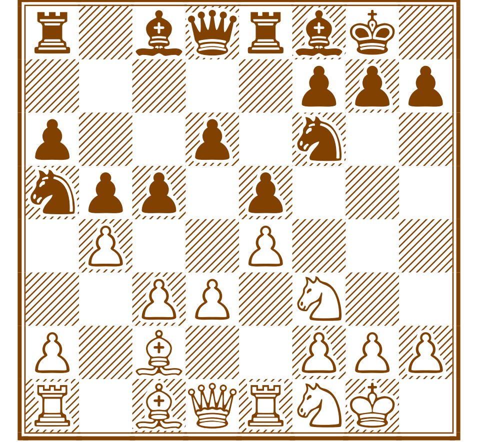
John Leguizamo, Mario Martinez'i canlandırırken, satranç antrenörlerine ilham verebilecek kadar muhteşem bir performans sergiliyor. Özellikle, Paris'te bir opera salonunda, Bellini'nin Norma operası sahnelenirken, Amerikalı satranç ustası Paul Morphy ile iki güçlü aristokrat amatör satranç oyuncusu arasında oynanan ve bu nedenle Opera Oyunu adıyla tarihe geçen ölümsüz oyunu öğrencileriyle analiz ederken John Leguizamo devleşiyor.

Film, görevine tutkuyla bağlı öğretmen, sürdürülmek istenen faaliyeti küçümseyen okul yönetimi, sorunlu ebeveynler, kötü ruhlu uyuşturucu tüccarları, sokaklara hâkim suç atmosferi, seçkinler tarafından alt tabakalardan gelenlerin küçümsenmesi gibi klişeleri hiç çekinmeden kullansa da bunların gerçekliğinin izleyici tarafından peşinen kabullenilmiş oluşu ve filmin akıcılığı izleyicide hiçbir rahatsızlık yaratmıyor.

Satranç sahnelerinde, Marcel dışında neredeyse bütün takım oyuncularının şakacı tavırları, zaman zaman abartılı sevinç gösterileri günümüz satranç turnuva kurallarına ve satranç adabına aykırı olsa da izleyicinin filmin havasına daha kolay girmesini sağlıyor.

Miami Jackson Lisesi'nin şampiyonluğu ve Harutyun Akopyan ile Marcel Martinez arasında yaşanan final maçı ülkede öylesine yankı yaratmış ki konuyla ilgili belgelere ulaşmak mümkün. Söz konusu turnuvanın en güçlü oyuncusunun Florin Felecan (2584) olduğu, ikincisi sırada yer alan yerel favori Harutyun Akopyan'ın (2374) önceden tanınmayan, Küba'dan yeni gelmiş bir usta olan Marcel Martinez (2320) tarafından zaman sıkışmasından faydalanarak saf dışı edildiği bildirilmiş. Kuşkusuz, oyun sürerken hakemin olmadığı bir ortamda beraberlik teklifi yapılması gibi bir durumun yaşanıp yaşanmadığını,

Diyagram 6

wKg1,Qd1,Nf1,f3,Bc1,c2,Ra1,e1,Pa2,b4,c3,d3,e4,f2,g2,h2/
bKg8,Qd8,Na5,f6,Bc8,f8,Ra8,e8,Pa6,b5,c5,d6,e5,f7,g7,h7

Marcel Martinez - Harutyun Akopyan

Siyah hamlededir.

1.♗b7?? Harutyun Akopyan 1.e4 e5 2.♘f3 ♘c6 3.♗b5 a6 4.♗a4 b5 5.♗b3 ♘f6 6.d3 ♗e7 7.c3 d6 8.0-0 0-0 9.♘bd2 ♘a5 10.♗c2 c5 11.♖e1 ♖e8 12.♘f1 ♗f8 13.b4 hamleleri ile oluşan konumda atı tehdit altında olmasına rağmen filini oynuyor. Marcel Martinez'in bu cömert fedayı reddetmesiyle oyun 14.♗g5 g6 15.♕d2 ♗g7 16.♘g3 ♕c7 17.♗h6 ♗xh6 18.♕xh6 ♘c6 hamleleriyle sürdükten sonra tehdit sona eriyor.

Marcel'in rakibine zamanı eşitleme fırsatı verip vermediğini bilmek mümkün değilse de yönetmenin bunları filmini zenginleştirmek için kurguladığını düşünmek akla yatkın geliyor.

Filmde yer alan karakterlerden Harutyun Akopyan ve Marcel Martinez'in halen FM unvanlı satranç oyuncuları olduğunu saptıyorum. Gerçek Gil Luna'nın da hala satranç ile ilgilendiğini, miamichesspro.com adında bir satranç sitesini sürdürdüğünü ve filmin satranç danışmanlığını üstlendiğini de keşfediyorum.

Kahramanlarının satrançla bu kadar haşır neşir olmasına karşın film satranç konusunda hatalar içeriyor. Ito Paniagua'nın dört hamlede mat ilan etmesine karşın, hamle sırası göz önüne alındığında beş hamlede mat ile biten bir devam yolunu seçmiş olması gerekiyor (Diyagram 2).

Gerçek Bay T, Mario Martinez, film kahramanlarıyla.

Marcel Martinez ile Harutyun Akopyan arasında oynanan final maçında, iki oyuncunun gücünden beklenmeyecek biçimde, siyah at gereksiz biçimde tehdit altında bırakılıyor, Beyazlar ise boşta duran bu taşı almıyor (Diyagram 6). Bunun dışında filmde çok basit açılış tuzaklarına, vezirle ve iki kaleyle mat edilmesine yer veriliyor. Kuşkusuz bunların satranca hâkim olmayan izleyiciye yönelik olarak kurgulandığını düşünmek gerekse de o düzeydeki oyuncular için pek de uygun gözükmüyor.

Bay T, Latinlerin satranca yaptıkları büyük katkılara örnek vererek öğrencilerini cesaretlendirmek isterken satrancın bir İspanyol olan Maura tarafından modernize edildiğini söylerken Gabriel Vicente Maura tarafından 1968'de icat edilen, en ortadaki dikeyde yerleşmiş şahın yanına eklenmiş olan ve hem bir fil hem de bir at gibi hamle yapabilen fazladan bir taşın eklendiği, 9×9 ölçüsünde bir tahtada oynanan bir satranç çeşidine atıfta bulunuyor. Bu katkı da kuşkusuz aynı konuşmada söz edilen diğerleriyle karşılaştırılabilir düzeyde değildir.

Film, onu yazıya dökebilme gayretiyle, bilmem kaçıncı kez bitiyor. Kahramanları o kadar renkli ki başlangıçta son paragrafta yer almak için yaptıkları yarışı kimin kazanacağını ben bile bilmiyorum. Sonunda Bay T lakaplı Mario Martinez boy farkıyla öne çıkıp diğerleriyle arayı giderek açıyor. Onu satranca bu kadar çok bağlayanın ne olduğunu merak ediyorum en çok. Başarının hemen ardından gelen, yorgunluğun, durağanlığın çıkıp geldiği, iyice duygusallaştığı o anda söyledikleri çekiyor dikkatimi… Beş yıl iki ay öncesine kadar bir oğlu olduğunu, serseri bir kurşun alıp götürene kadar, onu belki de dünyanın bütün renkli insanlarının kurtarıcısı olarak gördüğünü anlıyorum. Bay T kuşkusuz bu davada en çok satranca güvenmişti. Oğlunun küçük elleri kavrayabilecek kadar büyüdüğünde, ilk kez siyah bir piyon koymuştu avucuna. Ona İspanyolca ninniler söylemiş, son yataya ulaşana kadar, nasıl üstüne titreyeceğini anlatmıştı heyecanla. Heyhat, o cılız piyon orta hattı bile geçememişti bu kurtlar sofrasında. Bay T çok gözyaşı dökmüş, ama hepsi şelale gibi içine akmış, dudağını ısırmış, yumruğunu sıkmış, sonunda kendisi yürümüştü hiçbir şey olmamış gibi, son yatayda duran beyaz şaha! Yaralıymış, kanıyormuş, dönüp arkasına bakmış, rengârenk bir piyon tsunamisi, peşinde şaha kalkmış!

Kaynaklar

https://www.imdb.com/title/tt7870102/ (Erişim tarihi: 10.10.2020)

https://miamichesspro.com/ (Erişim tarihi: 10.10.2020)

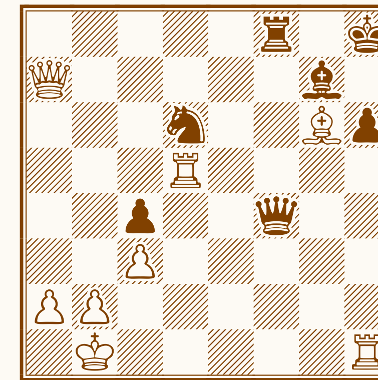

Prof. Dr. Ergin Çiftçi
Sporcu
erginciftci@gmail.com

Kazancı Görme ve Hesaplama

Bu sayımızda, Eleştirel Düşünce filminin kahramanı Marcel Martinez'in oyunlarından seçtiğimiz diyagramlarla çıkıyoruz karşınıza. Bakalım siz de kazancı görebilecek misiniz?

Marcel Martinez - Walter Shipman, ABD 2004

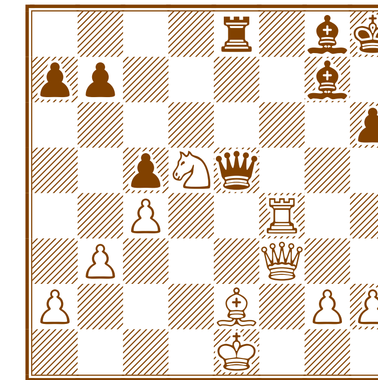

wKb1,Qa7,Bg6,Rd5,h1,Pa2,b2,c3/ bKh8,Qf4,Nd6,Bg7,Rf8,Pc4,h6

Beyaz oynar ve kazanır.

Çözüm: 1.♖×d6! ♕×d6 2.♖×h6+!! 1–0 [2... ♗×h6 3.♕h7#]

Matthew Hoekstra - Marcel Martinez, ABD 2004

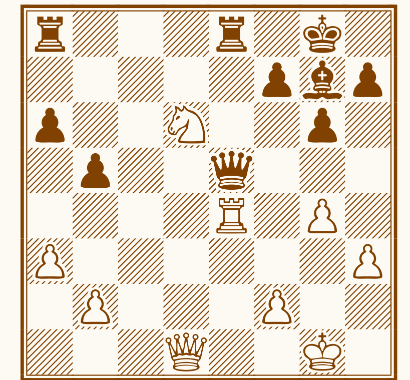

wKe1,Qf3,Nd5,Be2,Rf4,Pa2,b3,c4,g2,h2/ bKh8,Qe5,Bg7,g8,Re8,Pa7,b7,c5,h6

Siyah oynar ve kazanır.

Çözüm: 1... ♕a1+ 2.♔f2 ♗d4+ 3.♔g3 [3.♖×d4 ♕×d4+ 4.♔f1 ♗×d5 5.c×d5 ♕g7–+] 3... ♕e1+ 4.♔h3 ♕×e2–+ 0–1

James M Critelli - Marcel Martinez, ABD 2007

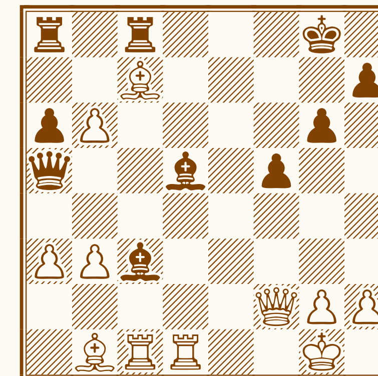

wKg1,Qd1,Nd6,Re4,Pa3,b2,f2,g4,h3/ bKg8,Qe5,Bg7,Ra8,e8,Pa6,b5,f7,g6,h7

Siyah oynar ve kazanır.

Çözüm: 1... ♕×e4! [1... ♖ad8! 2.♖×e5 ♗×e5–+] 0–1 [2.♘×e4 ♖×e4–+]

Marcel Martinez - Jake Kleiman, ABD 2004

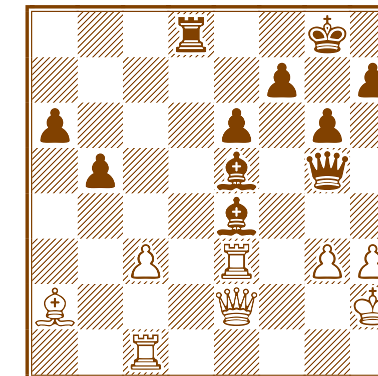

wKg1,Qf2,Bb1,c7,Rc1,d1,Pa3,b3,b6,g2,h2/ bKg8,Qa5,Bc3,d5,Ra8,c8,Pa6,f5,g6,h7

Beyaz oynar ve kazanır.

Çözüm: 1.b4! ♕×a3 2.♕c5 1–0 [2...♕b3 3.♕×d5+ ♕×d5 4.♖×d5+–]

Fabio La Rota - Marcel Martinez, ABD 2004

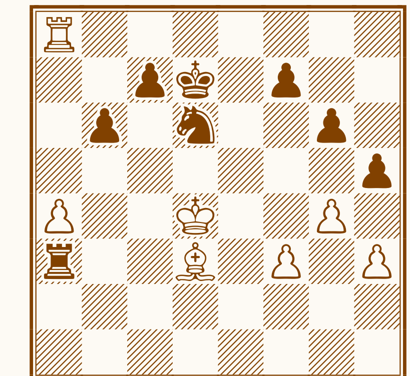

wKh2,Qe2,Ba2,Rc1,e3,Pc3,g3,h3/bKg8,Qg5,Be4,e5,Rd8,Pa6,b5,e6,f7,g6,h7

Siyah oynar ve kazanır.

Çözüm: 1... ♖d2!! 2.♕×d2 ♗×g3+ 3.♔g1 ♗e1+–+ 0–1

Pieta Mulcahey - Marcel Martinez, ABD 1999

wKd4,Bd3,Ra8,Pa4,f3,g4,h3/bKd7,Nd6,Ra3,Pb6,c7,f7,g6,h5

Siyah oynar ve kazanır.

Çözüm: 1... c5+! 0–1 [2.♔e3 c4 3.♖a7+ ♔c6 4.♔f2 c×d3–+; 2.♔e5 ♖×d3–+]

ZAMANIMIZI NASIL DAHA VERİMLİ KULLANIRIZ?

Potansiyelini en iyi şekilde gerçekleştirenler, genelde en üretken, zamanını ve enerjisini en iyi kullanan sporcular arasından çıkar. Satrançta GM ya da usta olmaya giden yol, uzun saatler ve yıllar boyunca adanarak çalışmayı gerektirdiğinden bu zamanı verimli kullanmak çok önemlidir.

Bugün zaman yönetimi üzerine yazmak istiyorum. Nasıl daha verimli, üretken oluruz ve hayatı daha doyumlu yaşarız? Gün içinde yapmanız gereken aktiviteleri en hızlı ve verimli şekilde yapıp sevdiğimiz şeylere nasıl odağımızı koruruz? Sevdiklerimize kaliteli zaman ayırırız? gibi soruları zihninize getirmek istiyorum.

Zaman, yerine konması, depolanması, satın alınması mümkün olmayan eşsiz bir kaynaktır. Dünyada insanlara demokratik olarak verilmiş olan, başarılı ve başarısız insanların ortak sahip oldukları tek şey zamandır. Herkesin günü 24 saat, haftası 7 gün ve ayı 30 gündür. Kimsenin bu konuda bir diğerine karşı rekabet avantajı yoktur. Farkı yaratan bu zamanın nasıl kullanıldığıdır. Zaman paradan daha değerli bir kaynaktır ve boşa harcanmaması, çok iyi değerlendirilmesi gerekir. Kaynak demişken, herhangi bir şeyi satın alırken ya da bütçemizi yönetirken fiyatına, kalitesine özen gösteriyoruz, belirli standartlara dikkat ediyoruz ancak yerine koyulamayacak zaman kaynağımızı yönetirken acaba aynı özeni gösteriyor muyuz?

Günlük rutinde zamanımızı nasıl kullandığımız, enerjimizi ve üretkenliğimizi doğrudan etkiliyor.

Kas kapasitesini artırmak için nasıl düzenli egzersiz yapmak gerekirse, taktik sorular çözerek satrancımızı nasıl ilerletiyorsak; daha verimli çalışmak zamanı daha iyi kullanmak için de bu alana kafa yormak ve daha iyi olmak için bu alanda egzersiz yapmak gerektiğini düşünüyorum.

Satrançta hamle yapmadan konumu analiz ettiğimiz gibi zaman yönetim alışkanlığımızı analiz ederek başlayalım: Zaman yönetimini Analiz / Plan / Uygulama aşamalarında inceleyelim:

İlker Pazarcıoğlu
ilkerpazarcioglu@gmail.com

1. Aşama: Analiz

Şu anda zamanı nasıl kullandığınızı anlayın. Nasıl satrançta pozisyonumuzu değerlendirirken materyal dengesine bakıyoruz, Ani tehdit var mı? Şahım güvenli mi? Pozisyonumun güçlü ve zayıf yönleri neler? diye inceliyorsak zamanı da bu açıdan ele alalım. (Tabii anlaşılacağı üzere, burada kast ettiğim satranç saatinin gösterdiği zaman ya da "tahta zamanı" dediğimiz herhangi bir kareye taşını ne kadar hamlede götürdüğü zaman değil.)

Bugün, dün, geçen hafta neler yaptığınızı düşünün. Nelere gerektiğinden fazla zaman ayırdınız? Nelere gerektiğinden fazla enerji harcadınız? Sizi bölen, verimsiz çalışmanıza neden olan olaylar neydi? Ne kadar engellenebilirdi?

Alışkanlıklarınıza daha yakından bakın. Zamanımı ne kadar acil ve öncelikli işlere ayırıyorum? Hayat amacım olan işlere yeterli kaliteli zamanı ayırabiliyor muyum? Eğer öyle değilse, hangi alışkanlıklarım beni engelliyor? Kişisel ve profesyonel hedeflerime ulaşmak için zamanıma nasıl yatırım yapmalıyım?

2. Aşama Plan

Hayatınızda düzenli olarak yüksek performans gösterdiğiniz ve verimli olduğunuz bir alana bakarsanız, belirli alışkanlıklarınızın bunun gerçekleşmesini sağladığını göreceksiniz. Zamanı doğru yönetmek için belirli ritüeller üretmek çok önemlidir.

Hedef ve önceliklerinize göre bir plan oluşturun ve öncelikli işlerinizden başlayın. Yaptığınız iş uzun vadeli hedeflerinizle ne kadar örtüşüyor? Bu aktivitelere zaman ayırırken minimum zamanda maksimum işi üretebiliyor muyum? Önceliklendirme yapmazsanız önemli işleri atlamış, önemsizlere çok fazla zaman harcamış olabilirsiniz.

Haftalık olarak yapmanız gereken zorunlu işleri de göz önünde bulundurarak zamanınızı, yönetebileceğiniz parçalara bölün, 30'ar dakikalık dilimler halinde planlayın. Pazar gününden haftayı planlarken bu konuya biraz zaman ayırmakta fayda var. Zamanınızı kategorilendirin. Uyku, çalışma, yolda geçen zaman, aile/arkadaşlarınızla geçen zaman, satranç, ders, hobileriniz gibi.

Bunu kağıt üzerinde ya da Google Calendar gibi dijital araçları kullanarak yapabilirsiniz. İlk seferde çok verimli bir program olmasa da üzerinde çalıştıkça gelişecektir. Kendi programınızı geliştirdikçe düşük öncelikli aktivitelere minimum zamanı ayırarak daha yüksek öncelik taşıyan aktivitelere fazla zaman ayırmanız da mümkün olacaktır.

Bu noktada Eisenhower matrisinden de söz etmek istiyorum:

	ACİL	ACİL DEĞİL
ÖNEMLİ	HEMEN YAP	YAPACAĞIN ZAMANA KARAR VER
ÖNEMLİ DEĞİL	BAŞKA BİRİNE DEVRET	DAHA SONRA YAPARSIN

bu matris, bir koordinat sistemini "acil - acil değil" ve önemli - "önemli değil" olmak üzere 4 çeyreğe bölerek, yapılması gereken işlerin bu şekilde kategorilendirilip buna göre önceliklendirilmesine dayanır.

Önemli ve Acil: Maalesef hemen çözülmesi gereken, başka her işinizi bırakıp yapmanız gereken şeylerdir. Verimsiz çalışmanıza, diğer bütün işlerinizin aksamasına neden olurlar.

Önemli ve Acil Değil: Geleceğinizde gerçek fark yaratan uzun vadeli planlarınızın olduğu, gerçekten kendi isteklerinizle belirlediğiniz bölge. Zamanınızın çoğunu buna ayırmaya çalışın

Önemli Değil – Acil: Genelde başkasının sizden yapmanızı istediği, sizin belirlemediğiniz ve sizin uzun dönemli planlarınıza hizmet etmeyen işler. Başka birine devretmeye çalışın.

Önemli Değil – Acil Değil: Yapsanız iyi olur ama yapmasanız da hayatınızda çok şey fark ettirmeyecek işler. Daha önemli işlere vakit ayırmak istiyorsanız, bu tür işleri direkt eleyebilirsiniz.

	ACİL	ACİL DEĞİL
ÖNEMLİ	HEMEN YAP	YAPACAĞIN ZAMANA KARAR VER
ÖNEMLİ DEĞİL	BAŞKA BİRİNE DEVRET	DAHA SONRA YAPARSIN

Bu matris Önemli – Acil Değil işlere ne kadar çok zaman ayırabilirseniz, uzun vadede o kadar çok fark yaratırsınız.

3. Aşama Uygulama

Uygulama, çoğunlukla kararlılık ve disiplin gerektiren bir aşamadır. Öncelikleri ihmal etmeden her gün hedefinize yönelik küçük bir adımla da olsa ilerlemek önemlidir. Bu aşamaya geçince bazı aktivitelere gereğinden fazla, bazılarına gereğinden az zaman planladığınızı göreceksiniz. Burada açığa çıkan zamanı da şu şekilde değerlendirmek mümkün: Örneğin hesapta olmayan bir bekleme zamanında eğer yanınızda kitap varsa, 5 - 10 sayfa okuyarak ya da yanınızda bir taktik soru kitabı taşıyarak satranç sorusu çözebilirsiniz. Ya da bazı rutin işlerinizi yaparken, örneğin yemek yerken aynı zamanda bir arkadaşınızla yeni bir konu üzerine konuşabilirsiniz. Ben sabahları işe gitmeden tıraş olurken ve yolda araç kullanırken ekonomi podcast'leri dinleyerek zamanımı değerlendirmeye çalışıyorum. Siz de kendi önceliklerinize göre belirleyebilirsiniz.

Değiştiremeyeceğiniz şeylere enerji harcamayın, o zamanı nasıl verimli kullanabileceğinize kafa yorun. Örneğin; kötü bir trafiktesiniz, bunu değiştirme şansınız yok. Zaman kaybediyorsunuz. Peki bu zamanı kaybını nasıl telafi edebiliriz? Bir sesli kitap dinleyerek, YouTube'dan merak ettiğiniz bir konuyu araştırarak zamanı değerlendirebilirsiniz. Üstelik yolculuk bitince bir şeyleri bitirmenin mutluluğuyla kendinizi daha motive bulacaksınız. "Damlaya damlaya göl olur" atasözünden yola çıkarak, günde 1 saat bile bu şekilde kayıp zamanın değerlendirilmesi yılda 365 saat yapar ki uzun vadede çok önemli bir kazanım elde etmiş olursunuz.

Günümüzde dikkat dağıtan, uyaran şey çok fazla. "Telefonum kenarda dursun ben arada bakarım" olayını tamamen bitirmeniz lazım. Odaklandığınız iş üzerinde çalışırken sosyal medyaya göz ucuyla dahi olsa bakmamanız lazım. Telefonunun bildirimleri açıksa kapatmanız önemli. "Kaç like aldığıma bir bakayım" diye telefonunuza takıldığınızda geriye dönüşünüz size en az yarım saate mal olabilir. E-mail ve telefonunuzu sessize alabilir hatta Wifi'nızı kapatabilirsiniz. Dinlenme zamanlarınızda tüm bunları doya doya yapabilirsiniz. Böylelikle hem planınıza sadık kalmış olursunuz hem de sosyal medya aktivitelerinize

de daha kaliteli zaman ayırmış olursunuz. Bu konuda son bir naçizane tavsiye; gece yatınca telefonunuza bakma alışkanlığından kurtulun!

Çalıştığınız masayı düzenli tutmanız, rutin kullandığınız kalem, defter, kulaklık, kitap, bilgisayarınızdaki dosyaların düzenli olması önemli. Hem çalışma için ihtiyacınız olan malzemeyi arayıp zaman kaybetmeyin, hem de tertemiz bir odakla işinize daha kaliteli zaman ayırın.

İnsanın her gün motivasyonunu sürdürmesi zor olabilir. Kendinizle anlaşma yapın ve örneğin; satranç çalışacaksanız 5 dakika boyunca masadan kalkmayıp sadece satranca odaklanacağınıza söz verin. Saatinizi 5 dakika sonraya kurun ve çalışmaya devam edip etmeme konusunda kendinizi özgür bırakın. Büyük ihtimalle çalışmayı tercih edeceksiniz.

Yeni şeyler keşfetmek, kişisel gelişiminizi sürdürmek için de zaman planlayın. İş hayatında en iyi ürüne sahip olsanız bile değişen pazar koşullarında sürdürülebilir rekabet avantajı sağlamak için yeni ürünlere yatırım yapmanız, yeni müşteri sayısını arttırmanız, yeni fırsatları değerlendirmeniz gerekir. Zaman yönetiminde de bu böyledir. Yeni insanlara, ilişkilere, ilginizi çeken farklı konulara zaman ayırmalısınız ki hem hayattan daha fazla keyif alın hem de öğrenmenin, keşfetmenin hazzını yaşayın. Haftalık programınızda yeniliklere de rutin olarak mutlaka yer ayırın.

Yine de her şeyi dakika dakika uygulayamayabilirsiniz elbette. Bunun için de kendinizi suçlamayın, çünkü planlamak ve planınızı hayata geçirmek hiç de kolay bir şey değil. Önemli olan öncelikli işlere ne fazla ne az gereken zamanı ayırarak hayattan keyif almak.

Dinlenme zamanlarını mutlaka yeterli miktarda geçirin. Dinlenme ve yenilenme ihtiyacı çok kere, yüksek performansı sürdürmek için gerekli bir girişim olarak değil, zayıflık olarak değerlendirilebiliyor toplumumuzda. Ancak unutmamak gerekir ki, önemli olan uzun vadede sürdürülebilir bir plan uygulayarak hedeflerimize her gün bir adım daha yaklaşmaktır. Müziği müzik yapan notalar değil, aradaki boşluklardır.

Teknolojinin size verdiği imkanları değerlendirin. Örneğin; rutin bir E-mail atmanız gerekiyor. Bilgisayarınızdaki Outlook'un "teslim geciktirme" özelliğini kullanarak, bu rutin mailinizi istediğiniz saate ayarlayarak gönderebilirsiniz. Bununla birlikte küçük bir not defteri de her zaman yanınızda bulundurun. Örneğin; bir işe konsantre çalışıyorken aklınıza bir fikir geldi, deftere yazın ve unutun. Planladığınız çalışmanız bittikten sonra o fikri ele alın.

İster bir cep ajandası ya da masanızda duracak bir not defteri, isterseniz de cep telefonunuza yüklediğiniz bir aplikasyon olsun, etkili ve doğru zaman yönetimi yapabilmek için mutlaka bir ajanda kullanın. Atacağınız her adımı önceden bu ajandaya not ederseniz hem unutma riskini ortadan kaldırırsınız hem de işlerinizi doğru sırayla yapabilirsiniz.

"Taşı delen, suyun kuvveti değil, dalgaların sürekliliğidir." bu klasik cümle aklınızın bir yerinde hep olsun. İlerlemek istediğiniz konuya az da olsa mutlaka her gün zaman ayırın.

Murdoch'un dediği gibi "Her gün yaptığınız şeyleri değiştirmeden, hayatınızı değiştirmeniz mümkün değildir. Başarınızın sırrı günlük rutininizdedir." Zamanınızın yönetim sorumluluğunu kendiniz almazsanız, bir başkası sizin için almaz. Çünkü hayat sizin. Sıradan rutin bir planlamayla, sıra dışı bir yaşam sürmek mümkün.

BAŞHAKEMİN TEKNİK HAZIRLIĞI-1

> **Başhakem hazırlıklarını yaparken, öncelikle yetkilerini gözden geçirmelidir.**

Satranç yarışmalarını yürütmek için görevlendirilen başhakemler, yarışma yerine gitmeden önce bir dizi hazırlık yapar. Kişisel sağlığını korumaya yönelik önlemleri alır. Temel gereksinimlerini karşılayacak hazırlıkları yerine getirir. Yarışma yöneticisi ve diğer hakemlerle bağ kurarak uygulayacağı stratejileri ve önlemleri görüşür. Eşlendirme yazılımının kullanımı üzerinde varsa eksiklerini giderir. Tüm bunların yanında bir de 'Teknik Hazırlık' yapar. Nedir bu teknik hazırlık, hangi başlıkları içerir, öneriler nelerdir? Bu soruların yanıtı dergimizin bu sayısıyla birlikte bir dizi yazının konusu olarak ortaya çıktı.

Tahsin Aktar
Uluslararası Hakem-Organizatör
tahsin.aktar@tsf.org.tr

Yetki

Başhakem bu hazırlıkları yaparken, öncelikle hangi konuları düzenleyebileceği, hangi konularda ön alabileceğine yönelik yetkilerini gözden geçirmelidir. Aksi durumda yanlış adımlara ve gereksiz çabalara yönelmiş olur. Başhakemin yarışma yönergelerinde yer almasa da taşıyacağı temel yetkileri olduğu gibi yarışma yönergesiyle tanınan bazı yetkileri de vardır.

Başhakem;

- Yarışmadan önce yarışmanın yürütülmesine ilişkin önceden öngörülmemiş veya sonradan ortaya çıkan durumları giderebilmek için yarışma yöneticisiyle birlikte ek ve yeni düzenlemeler oluşturabilir.
- Oyun alanı, aydınlatma, iklimlendirme, havalandırma, gürültü, güvenlik ve benzeri konularla tüm oyun koşulları için yarışma yöneticisiyle birlikte yeni veya gelişmiş önlemleri almada yetkilidir.
- Tüm gerekli teçhizatla yeterli sayıda hakem, yardımcı teknik personel ve görevlilerin sağlanmasını, hakemlerin koşullarının istendik düzeyde olmasını da sağlar. Oyun koşullarının FIDE kurallarının gerekliliklerini yerine getirip getirmediği yönünde son kararı verir.

Yarışma yönergesi yoluyla yarışma programının, tur sayısının yeniden planlanması, geç girişlerin uygulanması gibi konularda da yetkiler taşıyabilir. Burada dikkat edilmesi ve yarışma yöneticisiyle yetki karmaşasına girilmemesi gereken bazı başlıklar vardır. Gerek yarışma yönergesi yoluyla gerek başhakemlere yapılan öneriler ve kontrol listeleri yoluyla farklı görevler ve yetkiler verilebilmektedir. Bu hatalı yaklaşımın terk edilmesi hakemlerin yarışma üzerindeki yoğunlaşmalarıyla hakemlik kurumunun saygınlığı açısından çok önemlidir.

Konaklamaların şekli ve düzeyi, masa örtülerinin yıkanması ve ütülenmesi, oyuncuların gereksinimi olan çay setinin hazırlığı, tuvaletlerin yeterli ve temiz olup olmadığı, hakemlerin vize yaptırıp yaptırmadıkları, bekleme alanlarının hazırlığı, kupa, madalya ve diğer ödüllerin kontrolü gibi farklı görevler ve sorumluluklar başhakeme asla verilmemelidir.

Hazırlık süreci ve senaryolar

Başhakem bu süreçte ilk olarak okuma, anlama ve not alma çalışmasını yürütmelidir. Yarışmanın yürütülmesinde temel dayanak olan mevzuat ve kuralları tek tek okuyarak uygulamalar için ana başlıkları not almalı ve üzerinde senaryolar oluşturmalıdır. Oluşacak senaryolar kurallara uygun, uygulanabilir, üzerinde çalışılmış, elverişsiz durumlar ve engeller görülerek çözümleri oluşturulmuş, öngörüleri hazırlanmış olmalıdır. Bunlar sağlanmadan oluşturulacak senaryolar, sonrasında başhakem için yeni sorunlar ve çözümü olmayan konular olarak karşısına çıkacaktır.

Başhakem tasarladığı her senaryo ve alacağı her önlem için deneme süreçlerini önceden oluşturmalıdır. Bu çalışma, yarışma sürecini ya da kurulacak sistemi doğru ve istendik biçimde işletir. Gerçekte oluşan süreçlerin ya da sistemlerin gerçeğe çok yakın bir şekilde kurgulanmasıyla emekten ve zamandan tasarruf edileceği gibi kazaların önlenmesi benzeri birçok konuda başhakeme büyük avantajlar sağlar. Bu çalışma bir plana bağlı olarak oluşturulacak 'iş akış çizelgesi' üzerinde de belirtilir.

> **Başhakem tasarladığı her senaryo ve alacağı her önlem için deneme süreçlerini önceden oluşturmalıdır!**

Başhakem yarışma yerine gelmeden önce yarışma yöneticisinden 'Acil Durum Eylem Planı' konusunda bilgiler almalıdır. Olası bir yangın, sel, çatı çökmesi, toplumsal kargaşa ve deprem gibi benzeri çeşitli kazalar ve afet durumlarında nasıl hareket edileceğinin bilinmesi zorunludur.

Yine bu yarışma sürecinde deneyimlerinden yararlanılacak kaynak kişiler belirlenmeli, görüşmeler yapılmalıdır. Gerektiğinde her aşamada kaynak kişiler aranarak karşılaşılan durumlar üzerine danışılmalı, görüşlerin paylaşılmasından sakınılmamalıdır.

Satranç kuralları

Bir satranç yarışmasının başhakemi için en temel teknik hazırlık, hiç şüphesiz ki satranç kurallarının en doğru uygulamasının öğrenilmesi olmalıdır. (Bu hazırlığın diğer hakemler için de gerekli

olduğu unutulmamalıdır.) Bunun için yayınlanmış kaynaklar, yapılan yorum ve açıklamalar okunup değerlendirilmelidir. Sık karşılaşılmayan ve uygulamada güçlük yaşanabilecek kural maddeleri üzerinde çalışma yapılmalıdır. Kural uygulamalarına dayalı olan, daha önce oluşturulmuş senaryoları satranç tahtası üzerinde görmeye çalışarak çalışmalar pekiştirilmelidir.

Yarışma yönergesi

Ülkemizdeki yarışma yönergelerinin ilk maddesi genellikle şöyledir: "FIDE Satranç Kuralları ve TSF Mevzuatı ile Uygulama Yönergesi hükümleri geçerlidir." İşte hazırlık sürecinde okuyarak anlamaya çalışılacak, üzerinde notlar alınacak temel kaynaklar burada dile getirilen 'kurallar', 'mevzuat' ve 'uygulama yönergesi' olacaktır. Sonrasında da yarışma yönergesinin bütünüyle okunup, yorumlanması, yönergeyle verilen yeni görevlerin içeriğine hazırlanılması, tanınan yeni yetkilerin nasıl uygulanacağına ilişkin edinimlerin artırılması sırayla yerine getirilecek çalışmalardır.

Yarışma yönergesi, yarışma sırasında da sık sık başvurulacak temel metindir. Yarışmanın teknik ayrıntıları da bu belgede yer alır. Yarışmanın eşlendirme sistemi, zaman temposu, eşitlik bozma yöntemleri gibi öne çıkan başlıklar başhakemin hazır olmak zorunda olduğu ve yer yer göz atması gereken ayrıntılardır.

Yarışmanın özel yönergesi bir satranç organizasyonun en önemli öğesidir. Yönerge hazırlığında yaşanılan sorunlar başhakemin önüne de sorun olarak gelecektir. Birçok organizasyonda yönergelerin içeriğinin, katılımcılar için, anlaşılması güç metinler olarak ortaya çıktığı görülmüştür. Yarışma yönergesi ait olduğu etkinliğin 'kimliğidir'. Neyin nasıl yönetileceğinin yanıtları bu yazılı belgede yer alır.

Hakemler, sporcular, antrenör ve diğer katılımcılar, yarışma boyunca ne tür teknik ve yaşamsal konularla karşılaşacaklarını yarışma yönergelerinden öğrenirler. Hakem ve organizasyon/yarışma yöneticileri bu yönergeye bakarak neyi nasıl uygulayacaklarını planlarlar. Öyleyse yarışma yönergeleri bir etkinliğin kimliğini yansıtmaktan öte başka işlevler de üstlenmiş olur.

Yarışma yönergesinde yer verilen maddelerin, yönergenin birinci maddesinde sayılan mevzuata ve genel kurallara uygun olarak ele alınması gerekir. Başhakem, yönergede genel mevzuatla çelişik ve hatalı olan, uygun olmayan bir durumla karşılaşırsa genel uygulamalara ve FIDE kurallarına uygun

> *Senaryolar kurallara uygun, üzerinde çalışılmış, elverişsiz durumlar görülmüş, öngörüleri hazırlanmış olmalıdır.*

adımları hiç çekinmeden atabilmelidir.

Yarışmaya katılım hakları ve koşulları

- Başhakem bu konuda neler biliyor ve nasıl bir donanıma sahiptir?
- Kimler bu etkinliğe katılabilecektir?
- Katılım hakkı olmayan ama dikkatsizlik nedeniyle başvurusu kabul edilen hatta eşlendirmeye alınan oyuncular için nasıl bir yol izleyecektir?

Satranç yarışmalarına kimlerin ve hangi koşullarda katılabileceği yarışma yönergelerinde belirtilir. Bazı yarışmalarda oyuncuların katılımı için hiçbir koşul aranmaz. İsteyen her oyuncu katılabilecektir. Bundan ayrı olarak, şampiyona veya birincilikler için de katılım hakları ve koşulları yarışma yönergelerinde ele alınır. Adının önünde 'Türkiye' yazan satranç etkinlikleri daha özel katılım koşulları taşır. Bu etkinliklerde ön koşul 'Türkiye Cumhuriyeti (TC) Vatandaşı' olunmasıdır. Diğer koşullar daha sonradır. Bundan sonra yaş (küçükler, yıldızlar, gençler, veteran…) veya kadın gibi kategori koşulları sıralanabilir. Türkiye yarışmaları için 'İl Birinciliklerine' katılma koşulu da getirilebilir. Başhakemin oyuncu listesi üzerinde yapacağı incelemede göreceği aykırı durumları yarışma yöneticisiyle birlikte çözüme ulaştırması beklenir.

Başka ülke vatandaşı olan ve aynı zamanda ülkelerinin (veya başka ülkelerin) federasyonlarına kayıtlı oyuncular da ülkemizdeki satranç etkinliklerinde yer alabilirler. Oyuncuların bir ülke vatandaşı olmalarının yanında başka ülke federasyonuna kayıtlı olmaları da bir hak olarak kurallarla belirlenmiştir. TC. vatandaşı olup, başka ülke federasyonuna kayıtlı oyuncular, ülkemizde 'yabancı oyuncu' olarak kabul edilmektedir.

TC. vatandaşı olmalarının yanında, başka bir ülke vatandaşı olan oyuncular da salt TC. vatandaşları gibi ülkemizde, bireysel olarak veya kulüplerde, her türlü satranç etkinliğinde yer alabilirler.

Yarışma yönergesiyle belirlenmiş diğer koşulları taşıyan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti vatandaşları ülkemizdeki her tür satranç etkinliklerine katılma hakkına sahiptir. Türkiye yarışmaları için, TC. vatandaşlığı kısıtlaması bu oyuncular için koşul olamaz.

TC. vatandaşlığından ayrılan oyuncular, haklarında başka kısıtlamalar bulunmuyorsa, ülkemizdeki satranç etkinliklerinde yabancı oyuncu olarak yer alabilirler.

Doğumla TC vatandaşı olup da TC. İç İşleri Bakanlığından izin alarak Türk vatandaşlığından ayrılanlar, yasada belirtilen istisnalar dışında, Türk vatandaşlarına tanınan haklardan aynen yararlanmaya devam ederler. Spor yapma hakları, TC. vatandaşlarına tanınan hakların aynısıdır.

Eşlendirme

Başhakemin eşlendirme üzerinde kurgulaması gereken özel yapılar olabilecektir. Örneğin 'hızlandırılmış eşlendirme' uygulaması öngörülmüşse bu yapı üzerinde önceden bir örnek çalışma yapması yerinde olacaktır. Yine yönergede eşlendirmede farklı bakış açılarıyla kurallara uygun farklı uygulamalar yapılabilecekse başhakem bunun senaryolarını da önceden hazırlamalıdır.

- Hükmen sonuçlardan kaçınmaya yönelik bir anlayış öngörülüyor mu?
- Oyuncular eşlendirmeye girmeden puan alabilecek mi?
- Sıra veya renk kurasına katılmayan oyuncular için bir uygulama önerisi getirilmiş mi?

Bu örnek başlıklar uygulanacaksa eğer, konunun ayrıntılarına ve işleyişine yönelik bir çalışma yapılması mutlaka gereklidir. Bu başlıklarda bir uygulama yapılması yönergeyle öngörülmemişse başhakemin bu yönde bir uygulama yapamayacağı bilinmelidir.

Yerel uygulamalar ve bilinmesi gerekenler

Yasaklanmış eşlendirme

- Başhakem olası durumda yasaklanmış eşlendirme yapabilecek midir?

Yarışma yönergesiyle böyle bir yetki verilmemişse başhakem olası tartışmalara hazır olmalıdır. Yönerge yoluyla böyle bir yetki verilmese de genel kurallara uyması durumunda ortaya çıkabilecek sorunları giderilebilecektir. İlkesel olarak; son turlarda aynı ülke veya aynı şehir kulüp takımlarının ya da oyuncularının eşlendirilmemesi yolunda bir seçenek her zaman vardır.

Aynı ülkenin veya aynı ilin kulüpleri veya oyuncuları olası sakıncaları ortadan kaldırmak amacıyla belli turdan sonra gerektiğinde eşlendirilmeyecektir. Yarışma sonunda aynı ülke veya aynı ilin birden çok kulübü;

- Küme düşme hattında olabilir,
- Şampiyona derecesine girmeye yakın olabilir,
- Olası bir nitelik ya da yeterlik listesine girme mücadelesi yapıyor olabilir,
- Bu kulüplerin böylesi bir sıralamayla ilişkileri olmasa da alacakları sonuçların rakipleri için anlamlı olacağı durumlar olabilir,
- Eşlendirilmeleri zorunlu durumları da başhakem görmelidir. (Aynı puanda iki takım veya oyuncu varsa, derece için eşlendirilmeleri zorunluysa...)

Olası bu durumlardan kaçınmak içindir ki eşlendirmede bu yönde kısıtlamalara gidilebilir. Bu olasılık üzerine de, teknik toplantıda katılan kulüplere, oyunculara olası uygulamanın yapılabileceği bilgisi verilmelidir. Uygulamaya karar verildiğinde de eşlendirme yapıldıktan sonra tur öncesi kulüpler veya oyuncular bilgilendirilmelidir.

- Her tur sonunda elde edilen verilere göre yapılan yeni eşlendirme, yeni eşlendirme listesi duyurulmadan önce, başhakem tarafından kontrol edilir.

- Yapılan kontrollerde olası sonuçlar görülmüşse eşlendirmeden vazgeçilir.
- Aynı ülkenin veya aynı ilin kulüplerinin veya oyuncularının eşlendirilmeyeceği önlemler alınarak yeni eşlendirme yapılır.
- Bu işlemin kaç tur boyunca gerçekleşeceğine başhakem karar verir. (Örneğin son tur, son iki-üç tur…)
- Sayılan olası durumların gerçekleşmeyeceği bir eşlendirme için de kısıtlama yapıp yapmamaya yine başhakem karar verir.

Geç girişler

Yarışma yönergesiyle geç girişlere ilişkin oyunculara bir hak tanınmışsa başhakemin geç giriş işlemlerinin nasıl uygulanacağı konusunda ön hazırlığı ve bilgisi olmalıdır.

- Geç giriş işlemi kaç tur için geçerlidir?
- Uygulamada hangi yol ve yöntemler öne çıkacaktır?

Bu soruların yanıtlarına yönelik senaryolar yarışma yöneticisiyle tartışılmalıdır.

Ülkemizdeki geç giriş işlemlerinin uygulama şekli ulusal bir tercihtir. 2004 yılında uygulamaya konulan şekliyle bugün de devam edilmektedir. Ancak yarışma yönergesi yoluyla aynı tercih uluslararası nitelik taşıyan, örneğin 'open', herkese açık turnuvalarda uygulanmamalıdır. Geç giriş işleminden yararlanacak oyuncuların geç kalma gerekçelerini yazılı olarak başhakeme sunmaları temel olgudur. 'FIDE İsviçre Sistemi Turnuvalar Genel Kuralları' (General Handling Rules for Swiss Tournaments) bu durumu düzenlemiştir.

Ülkemizde uygulanan şekline göre geç giriş uygulaması şöyle olacaktır.

- Yarışmaya başvuran oyuncular için bir 'başvuru listesi' hazırlanır.
- Kayıt kontrol işlemleri sırasında, öngörülen sürede yarışma yerine gelen oyuncular bu liste üzerinde işaretlenir.
- İşaretli oyuncular birinci tur için eşlendirilir.
- Liste üzerinde işaretlenmemiş oyuncular, yarışma yerine gelirse, geç giriş düzenlemesindeki hükümlere göre yarışmaya dahil edilecektir.
- Birinci tur eşlendirmesi duyurulmadan önce yarışma yerine gelen, başvuru listesinde yer alan oyuncular için: Yapılmış eşlendirme bozulur. Bu oyunculara, yeniden yapılacak birinci tur eşlendirmesinde yer verilir.
- Birinci tur eşlendirmesi duyurulduktan sonra ama tur başlamadan önce yarışma yerine gelen, başvuru listesinde yer alan oyuncular, eşlendirme listesinin sonuna eşlendirilerek eklenir. Ekleme yoluyla yapılan eşlendirmede oyuncuların kuvvet puanları, unvanları gibi sıralama ölçütleri dikkate alınmaz.
- Birinci tur başladıktan sonra bu eşlendirme listesine yeni oyuncu eklenmez.
- Birinci tur başladıktan sonra yarışma yerine gelen başvuru listesinde yer alan oyuncular ikinci tur eşlendirmesine alınırlar.
- Birinci tur sonunda, bütün işlemler tamamlandıktan sonra, bu oyuncular oyuncu listesine eklenir. Sıralama yenilenir ve ikinci tur eşlendirmesi yapılır.

Özellikle başhakemin FIDE İsviçre Sistemi Turnuvalar Genel Kurallarında yer verilen geç giriş yönergesinin uygulaması üzerine bilgilerini pekiştirmelidir.

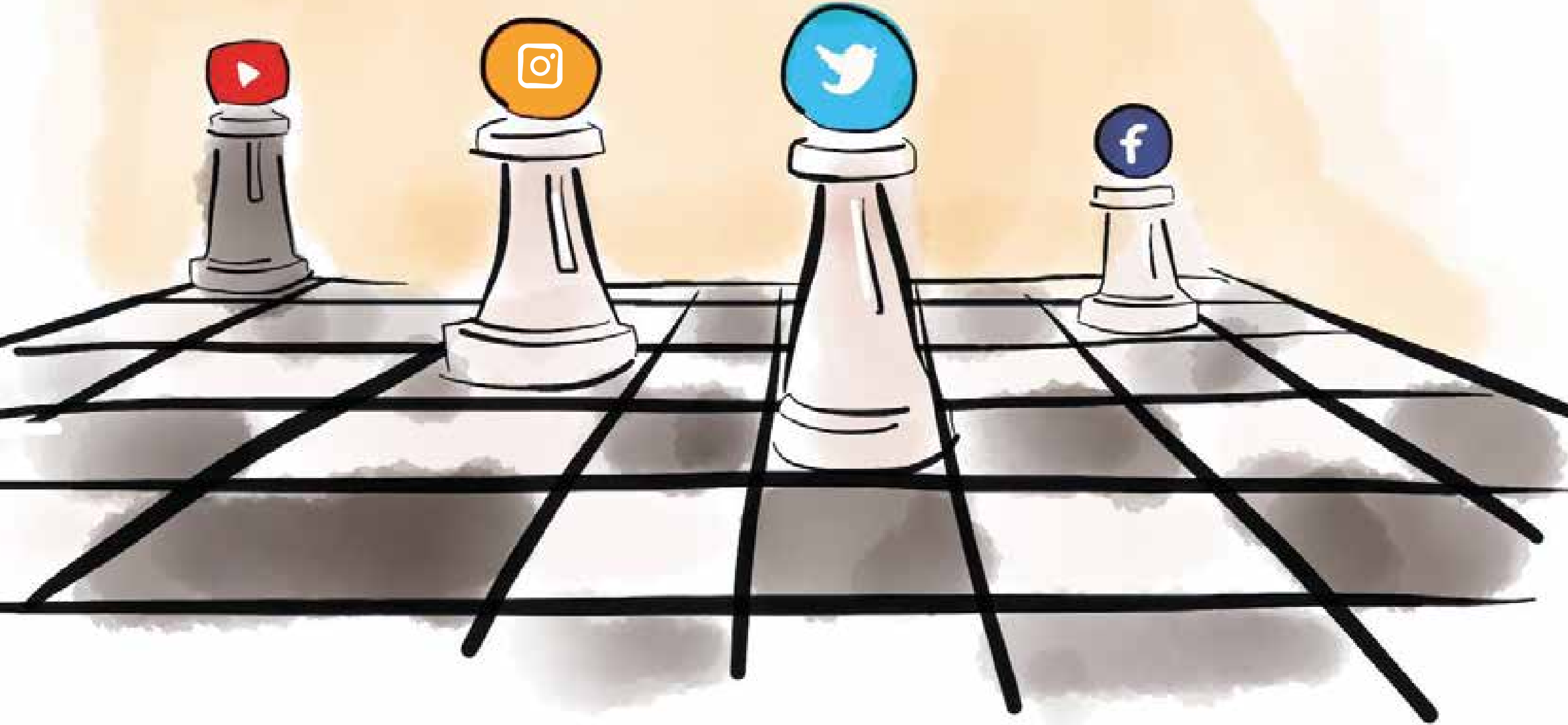
Devam edecek…

> *Adının önünde 'Türkiye' yazan etkinlikler daha özel katılım koşulları taşır.*

Bizi takip edin

www.tsf.org.tr

TurkiyeSatrancFederasyonu

@turkishchess

@turkishchess

TurkishChess

Turkishchessfederation

Çocuklarımız oynasın, Türkiye kazansın.

Türkiye'nin geleceği çocuklarımızın zihinsel gelişimi için satrancı destekliyoruz.
Türkiye'nin Bankası, Türkiye Satranç Federasyonu ana sponsoru.

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Türkiye'nin Bankası